

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของ
องค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี

นายวิวัฒน์ สังกข์แย้ม

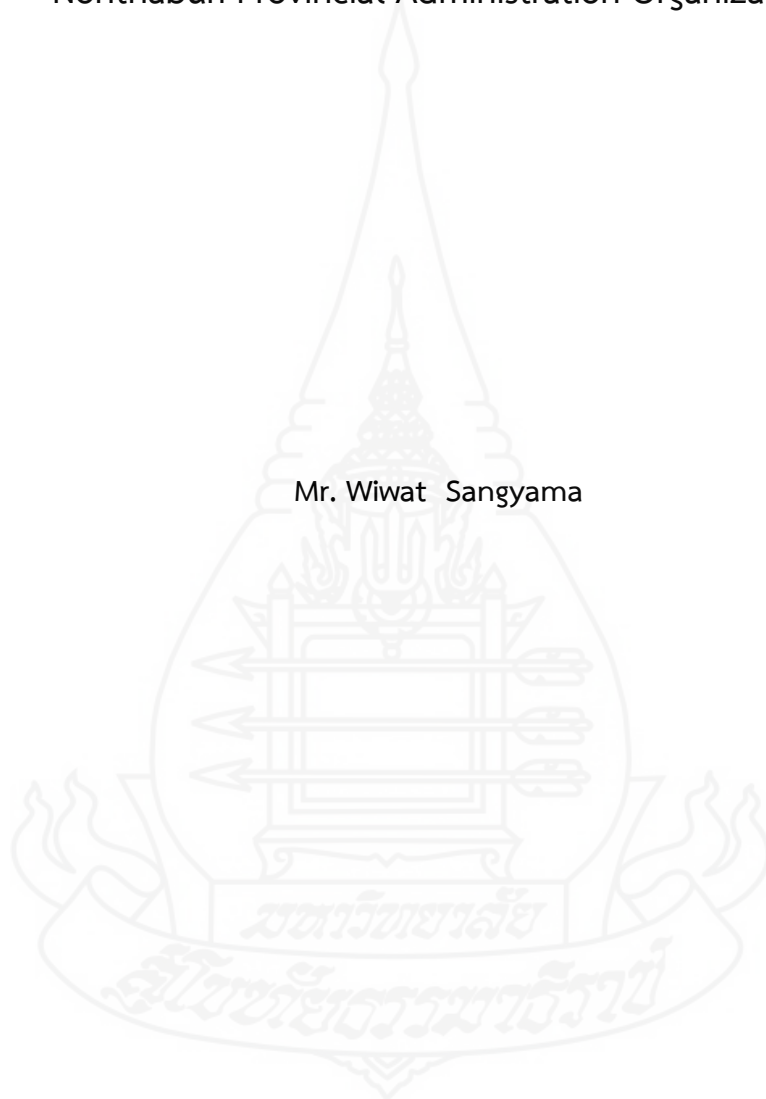

การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต
แขนงวิชาบริหารรัฐกิจ สาขาวิชาวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

พ.ศ. 2564

The People Participation in Solid Waste Disposal Management of
Nonthaburi Provincial Administration Organization

Mr. Wiwat Sangyama

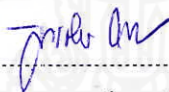
An Independent Study Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Degree of Master of Public Administration
School of Management Science
School of Sukhothai Thammathirat Open University

2021

หัวข้อการค้นคว้าอิสระ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย
ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี
ชื่อและนามสกุล นายวิวัฒน์ สังข์แย้ม
แขนงวิชา บริหารรัฐกิจ
สาขาวิชา วิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จำเนียร ราชแพทยาคม

การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้ ได้รับความเห็นชอบให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรระดับปริญญาโท เมื่อวันที่ 28 พฤศจิกายน 2565

คณะกรรมการสอบการศึกษาค้นคว้าอิสระ

ประธานกรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จำเนียร ราชแพทยาคม)

กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.นพดล อุดมวิศกุล)

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภาวิน ชินะโชติ)

ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาวิทยาการจัดการ

ชื่อการศึกษา **ค้นคว้าอิสระ** การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย
ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี

ผู้ศึกษา นายวิวัฒน์ สังข์แย้ม **รหัสนักศึกษา** 2603002540 **ปริญญา** รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต
อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จำเนียร ราชแพทยาคม **ปีการศึกษา** 2564

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) ศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี (2) ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี (3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับระดับการมีส่วนร่วมของการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี และ (4) เสนอแนวทางแก้ไขของการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี

การศึกษานี้ใช้รูปแบบการวิจัยเชิงปริมาณ ประชากรคือ ประชาชนที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไป อาศัยอยู่ในเขตบริเวณรอบที่กำจัดขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี จำนวนทั้งสิ้น 2,018 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรคำนวณของทาโร ยามาเน ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 334 คน สุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิแบ่งสัดส่วน เครื่องมือที่ใช้คือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์ของเพียร์สัน

ผลการศึกษาพบว่า (1) ปัจจัยด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสารและพฤติกรรมในการจัดการขยะมูลฝอย ได้แก่ การลด การนำกลับมาใช้ใหม่ การคัดแยก และการรวบรวมและจัดเก็บ มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการขยะมูลฝอยมากที่สุด (2) ในภาพรวมของระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยอยู่ในระดับปานกลาง โดยค่าเฉลี่ยด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการณ์ค่ามากที่สุด (3) ปัจจัยต่างๆ เกี่ยวกับพฤติกรรมมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรีในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และ (4) ข้อเสนอแนะคือ อบจ.นนทบุรี ควรศึกษาข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับปริมาณขยะมูลฝอย องค์ประกอบของขยะ แหล่งกำเนิดขยะมูลฝอย ฐานรับซื้อขยะรีไซเคิล เพื่อให้ทราบลักษณะของขยะมูลฝอยและหาแนวทางการจัดการขยะ และศึกษาเชิงเปรียบเทียบรูปแบบการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นๆ เพื่อพัฒนาการดำเนินงานต่อไป

คำสำคัญ การมีส่วนร่วม การจัดการขยะมูลฝอย

Independent Study title: The People Participation in Solid Waste Disposal Management of Nonthaburi Provincial Administration Organization

Author: Mr. Wiwat Sangyama; **ID:** 2603002540; **Degree:** Master of Public Administration

Independent Study advisor: Dr.Chamnian Rajphaetyakhom, Associate Professor;

Academic year: 2021

Abstract

This study aimed to study (1) relevant factors regarding people participation in Solid Waste Disposal Management of Nonthaburi Provincial Administration Organization (2) people participation level in Solid Waste Disposal Management of Nonthaburi Provincial Administration Organization (3) The relationship between factors and people participation in Solid Waste Disposal Management of Nonthaburi Provincial Administration Organization, and (4) recommendation to develop Solid Waste Disposal Management of Nonthaburi Provincial Administration Organization.

This study was a quantitative research model. The population was 2,018 voters who aged over 18 years and were residing around solid waste disposal management zone of Nonthaburi Provincial Administration Organization. Sample size were calculated by using Taro Yamane formula and obtained 334 samples with stratified random sampling method. Research instrument was a questionnaire. Statistics for data analysis comprised of frequency, percentage, mean and standard deviation and Pearson Product Moment Correlation.

The findings showed that (1) acknowledgement and behavior in solid waste disposal management such as reduce, reuse, garbage sorting and collecting were importantly relate aspects to solid waste management (2) an overview of people participation level in solid waste disposal management of Nonthaburi Provincial Administration Organization was at moderate. The highest mean was implementation (3) factors and people participation in solid waste disposal management of Nonthaburi Provincial Administration Organization correlated positively at high level at statistically significant at 0.01 level, and (4) recommendations were Nonthaburi Provincial Administration Organization should study more regarding volume of solid waste, waste components, sources of solid waste, source of solid waste selling in order to understand the context of waste, garbage so that to create the appropriate method of waste management and also to study visit and compare with other best practice of local administrative organizations to improve the solid waste management in the future.

Keywords: People Participation, Solid Waste Disposal Management

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาค้นคว้าอิสระเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี ประสบความสำเร็จได้ด้วยความกรุณาอย่างยิ่งจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จำเนียร ราชแพทยาคม ที่รับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ซึ่งเสียสละเวลาอันมีค่าคอยให้คำปรึกษา คำชี้แนะ และตรวจทานแก้ไขข้อผิดพลาดต่างๆ ตลอดจนให้กำลังใจที่ดีแก่ผู้ศึกษาจนการศึกษาค้นคว้าอิสระฉบับนี้เสร็จสมบูรณ์ ผู้ศึกษาขอขอบพระคุณอย่างยิ่ง ณ โอกาสนี้

ผู้ศึกษาหวังเป็นอย่างยิ่งว่าการศึกษาค้นคว้าอิสระฉบับนี้ จะเป็นประโยชน์แก่ผู้ที่สนใจสามารถนำไปใช้เป็นกรอบแนวทางในการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยต่อไป และผู้ศึกษาขอขอบพระคุณองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี องค์การบริหารส่วนตำบลคลองขวาง ประธานชุมชน ตลอดจนประชาชนทุกท่านที่ได้ให้ความร่วมมือช่วยอนุเคราะห์ข้อมูลอันเป็นประโยชน์แก่การศึกษาในครั้งนี้ และผู้ศึกษาขอขอบคุณครอบครัว ที่เป็นแรงใจสำคัญยิ่งให้การศึกษาครั้งนี้สำเร็จตามที่ตั้งใจ

วิวัฒน์ สังข์แยม

พฤศจิกายน 2565

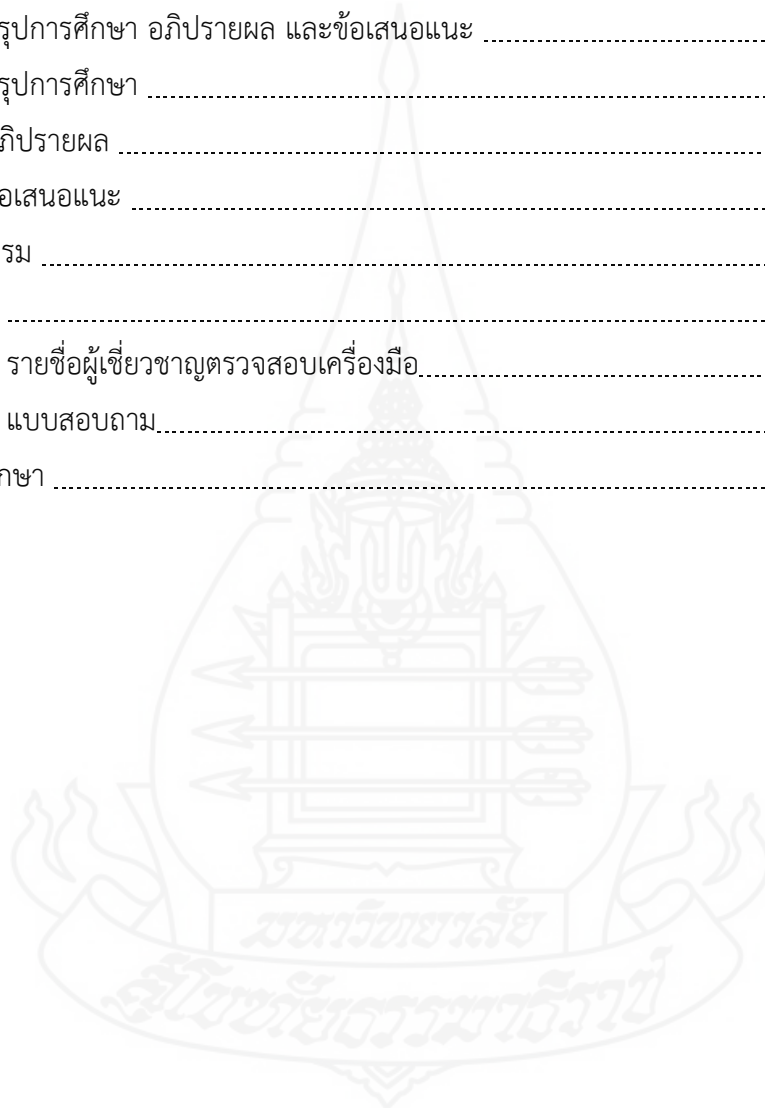

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ณ
สารบัญภาพ	ญ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์การศึกษา	6
กรอบแนวคิดการศึกษา	7
สมมติฐานในการศึกษา	8
ขอบเขตของการศึกษา	8
นิยามศัพท์เฉพาะ	9
ประโยชน์ที่ได้รับ	10
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	11
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน	11
แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย	26
ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับองค์กรบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี และพื้นที่ที่ศึกษาตำบลคลองขวาง อำเภอไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี.....	46
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	57
บทที่ 3 วิธีดำเนินการศึกษา	62
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	62
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา	63
การเก็บรวบรวมข้อมูล	65
การวิเคราะห์ข้อมูล	66
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	67
ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	67
การรับรู้ข่าวสารของการจัดการขยะมูลฝอย.....	71
พฤติกรรมในการจัดการขยะมูลฝอย.....	73

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอย.....	80
ผลการทดสอบสมมติฐาน	85
บทที่ 5 สรุปการศึกษา อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	87
สรุปการศึกษา	87
อภิปรายผล	92
ข้อเสนอแนะ	93
บรรณานุกรม	94
ภาคผนวก	98
ก รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ.....	99
ข แบบสอบถาม.....	103
ประวัติผู้ศึกษา	111

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 2.1 จำนวนประชากรตามทะเบียนราษฎรของจังหวัดนนทบุรี	49
ตารางที่ 2.2 สถิติข้อมูลคนพิการที่มีบัตรประจำตัวคนพิการ จำแนกตามจังหวัด ประเภท ความพิการและเพศ ตั้งแต่วันที่ 1 พฤศจิกายน พ.ศ. 2537 ถึง วันที่ 31 มีนาคม พ.ศ. 2558.....	50
ตารางที่ 2.3 จำนวนประชากรแบ่งออกเป็นหมู่บ้านและจำนวนครัวเรือน.....	54
ตารางที่ 2.4 จำนวนประชากรตามทะเบียนราษฎรของตำบลคลองขวาง อำเภอไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี ปี พ.ศ. 2564.....	54
ตารางที่ 2.5 จำนวนประชากรแยกตามเกณฑ์อายุ	55
ตารางที่ 3.1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการศึกษา	63
ตารางที่ 4.1 จำนวนร้อยละ ของเพศของผู้ตอบแบบสอบถาม	68
ตารางที่ 4.2 จำนวนร้อยละของอายุผู้ตอบแบบสอบถาม.....	68
ตารางที่ 4.3 จำนวนและร้อยละของระดับการศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถาม	69
ตารางที่ 4.4 จำนวนและร้อยละของอาชีพของผู้ตอบแบบสอบถาม	70
ตารางที่ 4.5 จำนวนและร้อยละของระยะเวลาอยู่อาศัยของผู้ตอบแบบสอบถาม	70
ตารางที่ 4.6 จำนวนร้อยละของการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย.....	71
ตารางที่ 4.7 จำนวนร้อยละของแหล่งการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย.....	72
ตารางที่ 4.8 จำนวนร้อยละของความสนใจเนื้อหาเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย.....	72
ตารางที่ 4.9 จำนวนค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมในการจัดการขยะมูลฝอย ในภาพรวม	73
ตารางที่ 4.10 จำนวน ร้อยละ และค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมในการจัดการขยะมูลฝอย ด้านการลดการเกิดขยะมูลฝอย.....	74
ตารางที่ 4.11 จำนวน ร้อยละ และค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมในการจัดการขยะมูลฝอย ด้านการการนำกลับมาใช้ใหม่.....	75
ตารางที่ 4.12 จำนวน ร้อยละ และค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมในการจัดการขยะมูลฝอย ด้านการลดการคัดแยกขยะมูลฝอย.....	76
ตารางที่ 4.13 จำนวน ร้อยละ และค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมในการจัดการขยะมูลฝอย ด้านการลดการรวบรวมและการเกิดขยะมูลฝอย.....	78
ตารางที่ 4.14 จำนวน ร้อยละ และค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมในการจัดการขยะมูลฝอย ด้านการลดการกำจัดขยะมูลฝอย.....	79

สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า
ตารางที่ 4.15 ค่าเฉลี่ยของระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอย.....	80
ตารางที่ 4.16 จำนวน ร้อยละ และค่าเฉลี่ยของการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการ ขยะมูลฝอย จำแนกรายด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision Making).....	81
ตารางที่ 4.17 จำนวน ร้อยละ และค่าเฉลี่ยของการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการ ขยะมูลฝอย จำแนกรายด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ (Implementation).....	82
ตารางที่ 4.18 จำนวน ร้อยละ และค่าเฉลี่ยของการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการ ขยะมูลฝอย จำแนกรายด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (Benefit).....	83
ตารางที่ 4.19 จำนวน ร้อยละ และค่าเฉลี่ยของการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการ ขยะมูลฝอย จำแนกรายด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation).....	84
ตารางที่ 4.20 ผลการทดสอบสมมติฐานกลุ่มตัวอย่างที่มีเพศต่างกันมีส่วนร่วม ในการจัดการขยะมูลฝอย.....	85
ตารางที่ 4.21 การรับรู้ข่าวสาร มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการ ขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรีที่แตกต่างกัน.....	85
ตารางที่ 4.22 พฤติกรรมในการจัดการขยะมูลฝอย มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี ที่มีความสัมพันธ์กัน.....	86
ตารางที่ 5.1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	88

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการศึกษา.....	7
ภาพที่ 2.1 ขั้นตอนการดำเนินงานการจัดการขยะมูลฝอยอย่างครบวงจร	33
ภาพที่ 2.2 แนวคิดในการจัดการขยะมูลฝอย	34
ภาพที่ 2.3 ตราสัญลักษณ์องค์กรบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี	46
ภาพที่ 2.4 อาณาเขตจังหวัดนนทบุรี	48
ภาพที่ 2.5 ปริมิตส์ดส่วนร้อยละของประชากร	50
ภาพที่ 2.6 แผนผังตำบลคลองขวาง อำเภอไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี	53

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การขยายตัวของชุมชนเมืองและการเจริญเติบโตของเศรษฐกิจก่อให้เกิดปัญหาขยะมูลฝอยเพิ่มมากขึ้น ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อม ชุมชนเมืองทั้งในเมืองหลวงและต่างจังหวัดหลายพื้นที่จึงประสบปัญหาที่ไม่สามารถจัดหาสถานที่กำจัดขยะมูลฝอย อันเนื่องมาจากไม่มีระบบบริหารจัดการที่ดีในการกำจัดขยะมูลฝอย อีกทั้งยังขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดการที่เหมาะสมของทั้งภาครัฐและประชาชนในการคัดแยกขยะมูลฝอย จึงก่อให้เกิดความขัดแย้งในการแก้ปัญหาขยะมูลฝอยที่ตกค้างจำนวนมาก จึงจำเป็นต้องแสวงหาวิธีการจัดการที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพเพื่อลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือนที่เป็นสาเหตุของการเกิดขยะมูลฝอยโดยตรง เพื่อมิให้ปัญหาขยายตัวมากขึ้น ซึ่งเป็นอันตรายต่อสุขภาพอนามัยของประชาชนและส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ซึ่งนโยบายและแผนการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579 มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อเป็นกรอบนโยบายและทิศทางการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของประเทศอย่างบูรณาการในระยะ 20 ปีข้างหน้า 2) เพื่อให้ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องใช้เป็นกรอบแนวทางในการจัดทำแผนแม่บทและแผนปฏิบัติการระยะกลาง (5 ปี) และสามารถนำไปขับเคลื่อนให้การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของประเทศเป็นไปอย่างเหมาะสมเป็นเชิงรุก และมีประสิทธิภาพ และ 3) เพื่อเพิ่มสมรรถนะในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเสริมสร้างการเติบโตทางเศรษฐกิจและสังคมอย่างเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และสามารถสร้างความสมดุลและยั่งยืนในการพัฒนาประเทศ รวมถึงสามารถรองรับและเท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกและภูมิภาค โดยมี 4 นโยบายหลักสำคัญคือ 1) นโยบายจัดการฐานทรัพยากรธรรมชาติอย่างมั่นคงเพื่อความสมดุล เป็นธรรม และยั่งยืน 2) นโยบายสร้างการเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพื่อความมั่นคงและยั่งยืน 3) นโยบายยกระดับมาตรการในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และนโยบายที่ 4 สร้างความเป็นหุ้นส่วนในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 2561)

ขยะมูลฝอยเป็นปัญหาที่มีความสำคัญอย่างหนึ่งของประเทศที่ต้องได้รับ การแก้ไขอย่างเร่งด่วน และเป็นปัญหาที่มีผลกระทบอย่างมากทั้งต่อสภาพภูมิทัศน์ของบ้านเมือง และสุขภาพอนามัย รวมถึงชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ อันเป็นผลพวงมาจากการเพิ่มขึ้นของ ประชากร การขยายตัวทางเศรษฐกิจ ความเจริญและการขยายขนาดของเมืองซึ่งหากประเทศมีการ เจริญเติบโตภาคเศรษฐกิจมากเพียงใดปัญหาขยะมูลฝอยก็ยิ่งเพิ่มขึ้นเป็นเงาตามตัวมากขึ้นเท่านั้น และในปัจจุบัน “ขยะ” ที่ทุกคนมองว่าเป็นเรื่องเล็กๆ ก็กำลังจะกลายเป็นปัญหาสำคัญระดับโลก ที่ทุกประเทศรวมถึงประเทศไทยที่ต้องประสบกับปัญหาดังกล่าว ด้วยความสำคัญของปัญหาขยะ มูลฝอย ที่จะยิ่งทวีคูณความรุนแรงและมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่าง

เนื่องจากความเจริญเติบโตอย่างรวดเร็วของเศรษฐกิจและภาคอุตสาหกรรม การเพิ่มขึ้น ของจำนวนประชากร เป็นเหตุให้หน่วยงานภาครัฐ โดยเฉพาะระดับท้องถิ่นไม่สามารถดูแลและ ให้บริการขั้นพื้นฐานแก่ประชาชนได้อย่างทั่วถึง เช่น ที่อยู่อาศัยและอาหารสุขภาพ พื้นที่เกษตร ที่อยู่อาศัยโดยรอบไม่ตอบสนองความต้องการในการบริโภคอาหารและวัตถุดิบฯ ส่งผลให้ภาคอุตสาหกรรม เร่งการผลิต เครื่องอุปโภคบริโภคให้มากขึ้น เพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชน จึงเป็นสาเหตุ ให้เกิดเศษสิ่งของเหลือจากการใช้ ได้แก่ พลาสติก โฟม กระจก ภาชนะ บรรจุอาหาร มีปริมาณ เพิ่มขึ้น ก่อให้เกิดปัญหาขยะมูลฝอย ซึ่งผลพวงเหล่านี้ทำให้มีปริมาณขยะจำนวนมากส่งผล ให้สิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรมลงอย่างต่อเนื่องและนับเป็นปัญหาสำคัญอย่างมากของชุมชนที่ต้องได้รับ การจัดการและแก้ไข

ปัจจุบันคนไทยกว่า 66 ล้านคน สามารถสร้างขยะได้ถึง 24.98 ล้านตันต่อปี (กรมควบคุม มลพิษ 2564) แต่ความสามารถในการจัดเก็บขยะมีไม่ถึงร้อยละ 70 ของขยะที่เกิดขึ้น จึงทำให้เกิด ปริมาณขยะมูลฝอยตกค้างตามสถานที่ต่างๆ หรือมีการนำไปกำจัดโดยวิธีกองบนพื้น ซึ่งไม่ถูกต้อง ตามหลักสุขภาพ ก่อให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อม ได้แก่ อากาศเสีย เกิดจากการเผามูลฝอยกลางแจ้ง ทำให้เกิดควันและสารมลพิษทางอากาศ น้ำเสียเกิดจากการทิ้งขยะลงในแม่น้ำลำคลอง ทำให้เกิด มลพิษทางน้ำและน้ำเสียเกิดจากการกองมูลฝอยที่ตกค้างบนพื้น เมื่อฝนตกจะเกิดน้ำเสียซึ่งไหลลงสู่ แม่น้ำทำให้เกิดมลภาวะหรือมลพิษทางน้ำ แหล่งพาทะนายนโรคริดติดต่อทำให้มีผลกระทบต่อสุขภาพ อนามัยของประชาชน เป็นต้น

ภารกิจและอำนาจหน้าที่ของส่วนราชการให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งถูกกำหนด เป็นกฎหมายบังคับใช้ ซึ่งประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 19 ตอนที่พิเศษ 23 มีผลให้องค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นได้เข้ามามีบทบาทและอำนาจหน้าที่ในการดำเนินงานด้านการจัดการมูลฝอย และสิ่งปฏิกูล รวมทั้งการจัดการปัญหาขยะมูลฝอย เช่น การปรับปรุงแหล่งชุมชนแออัดและการจัดการ ที่อยู่อาศัย การรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง เป็นต้น แม้ว่า การกำหนดอำนาจและความรับผิดชอบ ตามพระราชบัญญัติที่กล่าวมา แต่การดำเนินการตามภารกิจ

ในการจัดการขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลขององค์การบริหารส่วนจังหวัดแต่ละแห่ง ตลอดในระยะเวลาที่ผ่านมา ยังไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร ยังติดปัญหาการดำเนินงานในหลายๆ ด้าน

การจัดการปัญหาขยะมูลฝอย เช่น การบำรุงรักษาทางบก ทางน้ำและทางระบายน้ำ การปรับปรุงแหล่งชุมชนแออัดและการจัดการที่อยู่อาศัย การรักษาความสะอาดความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง การกำจัดขยะมูลฝอยสิ่งปฏิกูลและน้ำเสีย การรักษาความปลอดภัยความเป็นระเบียบเรียบร้อยและการอนามัยโรงมหรสพและสาธารณะอื่นๆ เป็นต้น แม้การกำหนดนางและความรับผิดชอบ ตามราชบัญญัติที่กล่าวมาแล้วในข้างต้นนั้น แต่การดำเนินการตามภารกิจในการจัดการขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลขององค์การบริหารส่วนตำบลแต่ละแห่ง ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา มิได้ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร เพราะยังติดกับปัญหาในการดำเนินงานหลายด้าน เช่น ปัญหาที่เกิดจากความเจริญทางสังคม ความเจริญทางเทคโนโลยีในการผลิตวัสดุ อุปกรณ์ที่ผลิตจากสารสังเคราะห์ เพื่อตอบสนองความสะดวกสบาย ซึ่งเศษวัสดุเหล่านั้นเมื่อใช้เสร็จก็จะกลายเป็นของเหลือใช้ จะถูกนำมาทิ้งในรูปขยะมูลฝอย ที่นับวันจะเพิ่มปริมาณขึ้นเรื่อยๆ ปัญหาการจัดการขยะมูลฝอยไม่ถูกวิธี ก่อให้เกิดมลพิษสภาพแวดล้อมเสื่อมโทรมและเป็นแหล่งเพาะพันธุ์เชื้อโรคปัญหาขาดการมีส่วนร่วมของประชาชน ปัญหาขาดการจัดการอย่างเป็นระบบและรูปธรรมจากรายงานของกรมควบคุมมลพิษ ขยะมูลฝอยที่เหลือจากสิ่งของเหลือกินเหลือใช้ของคนเมือง จะเพิ่มปริมาณอย่างมากในช่วงสองทศวรรษข้างหน้าเพราะการขยายตัวอย่างรวดเร็วของชุมชนเมืองในประเทศกำลังพัฒนา เมื่อ 10 ปีก่อน มีคนอาศัยอยู่ในเมืองเพียง 2,900 ล้านคน และสร้างขยะเฉลี่ย ประมาณ วันละ 0.64 กิโลกรัม ซึ่งรวมแล้วจะทำให้เกิดขยะปีละ 680 ล้านตัน แต่ในปัจจุบันมีคนเมือง 3,000 ล้านทั่วโลก สร้างขยะคนละ 1.2 กิโลกรัมต่อวัน รวมแล้วสร้างขยะ 1,300 ล้านตันต่อปี และในปี 2025 ธนาคารโลกประเมินว่า จำนวนประชากรเมืองน่าจะเพิ่มขึ้นเป็น 4,300 ล้านคน แต่ละสร้างขยะเฉลี่ย ประมาณ วันละ 1.42 กิโลกรัม ซึ่งรวมแล้วจะทำให้เกิดขยะปีละ 2,200 ล้านตัน พร้อมคาดว่าต้นทุนการจัดการขยะเหล่านี้จะเพิ่มขึ้นจากปีละ 205,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐเป็น 375,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐ โดยประเทศยากจนจะใช้จ่ายเงินอย่างมากเพื่อใช้กำจัดขยะในชุมชนเมือง (กรมควบคุมมลพิษ 2557)

ในปี 2564 กรมควบคุมมลพิษได้ทำการสำรวจข้อมูลปริมาณขยะมูลฝอยทั่วประเทศใหม่ทั้งหมด โดยมีกลุ่มเป้าหมาย คือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั่วประเทศ จำนวน 7,850 แห่ง ประกอบด้วย องค์การบริหารส่วนจังหวัด จำนวน 76 แห่ง เทศบาล จำนวน 2,472 แห่ง องค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 5,300 แห่งและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ (กรุงเทพมหานครและเมืองพัทยา) จำนวน 2 แห่ง โดยขยะมูลฝอยได้รับการเก็บขนและนำไปกำจัดจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีปริมาณขยะมูลฝอยที่ถูกนำไปกำจัดแบบถูกต้อง จำนวน 9.28 ล้านตัน ขยะมูลฝอยที่ถูกนำไปกำจัดแบบไม่ถูกต้อง จำนวน 7.81 ล้านตัน มีปริมาณขยะมูลฝอยที่ตกค้าง จำนวน 7.50 ล้านตัน

และมีปริมาณขยะมูลฝอยที่ถูกนำกลับมาใช้ จำนวน 7.89 ล้านตัน โดยจากการสำรวจ พบว่ามีสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยที่ถูกต้อง จำนวน 116 แห่งและสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยที่ไม่ถูกต้อง จำนวน 2,021 แห่ง และเมื่อพิจารณาถึงปัจจัยต่างๆ จังหวัดนนทบุรีจัดอยู่ในลำดับที่ 5 ที่มีขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นเฉลี่ย 1,989 ตัน/วัน (กรมควบคุมมลพิษ 2564)

การกำจัดขยะให้ได้ผลดีขึ้นอยู่กับองค์ประกอบต่างๆมากมายโดยเฉพาะการคัดแยกวัสดุจากขยะมูลฝอยก่อนที่จะนำไปกำจัดในขั้นตอนสุดท้ายซึ่งเป็นขั้นตอนที่สำคัญในการจัดการกับขยะเป็นการลดค่าใช้จ่ายในการกำจัดด้วย ทั้งยังเป็นการสร้างรายได้ที่เกิดจากการนำวัสดุที่แยกออกจากรันนำไปจำหน่ายได้ด้วย ซึ่งเป็นวิธีการแยกขยะที่มีประสิทธิภาพที่สุด คือ การคัดแยกขยะจากแหล่งกำเนิดของขยะนั่นเอง เพราะทำได้ง่ายค่าใช้จ่ายน้อยเพียงให้แต่ละบ้านจัดภาชนะรองรับขยะแยกกันไว้แต่ละส่วน ซึ่งนอกจากจะเป็นการกำจัดขยะโดยตรงแล้ว พฤติกรรมการทิ้งขยะของประชาชนให้เป็นที่เป็นทางอีกด้วย ในการกำจัดขยะนั้นในท้องถิ่นจะใช้วิธีกองทิ้งไว้ให้เน่าเปื่อยผุพังไปเองตามธรรมชาติ มีการจุดไฟเผาบ้างเป็นครั้งคราว สำหรับขยะที่เผาไหม้ได้ ซึ่งทำให้เกิดมลพิษต่อสภาพแวดล้อมอย่างมากมาย เช่น การปนเปื้อนของดิน การปนเปื้อนของแหล่งน้ำและการปนเปื้อนของอากาศ ซึ่งพบเห็นได้โดยทั่วไปเกือบทุกชุมชนทั่วประเทศทำให้พบเห็นความสกปรกและความไม่เป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมืองอยู่ทั่วไป สำหรับชุมชนในระดับหมู่บ้านปรากฏว่า หลายแห่งได้พยายามปรับปรุงในด้านการรักษาความสะอาด ทำให้หมู่บ้านสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยดีขึ้น แต่มีทำกันเป็นครั้งคราว โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อจะมีการประกวดเพื่อรางวัลจากทางราชการ ส่วนวิธีการกำจัดนั้นก็มักจะกระทำโดยการเผากลางแจ้งซึ่งง่ายและสะดวก มีบางแห่งได้พยายามนำขยะไปทำปุ๋ยหมัก ซึ่งบางแห่งก็ใช้มูลสัตว์หมักรวมเข้าไปด้วยกัน แต่ในการหมักก็มักทำแบบกองรวมกันไว้โดยไม่มีการพิกัดจึงทำให้กองปุ๋ยหมักหลายแห่ง กลายเป็นแหล่งเพาะพันธุ์สัตว์พาหะนำโรค

องค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี เป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบการบริหารจัดการระบบกำจัดมูลฝอยรวมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้ง 45 แห่งในจังหวัดนนทบุรี พื้นที่รวมประมาณ 620 ไร่ ตั้งอยู่ที่ หมู่ 2 8 ตำบลคลองขวาง อำเภอไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี และเป็นสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยแห่งเดียว (Cluster) ในจังหวัดนนทบุรี นอกจากนี้ภายในพื้นที่ยังมีส่วนให้บริการกำจัดของเสียรวมอื่นๆ เช่น ระบบกำจัดขยะมูลฝอยติดเชื้อ ระบบกำจัดสิ่งปฏิกูลและระบบบำบัดน้ำเสีย เป็นต้น ซึ่งในปัจจุบันโครงการให้เอกชนลงทุนก่อสร้างและบริหารจัดการระบบกำจัดมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรีมีความล่าช้ากว่าแผนงานที่กำหนดไว้มาก ประกอบกับขยะมูลฝอยที่ส่งเข้ามาในระบบกำจัดเฉลี่ย 1,600 ตัน/วัน ขณะที่ระบบกำจัดขยะมูลฝอยยังคงใช้รูปแบบวิธีการฝังกลบอย่างถูกหลักสุขาภิบาล ซึ่งมีข้อจำกัดในการควบคุมมลพิษและผลกระทบที่เกิดจากกระบวนการฝังกลบมูลฝอยที่ควบคุมได้ยาก ไม่ว่าจะเป็นปัญหากลิ่นเหม็น น้ำชะมูลฝอย ปัญหากลิ่นที่เกิดจาก

กระบวนการหมักและย่อยสลาย ก๊าซจากหลุมกลบมูลฝอยซึ่งมีองค์ประกอบของก๊าซมีเทนเป็นจำนวนมาก ทำให้เกิดภาระหนักในการรองรับการกำจัดขยะมูลฝอยของพื้นที่ที่มีอยู่อย่างจำกัด และปัญหาขยะมูลฝอยในองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี มีแนวโน้มสูงขึ้นเรื่อยๆ เนื่องจากการขยายตัวของชุมชนและการเพิ่มขึ้นของประชากร รวมถึงประชากรที่เข้ามาพักอาศัยอยู่ในจังหวัดนนทบุรี เพื่อประกอบอาชีพในท้องถิ่นหรือพื้นที่ใกล้เคียง เพื่อให้การแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอยเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพต้องได้รับความร่วมมือจากหลายส่วนด้วยกัน เช่น หน่วยงานภาครัฐ หน่วยงานเอกชน และประชาชน

จากยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศในระดับต่างๆ ทางองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี มีแนวทางการกำหนดยุทธศาสตร์นั้นมีความสอดคล้องกันมาโดยตลอด ดังนั้น เพื่อให้การพัฒนาจังหวัดนนทบุรีเป็นไปแนวทางเดียวกันกับทิศทางในการพัฒนาประเทศ ภูมิภาคในระดับต่างๆ รวมทั้งบูรณาการยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ นโยบายรัฐบาล จึงได้สรุปเป็นพันธกิจของแผนพัฒนาจังหวัดนนทบุรี พ.ศ. 2561 – 2565 ได้ดังนี้

1. พัฒนาและบริหารจัดการจังหวัดนนทบุรีให้เป็นเมืองที่น่าอยู่รองรับการอยู่อาศัยของคนทุกระดับ
 - สร้างความพร้อมด้านโครงสร้างพื้นฐานและขนส่ง สาธารณะเพื่อรองรับการเติบโตของเมือง
2. พัฒนาและส่งเสริมให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี มีการดำรงชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
 - ส่งเสริมและพัฒนาให้คนมีสุขอนามัยดี ทั้งกายและใจ
 - ส่งเสริมการเรียนรู้อย่างเท่าเทียมและทั่วถึง
 - สร้างครอบครัวมั่นคง สังคมมีคุณธรรม และความเป็นมิตรเอื้ออาทร
 - รักษาอัตลักษณ์ของเมืองและสร้างคุณค่า ให้เมืองมีชีวิตชีวา
3. เสริมสร้างและพัฒนาจังหวัดนนทบุรีให้เป็นเมืองแห่งเศรษฐกิจสร้างสรรค์ เพื่อเพิ่มมูลค่าให้กับสินค้า และภาคบริการให้มีคุณภาพและได้มาตรฐานสากล
 - พัฒนาเมืองให้เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมหรือเมืองสีเขียว เพื่อสร้างคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่ดีให้กับประชาชน
 - จัดการมลพิษและขยะมูลฝอยเพื่อรักษาสิ่งแวดล้อมให้น่าอยู่
 - ส่งเสริมการผลิตและการบริโภคที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม
 - ยกระดับมาตรฐานการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว
 - พัฒนาระบบบริหารจัดการที่ดิน การผังเมืองเพื่อให้การ พัฒนาเป็นไปอย่างมีทิศทาง

4. พัฒนาและบริหารจัดการจังหวัดนนทบุรีให้เป็นเมืองที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม
 - มุ่งเน้นการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล
 - สนับสนุนให้เกิดความรับผิดชอบต่อสังคม
 - พัฒนาสู่องค์กรแห่งการเรียนรู้ และทันตามกระแสโลก
 - สร้างกฎระเบียบ-คนมีวินัย-บังคับใช้กฎหมาย

ดังนั้น สมาชิกในครัวเรือนแต่ละครัวเรือนควรตระหนักในปัญหาขยะมูลฝอย สร้างจิตสำนึกให้แก่ตนเอง ให้รู้จักรับผิดชอบต่อในการลดปริมาณขยะมูลฝอย แยกขยะมูลฝอย และนำขยะมูลฝอย มาใช้ใหม่ ซึ่งเป็นความท้าทายจุดเปลี่ยนพฤติกรรม ความรู้สึกของคนทุกคนในอดีต คิดว่าการเก็บขยะมูลฝอย การแยกขยะ ไม่ใช่หน้าที่เรา วันนี้ขยะคือภารกิจของเราทุกคนบนโลกใบนี้ ความไม่รู้ของผู้คนทั้งหลายที่ร่วมกันทิ้งขยะออกมาจากบ้าน คิดแต่เพียงว่าจะโยนทิ้งสิ่งสกปรกต่างๆ ให้พ้นบ้านของตนเองไป แล้วในบ้านเราจะเกิดความสะอาด ขยะที่พ้นจากประตูบ้านทุกหลังออกไป ขยะเหล่านั้นไปสร้างผลกระทบทางสังคม สิ่งแวดล้อม กลายเป็นมหันตภัย ความเลวร้ายที่สะสมมากจนกลายเป็นวิกฤติการณ์วิบัติของโลก ที่ทุกคนไม่อาจปฏิเสธได้ (ปัญหาโลกร้อน) ถึงเวลาแล้วที่ภารกิจของการจัดการขยะมูลฝอย จะเป็นหน้าที่ของทุกคน วิธีการง่ายๆ และการสร้างความตระหนักในความรับผิดชอบต่อสังคม (สมไทย วงษ์เจริญ 2551)

ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้ศึกษาจึงมีความสนใจในการศึกษา การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี เพื่อสามารถขับเคลื่อนโครงการด้านการจัดการขยะมูลฝอยให้มีประสิทธิภาพ เป็นแนวทางแก้ไขปัญหาส่งแวดล้อมในท้องถิ่นและตอบสนองการบริการให้ก่อเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชนและชุมชน

2. วัตถุประสงค์การศึกษา

2.1 เพื่อศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี

2.2 เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี

2.3 เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับระดับการมีส่วนร่วมของการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี

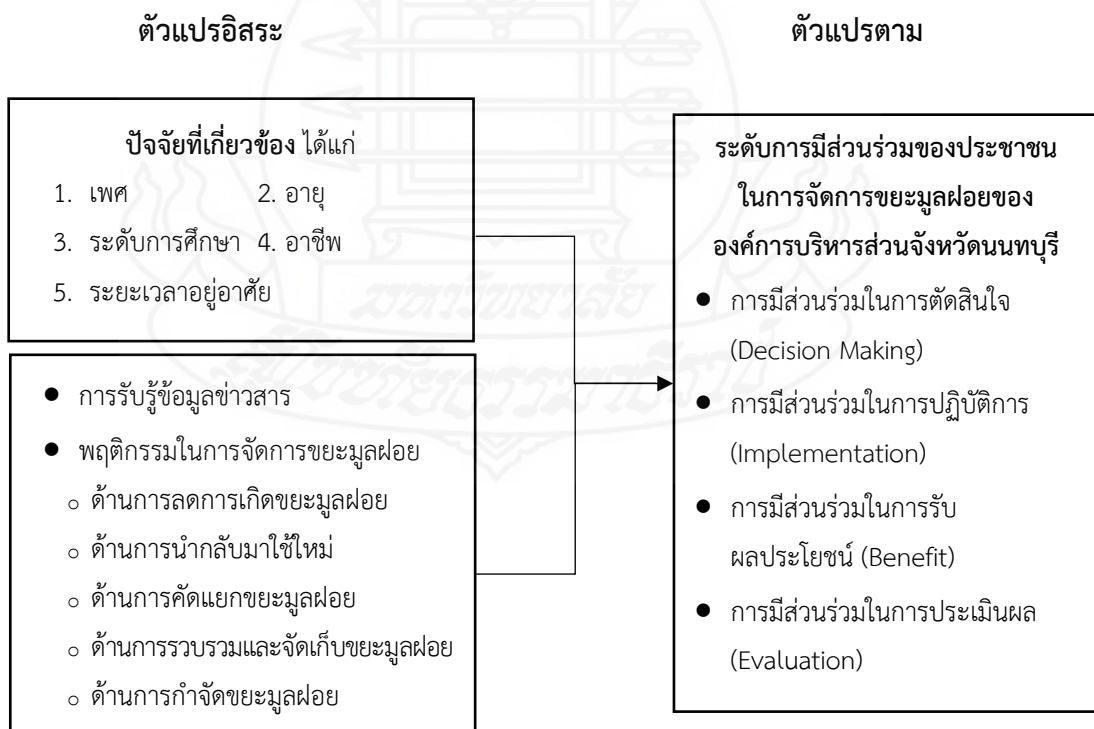
2.4 เพื่อเสนอแนวทางแก้ไขของการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี

3. กรอบแนวคิดการศึกษา

การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยเป็นการศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี ซึ่งเป็นการศึกษาเกี่ยวกับมุมมองของประชาชนในตำบลคลองขวาง อำเภอไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี หมู่ที่ 2, 3, 8 และ 10 เท่านั้น รวมทั้งใช้แบบสอบถามแก่ประชาชนจำนวน 334 คร้วเรือน เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี ซึ่งตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา คือ

3.1 ตัวแปรอิสระ (Independent Variable) ได้แก่ ปัจจัยที่เกี่ยวข้อง คือ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และระยะเวลาอยู่อาศัย การรับรู้ข่าวสารของข้อมูลและพฤติกรรมในการจัดการขยะมูลฝอย ของกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา

3.2 ตัวแปรตาม (Dependent Variable) ได้แก่ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision Making) การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ (Implementation) การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (Benefit) และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation)

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการศึกษา

4. สมมติฐานในการศึกษา

4.1 ปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ ระยะเวลาอยู่อาศัย มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรีที่แตกต่างกัน

4.2 การรับรู้ข่าวสาร มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรีที่แตกต่างกัน

4.3 พฤติกรรมในการจัดการขยะมูลฝอย มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรีที่มีความสัมพันธ์กัน

5. ขอบเขตของการศึกษา

การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยเป็นการศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี ซึ่งเป็นการศึกษาเกี่ยวกับมุมมองของประชาชนในตำบลคลองขวาง อำเภอไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี หมู่ที่ 2, 3, 8 และ 10 เท่านั้น โดยพิจารณาในด้านการรับรู้ข่าวสารและพฤติกรรมในการจัดการขยะมูลฝอย โดยมีขอบเขต

5.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

5.1.1 ศึกษาการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี

5.1.2 ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี

5.2 ขอบเขตด้านพื้นที่และประชากรกลุ่มตัวอย่าง

5.2.1 ประชาชนที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไป (เฉพาะผู้มีสิทธิเลือกตั้ง) ตำบลคลองขวาง อำเภอไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี หมู่ที่ 2, 3, 8 และ 10 จำนวนทั้งสิ้น 2,018 คน

5.2.2 กลุ่มตัวอย่าง คือ ประชากรที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่ หมู่ 2, 3, 8 และ 10 ตำบลคลองขวาง อำเภอไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาใช้สูตรคำนวณของ Taro Yamane (อ้างถึงใน บุญธรรม กิจปริดาบริสุทธ์ 2549, น. 114) จากผลการคำนวณได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 333.83 คน ซึ่งผู้ศึกษาได้ปรับเพื่อความเหมาะสมในการศึกษาครั้งนี้เป็น 334 คน

5.3 ขอบเขตด้านระยะเวลา กำหนดการศึกษาตั้งแต่เดือน สิงหาคม 2565 - มกราคม 2566

6. นิยามศัพท์เฉพาะ

6.1 ประชากร หมายถึง ประชาชนที่อาศัยอยู่ในตำบลคลองขวาง หมู่ 2, 3, 8 และ 10 ตำบลคลองขวาง อำเภอน้อย จังหวัดนนทบุรี

6.2 ขยะมูลฝอย หมายถึง สิ่งต่างๆ ที่เหลือจากกิจกรรมการดำเนินชีวิตของมนุษย์ เช่น เศษอาหาร ซากสัตว์ เศษวัสดุ สิ่งของเครื่องใช้ ที่ไม่สามารถใช้งานได้อีกต่อไป ไม่เป็นที่ต้องการของผู้ใช้หรือไม่เกิดประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิต

6.3 การจัดการขยะมูลฝอย หมายถึง กิจกรรมที่เกี่ยวกับการคัดแยกขยะมูลฝอยที่สามารถนำกลับมาใช้ใหม่ได้ โดยนำไปผ่านกระบวนการแปรรูปในระบบอุตสาหกรรม ซึ่งอยู่ปะปนกับขยะมูลฝอยเพื่อนำกลับมาใช้ใหม่ได้อีกครั้งหนึ่ง โดยขยะมูลฝอยแต่ละประเภทสามารถแยกย่อยได้มากมาย เป็นต้น รวมทั้งการนำขยะมูลฝอยที่เหลือจากกระบวนการในครั้งแรกไปดำเนินการกำจัด เช่น การเผาเพื่อให้ได้พลังงาน การฝังกลบหรือนำไปทำเป็นผลิตภัณฑ์ใหม่ประเภทต่างๆ เป็นต้น

6.4 การมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอย หมายถึง การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision Making) การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ (Implementation) การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (Benefit) และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation)

6.5 การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision Making) หมายถึง การที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมคิดและแสดงความคิดเห็นในการบริหารจัดการขยะมูลฝอย โดยการเข้าร่วมประชุมเพื่อนำเสนอปัญหาและความต้องการที่จำเป็น เพื่อตัดสินใจคัดเลือกโครงการและกิจกรรมในการบริหารจัดการขยะมูลฝอย มีส่วนร่วมในการวางแผนขั้นตอนการดำเนินงานของโครงการและกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการจัดการขยะมูลฝอยตลอดจนกำหนดทรัพยากรและแหล่งของทรัพยากรที่จะใช้ในโครงการและกิจกรรมการบริหารจัดการขยะมูลฝอย

6.6 การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ (Implementation) หมายถึง การที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการทำประโยชน์แก่โครงการและกิจกรรมการบริหารจัดการขยะมูลฝอย โดยร่วมปฏิบัติโครงการและกิจกรรม ร่วมสนับสนุนทรัพยากร ได้แก่ การบริจาคทรัพย์สินเงินทองและวัสดุอุปกรณ์เพื่อใช้ในกิจกรรมการบริหารจัดการขยะมูลฝอย และร่วมในการบริหาร

6.7 การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ (Benefit) หมายถึง การมีส่วนร่วมรับผลทั้งทางตรงและทางอ้อมของประชาชนที่เกิดจากการบริหารจัดการขยะมูลฝอย โดยได้รับความรู้เรื่องการบริหารจัดการขยะมูลฝอยมากขึ้นจากการเข้าร่วมโครงการและกิจกรรม ชุมชนมีผลผลิตและรายได้เพิ่มขึ้น สภาพแวดล้อม ทางสังคมของชุมชนที่อยู่ได้รับการบริหารจัดการขยะมูลฝอยส่งผลให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

6.8 การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation) หมายถึง การติดตามและการประเมินผลงานการบริหารจัดการขยะมูลฝอย ที่ได้ดำเนินการไปทั้งจากบุคคลภายในและภายนอกชุมชน โดยติดตามผล การดำเนินงานของโครงการและกิจกรรมการบริหารจัดการขยะมูลฝอยอย่างสม่ำเสมอ เกี่ยวกับการ ควบคุมและการตรวจสอบการดำเนินโครงการและกิจกรรมทั้งหมด

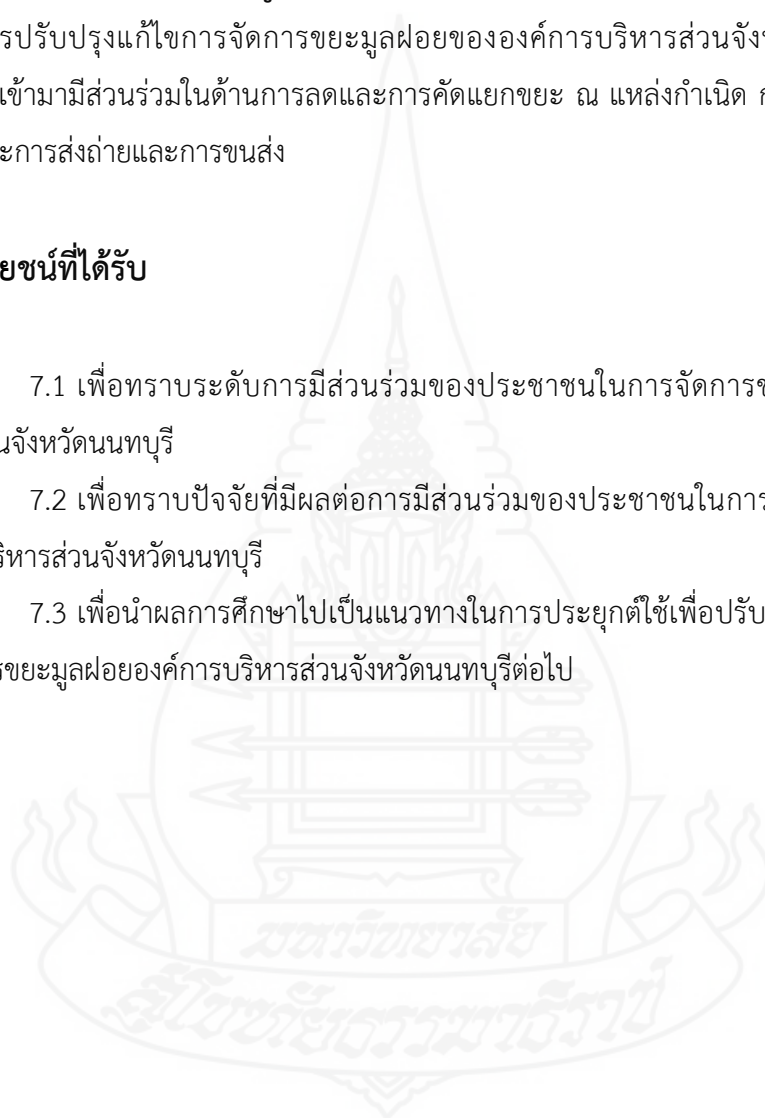
6.9 การจัดการขยะมูลฝอยโดยการมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง กระบวนการและวิธีการปรับปรุงแก้ไขการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี โดยให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในด้านการลดและการคัดแยกขยะ ณ แหล่งกำเนิด การเก็บรวบรวมขยะมูลฝอยและการส่งถ่ายและการขนส่ง

7. ประโยชน์ที่ได้รับ

7.1 เพื่อทราบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี

7.2 เพื่อทราบปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี

7.3 เพื่อนำผลการศึกษาไปเป็นแนวทางในการประยุกต์ใช้เพื่อปรับปรุงประสิทธิภาพในการจัดการขยะมูลฝอยองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรีต่อไป

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย ในครั้งนี้ผู้ศึกษาได้ทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เป็นแนวทางในการศึกษาดังนี้

1. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน
2. แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย
3. ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี และพื้นที่ที่ศึกษาตำบลคลองขวาง อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดนนทบุรี
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน

การมีส่วนร่วม (Participation) เป็นกระบวนการสื่อสารในระบบเปิด ซึ่งเป็นการสื่อสารสองทางระหว่างบุคคล กลุ่มบุคคล ชุมชน หรือองค์การ ในการดำเนินกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งหรือหลายกิจกรรมทั้งเป็นทางการและไม่เป็นทางการ ซึ่งการมีส่วนร่วมจะเกี่ยวข้องกระบวนการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินงานพัฒนา ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมดำเนินการ และร่วมรับผลประโยชน์ โดยมีเป้าหมายเพื่อบรรลุจุดมุ่งหมายร่วมกันของกลุ่มและเป็นการเสริมสร้างความสามัคคี ความรู้สึกร่วมรับผิดชอบกลับกลุ่มด้วย (สมบัติ นามบุรี 2562)

1.1 ความหมายการมีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมพัฒนาไม่ใช่เพียงดึงประชาชนเข้ามาทำกิจกรรมตามที่นักพัฒนาคิดหรือจัดขึ้น เพราะแท้จริงแล้วในหมู่บ้านหรือในชุมชนต่างๆ มีกิจกรรมหรือวิธีดำเนินงานของตนอยู่แล้ว ประชาชนมีศักยภาพที่จะพัฒนาชุมชนของตนเองได้ การมีส่วนร่วมของประชาชนจึงหมายถึงการที่ประชาชนหรือชุมชนสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการกำหนดนโยบายการพัฒนา อันเป็นกระบวนการขั้นตอนของการวางแผนในการพัฒนาท้องถิ่นที่เป็นที่อยู่อาศัยในการดำรงชีวิตของตนเอง การมีส่วนร่วมของชุมชนในการทำงานหรือพัฒนานั้น นับเป็นยุทธศาสตร์ที่สำคัญในการพัฒนาชนบท โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ชุมชนมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น มีผู้ให้ความหมายเกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมไว้ ดังนี้

ปารีชาติ วลัยเสถียร และคณะ (2543) ให้ความหมาย ของการมีส่วนร่วมของประชาชนว่าเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนเป็นฝ่ายตัดสินใจ กำหนดความต้องการของตนเอง เสริมพลังอำนาจให้ประชาชน ระดมขีดความสามารถในการจัดการทรัพยากร การตัดสินใจและการควบคุมกิจกรรมต่างๆ มากกว่าเป็นฝ่ายตั้งรับ โดยมีลักษณะเป็นกระบวนการของการพัฒนา ตั้งแต่ต้นจนถึงสิ้นสุดกระบวนการ

เสาวลักษณ์ สุขใส (2542) ให้ความหมาย ของการมีส่วนร่วมว่าเป็นการรวบรวมกลุ่มของสมาชิก เพื่อหวังผลในกิจกรรมร่วมกัน ต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของสมาชิกในกลุ่ม ในการคิด ในการตัดสินใจ มีวัตถุประสงค์และการดำเนินงานร่วมกัน แต่การมีส่วนร่วมที่แท้จริงของสมาชิก ต้องมีความสนใจ เข้าใจร่วมกัน ไว้วางใจซึ่งกันและกัน

อรทัย ก๊กผล (2552) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเปิดให้ประชาชนเข้าไปร่วมในการกำหนดกฎเกณฑ์ นโยบาย กระบวนการบริหารและตัดสินใจของท้องถิ่น เพื่อผลประโยชน์ของประชาชนโดยส่วนรวมอย่างแท้จริง ทั้งนี้ ต้องอยู่บนพื้นฐานของการที่ประชาชนจะต้องมีอิสระทางความคิด มีความรู้ความสามารถ ในการกระทำ และมีความเต็มใจที่จะเข้าร่วมต่อกิจกรรมนั้นๆ

รีดเดอร์ (Reeder 1974 อ้างถึงใน ฐฎาภ ยมจินดา 2551, น. 8) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชน ไว้ว่า การมีส่วนร่วมหมายถึง การมีส่วนร่วมในการปะทะสังสรรค์ทางสังคม ซึ่งรวมทั้งการมีส่วนร่วมของปัจเจกบุคคลและมีการมีส่วนร่วมของกลุ่ม

นรินทร์ชัย พัฒนพงศา (2547) ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมไว้ว่า การกระจายโอกาสให้บุคคลมีส่วนร่วม และการบริหารเกี่ยวกับการตัดสินใจในเรื่องต่างๆ รวมทั้งการจัดสรรทรัพยากร ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตและความเป็นอยู่ โดยการให้ข้อมูลแสดงความคิดเห็น ให้คำแนะนำปรึกษา ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติ รวมตลอดจนการควบคุมโดยตรงจากบุคคล

Keith, Davi. (1972 อ้างถึงใน ศเนติ พาจรทิศ 2547) ได้กล่าวถึงการมีส่วนร่วม หมายถึง การเกี่ยวข้องทางจิตใจและอารมณ์ ของบุคคลหนึ่งในสถานการณ์กลุ่ม ซึ่งผลของการเกี่ยวข้องดังกล่าวเป็นเหตุแล้วให้การกระทำบรรลุจุดมุ่งหมายของกลุ่มนั้น กับทั้งทำให้เกิดความรู้สึกรับผิดชอบกับกลุ่มดังกล่าวด้วย

Erwin William (1976 อ้างถึงใน สุภาภรณ์ หรั่งหวอด 2551) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับความหมายการมีส่วนร่วมของประชาชนว่า การพัฒนาแบบมีส่วนร่วม คือกระบวนการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินงานพัฒนา ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ แก้ไขปัญหาของตนเอง เน้นการมีส่วนร่วมกับการให้วิทยาการที่เหมาะสม

สรุป การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนมีบทบาท หรือมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องกับตลอดกระบวนการในการดำเนินการพัฒนา ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ แก้ไขปัญหา และร่วมรับผลประโยชน์จะด้วยสมัครใจหรือชักชวนจากผู้ที่เกี่ยวข้อง

1.2 กระบวนการมีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วม (Participation) มีทั้งรูปแบบโดยตรงและโดยอ้อม ซึ่งสามารถที่จะมองได้หลายลักษณะ ในรูปแบบต่างๆ ทางด้านการศึกษา สุขภาพ ความมั่นคง หรือสิ่งแวดล้อม การมีส่วนร่วมยังมี ความสัมพันธ์กับอำนาจการพัฒนาบุคคล การตัดสินใจในนโยบาย และเป็นการต่อรอง แลกเปลี่ยนและเสนอความต้องการในการตั้งเป้าหมายร่วมกันทางสังคม

WHO and UNICEF (1978) ได้เสนอกระบวนการมีส่วนร่วม ของประชาชนในการดำเนินกิจกรรมไว้ 4 ขั้นตอน ดังนี้

1. การวางแผน ประชาชนต้องมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ปัญหา จัดอันดับความสำคัญ ตั้งเป้าหมาย กำหนดการใช้ทรัพยากร กำหนดวิธีติดตามประเมินผล และประการสำคัญคือ ต้องตัดสินใจด้วยตนเอง

2. การดำเนินงาน ประชาชนต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการบริหารการใช้ทรัพยากร และมีความรับผิดชอบในการควบคุมจัดสรรทางการเงิน

3. การใช้ประโยชน์ ประชาชนต้องเอากิจกรรมมาใช้ให้เกิดประโยชน์มากที่สุด ซึ่งเป็นการเพิ่มระดับของการพึ่งพาตนเองและการควบคุมทางสังคม

4. การได้รับประโยชน์ ประชาชนต้องได้รับการแจกจ่ายผลประโยชน์จากชุมชนในพื้นที่ฐานที่เท่าเทียมกัน ซึ่งเป็นผลประโยชน์ส่วนตัว สังคม หรือในรูปแบบวัตถุก็ได้

อรรถัย ก๊กผล (2556) เห็นว่ากระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน เป็นเงื่อนไขแห่งความสำเร็จ ที่ควรยึดถือไว้ในการออกแบบ และบริหารจัดการโครงการมีส่วนร่วมของประชาชน ประกอบด้วย 4s คือ

1. Starting Early: เริ่มต้นเร็วก่อนการตัดสินใจ

กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน จะต้องดำเนินการก่อนการตัดสินใจ ที่ผ่านมามีความล้มเหลวของการมีส่วนร่วมของประชาชนเกิดจากภาครัฐเริ่มกระบวนการมีส่วนร่วมล่าช้า หลังมีการตัดสินใจเรียบร้อยแล้วหรือมีข้อผูกมัดอื่นๆ จนเปลี่ยนแปลงไม่ได้ หรือหลังจากเกิดความขัดแย้งขึ้น อย่างไรก็ตาม การจัดทำให้มีการรับฟังความคิดเห็นก่อนการตัด มิให้มีความหมายว่าก่อนการตัดสินใจไม่กัวัน หรือไม่กี่สัปดาห์ มิติเวลาเป็นปัจจัยหนึ่งที่สะท้อนความจริงใจ ภาครัฐในกระบวนการมีส่วนร่วม ควรใช้เวลาเพียงพอในการรับฟังความคิดเห็นอย่างกว้างขวาง เพื่อให้การตัดสินใจสะท้อนความคิดเห็นของชุมชน

นอกจากนี้ ในการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการตั้งแต่ต้น มีประโยชน์ช่วยให้ประชาชนมีความคิดถึงทางเลือกหรือแนวทางแก้ไขปัญหาของชุมชนที่เหมาะสมมาก และเป็นข้อมูลในการพัฒนาโครงการ การบริหารการมีส่วนร่วมไหนให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมตั้งแต่เริ่มต้น เพื่อตระหนักถึงปัญหาความจำเป็นของโครงการ ในขั้นของการหาข้อมูลพื้นฐาน เช่น กรณีการทำโครงการ โรงไฟฟ้า หรือที่ทิ้งขยะ ควรต้องปรึกษาหารือถึงความจำเป็นของการมีโรงไฟฟ้า หรือที่ทิ้งขยะ หรือไม่ก่อนจะถามว่าตั้งที่นี่ได้หรือไม่

2. Stakeholders: ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต้องครอบคลุม

ผู้ที่ได้รับผลกระทบ หรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่ายไม่ว่าโดยตรงหรือโดยทางอ้อม ถือว่าเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ควรมีโอกาสเข้าสู่กระบวนการมีส่วนร่วม สำหรับกลุ่มที่ได้รับผลกระทบทางตรง อาจต้องได้รับฟังข้อมูลหรือปรึกษาหารือเป็นกลุ่มตั้นๆ หน่วยงานที่รับผิดชอบต้องให้ความสำคัญในการระบุผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ระวังไม่ให้เกิดการผิดกลุ่มเป้าหมาย ต้องตระหนักว่าประชาชนแต่ละกลุ่มได้รับผลกระทบจากประเด็นการตัดสินใจไม่เท่ากัน บ่อยครั้งที่เรามักคิดว่าประชาชนเป็นคนกลุ่มเดียวกัน ในความจริงผู้ที่ได้รับผลกระทบมีหลากหลายกลุ่ม การบริหารจัดการการมีส่วนร่วมต้องมั่นใจว่ากลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่สำคัญทุกกลุ่มได้โอกาสเข้ามามีส่วนร่วม และแต่ละกลุ่มอาจมีรูปแบบการมีส่วนร่วมที่แตกต่าง เพื่ออำนวยความสะดวกให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้ามามีส่วนร่วม เช่น กำหนดเวลารับฟังความคิดเห็นที่ชาวบ้านมาร่วมได้ หรือการใช้ภาษาท้องถิ่น รวมทั้งการอำนวยความสะดวกให้ชาวบ้านได้ ในการเดินทางไปร่วม การพยายามเข้าหากลุ่มที่ด้อยโอกาสในทาง สังคม เช่น คนยากจน ผู้หญิง คนชรา และเด็ก

3. Sincerity: ความจริงใจเป็นฐานรากของความไว้วางใจ

การมีส่วนร่วมเป็นกระบวนการที่มีความละเอียด และความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงานที่รับผิดชอบในการจัดกระบวนการมีส่วนร่วมและประชาชน ถือว่ามีความสำคัญในการบริหารการมีส่วนร่วมให้ประสบความสำเร็จ หน่วยงานของรัฐที่เป็นเจ้าของโครงการ หรือมีอำนาจอนุมัติต้องจัดกระบวนการอย่างจริงจัง เปิดเผย ซื่อสัตย์ ปราศจากอคติ ให้เกียรติซึ่งกันและกัน มีการสื่อสารสองทางตลอดเวลา โดยเฉพาะให้ข้อมูลที่ถูกต้องเพียงพอ ปราบสนองตอบความสงสัยของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย รวมทั้งแจ้งความก้าวหน้าหรือเปลี่ยนแปลงของโครงการอย่างต่อเนื่อง อธิบายกระบวนการได้อย่างชัดเจน ลดปัญหาข้อสงสัยที่อาจก่อให้เกิดข้อลือให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในระยะเริ่มต้น ขณะเดียวกันตั้งใจรับฟังข้อมูลและความคิดเห็นและนำไปเป็นข้อมูลสำหรับการตัดสินใจ ซึ่งข้อมูลเหล่านี้เป็นพื้นฐานของความน่าเชื่อถือและความไว้วางใจซึ่งกันและกัน อันนำมาสู่ความร่วมมือ ความเข้าใจ และการสื่อสารที่ดี

4. Suitability: ยึดหยุ่นและเหมาะสมกับสถานการณ์

การเลือกเทคนิคหรือรูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชน ต้องพิจารณาจากประเภท และขนาดของโครงการ โดยคำนึงถึงความเหมาะสม ความหลากหลายและลักษณะที่แตกต่างกันของพื้นที่ และกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียตลอดจนความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรมสังคม และค่านิยม ระดับความสนใจของชุมชนในประเด็นหรือโครงการความสามารถหรือความพร้อมทั้งข้อจำกัดของหน่วยงานที่รับผิดชอบในการจัดกระบวนการมีส่วนร่วม เช่น ด้านระยะเวลา บุคลากรและงบประมาณ ความสำเร็จของการมีส่วนร่วมอยู่ที่ความสามารถในการวิเคราะห์สถานการณ์และเลือกกระบวนการมีส่วนร่วมที่เหมาะสม การมีส่วนร่วมที่สร้างสรรค์ต้องประกอบด้วยกระบวนการย่อยหลายรูปแบบ ทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ นอกจากนี้ยังต้องตระหนักว่าการให้ข้อมูลข่าวสารและข้อเท็จจริงเป็นองค์ประกอบที่ขาด ของการปรึกษาหารือที่มีประสิทธิผล

1.3 ความสำคัญของการมีส่วนร่วม

Romos and Fletcher (1982 อ้างถึงใน สุภคคติ ธนสีลังกูร 2545, น. 16) กล่าวถึงความสำเร็จของการมีส่วนร่วมของประชาชน คือ

1. เป็นเครื่องชี้ว่าการตัดสินใจของรัฐบาลมาจากความต้องการของประชาชน
2. เพิ่มความรับผิดชอบและความสามารถในการตรวจสอบได้ของรัฐที่มีต่อประชาชน
3. ช่วยในการสร้างแผนต่างๆ ที่ดีกว่าเดิม
4. เพิ่มความสำเร็จในการปฏิบัติงาน
5. สร้างการสนับสนุนให้แก่หน่วยงานวางแผน

ไพโรจน์ สุขสัมฤทธิ์ (2531) ได้กล่าวไว้ว่าความสำคัญของการมีส่วนร่วมของประชาชนเมื่อมองในแง่ของการบริหาร พบว่า

1. จะช่วยให้ประชาชนยอมรับโครงการมากขึ้นเนื่องจากโครงการที่ตรงกับปัญหาและความต้องการของประชาชน
2. ประชาชนมีความรู้สึกผูกพันและรู้สึกเป็นเจ้าของโครงการมากขึ้นเนื่องจากเป็นโครงการที่ตรงกับความต้องการของ
3. การดำเนินโครงการจะราบรื่นได้รับความร่วมมือจากประชาชนมากขึ้น
4. โครงการจะให้ประโยชน์แก่ประชาชนมากขึ้น และมีการระดมทรัพยากรเพื่อการพัฒนา
5. จะช่วยพัฒนาขีดความสามารถของประชาชนมากขึ้น

Chapin (1977 อ้างถึงใน ชูชาติ ผิวสว่าง 2548, น. 16) ได้กำหนดระดับความสำคัญในการมีส่วนร่วมของสมาชิกในองค์กรชุมชน ดังนี้

1. มีความสนใจและร่วมประชุม ได้แก่ การให้ความสนใจติดตามข่าวสารต่างๆ ของส่วนรวม และการเข้าประชุมเสนอแนะต่างๆ ในที่ประชุมกิจกรรมของส่วนรวม การให้การสนับสนุนช่วยเหลือ เช่น การอุทิศเงิน เวลาให้แก่ส่วนรวม

2. การเป็นสมาชิกและกรรมการ ได้แก่ การอุทิศแรงงานในการทำกิจกรรมของส่วนรวมโดยการสมัครเป็นสมาชิก

3. การเป็นเจ้าของหน้าที่ ได้แก่ การยอมรับใช้ในกิจกรรมต่างๆ ตามที่ได้รับมอบหมายจากผู้มีอำนาจสั่งการ

วันชัย วัฒนศัพท์ (2544, น. 7 – 10) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมไว้ 8 ประการ คือ

1. เพิ่มคุณภาพของการตัดสินใจ บ่อยครั้งที่กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนก่อให้เกิดพิจารณาทางเลือกใหม่แทนวิธีการที่เคยได้ใช้กันมาในอดีต สาธารณชนมักจะมีข้อมูลที่สำคัญซึ่งทำให้เกิดความแตกต่างในการที่จะนำไปสู่กระบวนการตัดสินใจ ก่อให้เกิดความแตกต่างระหว่างโครงการที่ประสบความสำเร็จและไม่ประสบความสำเร็จ

2. การลดค่าใช้จ่ายและการสูญเสียเวลา การมีส่วนร่วมของประชาชนสามารถเกิดผลในการยอมรับอย่างสูง ต่อการตัดสินใจโดยกลุ่ม ซึ่งมีส่วนได้ส่วนเสียในการตัดสินใจนั้นๆ ในการนี้จะช่วยลดความขัดแย้งระหว่างการนำไปปฏิบัติ ทำให้เกิดการประหยัดค่าใช้จ่าย

3. การสร้างฉันทามติ การมีส่วนร่วมของประชาชนสามารถที่จะสร้างข้อตกลงที่มั่นคงและยืนยาว

4. การเพิ่มความง่ายต่อการนำไปปฏิบัติ การมีส่วนร่วมทำให้คนเรารู้สึกถึงความเป็นเจ้าของการตัดสินใจ และเมื่อได้ร่วมตัดสินใจแล้ว ช่วยยอมรับการเห็นสิ่งนั้นนำไปปฏิบัติได้ กลุ่มปัจเจกชนอาจจะรู้สึกกระตือรือร้น ในการที่จะช่วยให้เกิดผลในทางปฏิบัติ

5. การหลีกเลี่ยงการเผชิญหน้าในกรณีที่ย่ำแย่ที่สุด กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนก่อให้เกิดโอกาสที่คู่กรณีแสดงความต้องการของ สามารถลดการเผชิญหน้าอย่างรุนแรงที่อาจเป็น

6. การดำรงไว้ซึ่งความน่าเชื่อถือและความชอบธรรม วิธีทางที่จะนำไปสู่ความชอบธรรมและการดำรงความชอบธรรม จะต้องใช้กระบวนการที่มีความโปร่งใสและความน่าเชื่อถือต่อสาธารณชน ซึ่งทำให้สาธารณชนมีส่วนร่วม

7. ความคาดคะเนความห่วงกังวลของประชาชน และค่านิยมของสาธารณชน

8. การพัฒนาความเชี่ยวชาญและความคิดสร้างสรรค์ของสาธารณชน สิ่งสำคัญของการมีส่วนร่วม คือ การให้การศึกษาต่อสาธารณชนที่ดี และการมีส่วนร่วมของประชาชนยังเป็นที่การฝึกที่มีประสิทธิภาพของผู้นำท้องถิ่น

ประภาพร ศรีสถิตย์ธรรม (2543, น. 17 – 18) กล่าวว่า ความสำคัญของการมีส่วนร่วมของประชาชนเมื่อมองในแง่การบริหารงานพัฒนา จะพบว่า

1. จะช่วยให้ประชาชนยอมรับโครงการมากขึ้น เนื่องจากเป็นโครงการที่ตรงกับปัญหาและความต้องการของประชาชน
2. ประชาชนจะมีความรู้สึกผูกพัน รู้สึกเป็นเจ้าของโครงการมากขึ้น เนื่องจากเป็นโครงการที่ตรงกับปัญหาและความต้องการของประชาชน
3. การดำเนินโครงการจะราบรื่น ได้รับความร่วมมือจากประชาชนมากขึ้น
4. โครงการจะให้ประโยชน์แก่ประชาชนมากขึ้นและมีการระดมทรัพยากรเพื่อพัฒนามากขึ้น
5. จะช่วยพัฒนาขีดความสามารถของประชาชนมากขึ้น

1.4 รูปแบบการมีส่วนร่วม

Cohen and Uphoff (2010, pp. 213 – 218) ได้อธิบายและวิเคราะห์กลางมีส่วนร่วมโดยแบ่งออกเป็น 4 รูปแบบ คือ

1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ตั้งแต่ในระยะเริ่มของกิจกรรมจนกระทั่งดำเนินกิจกรรมเสร็จสิ้นลง
2. การมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม ซึ่งอาจเป็นไปในรูปแบบของการเข้าร่วม โดยการให้มีการสนับสนุนทางด้านทรัพยากร การเข้าร่วมในการบริหาร และการเข้าร่วมในการร่วมแรงร่วมใจ
3. การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ ทั้งทางวัตถุ ทางสังคม หรือโดยส่วนตัว
4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล ซึ่งนับเป็นการควบคุม และตรวจสอบการดำเนินกิจกรรมทั้งหมด

สุรัสวดี หุ่นพยนต์ (2549, น. 17) ได้เสนอรูปแบบชนิดการมีส่วนร่วมที่ก่อให้เกิดผลดีต่อกระบวนการพัฒนาไว้ 4 รูปแบบ ซึ่งได้แก่

1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ประกอบไปด้วย 3 ขั้นตอน คือ ริเริ่มตัดสินใจ ดำเนินการตัดสินใจ และตัดสินใจปฏิบัติการ
2. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ ประกอบด้วยการสนับสนุนด้านทรัพยากร การบริหาร และการประสานขอความร่วมมือ

3. การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ (Benefit) ไม่ว่าจะเป็นส่วนด้านวัตถุประสงค์ ทางสังคม หรือผลประโยชน์ส่วนตัว

4. การมีส่วนร่วมในการประเมิน (Evaluation)

1.5 ประเภทการมีส่วนร่วมของประชาชน

จินตนา สุจจาพันธ์ (2549) ได้แบ่งประเภทการมีส่วนร่วมของประชาชน 2 ประเภท ได้แก่

1. การมีส่วนร่วมที่แท้จริง เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในโครงการตั้งแต่เริ่มต้นจนจบโครงการ ตั้งแต่เริ่มต้นจนกระทั่งจบโครงการ ตั้งแต่การร่วมกันศึกษาปัญหาและความต้องการ ร่วมกันหาวิธีแก้ปัญหา ร่วมกันวางนโยบายและแผนงาน ร่วมกันตัดสินใจในการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่และร่วมปฏิบัติตามแผนที่กำหนดไว้ และร่วมกันประเมินผลโครงการ

2. การมีส่วนร่วมที่ไม่แท้จริง เพียงบางส่วนโดยเฉพาะเข้าร่วมในการปฏิบัติตามโครงการที่ได้มีการกำหนดไว้แล้ว เช่น การเข้าเป็นสมาชิก หรือการร่วมเสียสละแรงงาน เป็นต้น

เมตต์ เมตต์การณ์จิต (2553) ได้จำแนกประเภทของการมีส่วนร่วมออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่

1. การมีส่วนร่วมโดยตรง การมีส่วนร่วมในการบริหารเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับการตัดสินใจเป็นสำคัญ ผู้มีหน้าที่รับผิดชอบกิจกรรมโดยตรง เปิดโอกาสให้บุคคลอื่นเข้ามามีส่วนร่วมในรูปของกรรมการที่ปรึกษาที่ให้ข้อคิด ข้อเสนอแนะ เพราะกิจกรรมบางอย่างอาจมีอุปสรรคไม่สามารถแก้ไขปัญหาให้ลุล่วงไปได้ด้วยดี จึงให้บุคคลอื่นเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจ เพื่อให้ผลการตัดสินใจเป็นที่ยอมรับแก่คนทั่วไป การมีส่วนร่วมโดยตรงซึ่งมีสาระสำคัญอยู่ที่ว่าเป็นการร่วมอย่างเป็นทางการและมักทำเป็นลายลักษณ์อักษร เช่น คำสั่งแต่งตั้ง หนังสือเชิญประชุม บันทึกการประชุม เป็นต้น

2. การมีส่วนร่วมโดยอ้อม การมีส่วนร่วมโดยอ้อมเป็นเรื่องของการทำกิจกรรมให้บรรลุเป้าหมายอย่างไม่เป็นทางการ โดยไม่ได้ร่วมในการตัดสินใจในกระบวนการบริหาร แต่เป็นเรื่องของการให้การสนับสนุน ส่งเสริมให้บรรลุเป้าหมายเท่านั้น เช่น การบริจาคเงิน ทรัพย์สิน วัสดุ อุปกรณ์ แรงงาน เขาช่วยสมทบ ไม่ได้เข้าร่วมประชุมแต่ยินดีร่วมมือ เป็นต้น

กล่าวสรุป ประเภทการมีส่วนร่วมในงานวิจัยครั้งนี้ สามารถแบ่งได้เป็น 2 ประเภท ได้แก่ การมีส่วนร่วมโดยตรง หมายถึง ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมกับกิจกรรมอย่างเป็นทางการ ตั้งแต่เริ่มต้นจนกระทั่งจบโครงการและการมีส่วนร่วมโดยอ้อม หมายถึง ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมอย่างไม่เป็นทางการ ได้ร่วมแสดงความคิดเห็นในการดำเนินกิจกรรมบางส่วนบางเรื่องเท่านั้น

1.6 ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน

Chapin (1977 อ้างถึงใน สาลีณี อ่อนวงศ์ 2551, น. 30) ได้เสนอว่าระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนโดยได้กำหนดระดับความสำคัญของการมีส่วนร่วมกิจกรรมของสมาชิกในองค์กรชุมชนไว้ ดังนี้

1. มีความสนใจและเข้าร่วมประชุม ได้แก่ ความสนใจติดตามข่าวสารต่างๆ ของส่วนรวม และการเข้าร่วมเสนอแนะต่างๆ ในที่ประชุมกิจกรรมของส่วนรวม
2. ในการสนับสนุนและช่วยเหลือ เช่น การอุทิศเงิน เวลา ให้แก่ส่วนรวม
3. เข้าเป็นสมาชิกหรือกรรมการ ได้แก่ การอุทิศแรงงานในการทำกิจกรรมของส่วนรวม โดยการสมัครเป็นสมาชิกหรือกรรมการชุมชน
4. เป็นเจ้าหน้าที่ผู้ ได้แก่ การยอมรับใช้ในการทำกิจกรรมต่างๆ ตามที่ได้รับมอบหมายจากผู้มีอำนาจสั่งการ

เพิ่มศักดิ์ มกราริรมย์ (2542, น. 11) ได้แยกการมีส่วนร่วมไว้หลายระดับ ตามความหนักของการเกี่ยวข้องคือ

1. แบบการจัดการคนให้เข้าร่วม คัดเลือกจากตัวแทนของประชาชน ไม่ได้มีการเลือกตั้ง และไม่มีอำนาจอะไร
2. แบบตอบสนอง หรือค่อยเป็นค่อยไป ผู้เชี่ยวชาญจากส่วนกลางบอกว่า จะต้องทำอะไร ไม่มีการสะท้อนความเห็นจากประชาชน
3. แบบขอคำปรึกษาหารือ องค์กรภายนอกเป็นผู้ระบุปัญหา และกระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูล และควบคุมวิเคราะห์ข้อมูลโดยไม่ได้รับฟังความคิดเห็นของประชาชน
4. แบบการร่วมตามหน้าที่หรือภารกิจที่กำหนดให้ ประชาชนอาจมีส่วนร่วมโดยรวมตัวเป็นกลุ่ม เพื่อช่วยวิเคราะห์ปัญหาตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ประชาชนอาจมีการเข้าร่วมอย่างแข็งขัน ร่วมตัดสินใจ แต่คำตอบสุดท้าย มักกำหนดไว้ล่วงหน้าแล้ว โดยหน่วยงานภายนอก
5. แบบแข็งขัน ร่วมในการวิเคราะห์ และพัฒนาแผนปฏิบัติการและศักยภาพของกลุ่มองค์กรท้องถิ่น โดยกระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน ใช้วิธีการที่หลากหลายจากสาขา
6. แบบสมัครใจทำเอง ประชาชนเป็นผู้คิดริเริ่มได้อย่างอิสระ ประชาชนอาจติดต่อประสานงานภายนอกและช่วยแนะนำ โดยยังสามารถควบคุมการจัดการและใช้ทรัพยากรได้

อำพล พรอารักษ์สกุล (2544, น. 15) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน มี 3 ระดับ คือ

1. ประชาชนมีระดับการมีส่วนร่วมสูง คือ ประชาชนได้มีส่วนร่วมตั้งแต่เริ่มหาปัญหาที่ตัดสินใจ เลือกแนวทางแก้ปัญหา ปฏิบัติกิจกรรมและประเมินผลกิจกรรมที่ทำ กล่าวคือ ประชาชนเป็นผู้ดำเนินกิจกรรมเองทั้งหมด

2. ประชาชนมีระดับการมีส่วนร่วมปานกลาง คือ ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรมเพียงบางส่วน เช่น ได้รับการบอกเล่าหรือปรึกษาในกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งซึ่งบางเรื่องประชาชนไม่ได้มีส่วนร่วมตั้งแต่ริเริ่มต้นของกิจกรรม

3. ประชาชนมีระดับการมีส่วนร่วมน้อย หรือไม่มีส่วนร่วมเลย คือ กิจกรรมต่างๆ ที่ จะกระทำขึ้นประชาชนไม่มีส่วนร่วมเลย ประชาชนเป็นผู้รับฟัง รอรับคำสั่งเป็นผู้รับบริการเท่านั้น รายละเอียดของกิจกรรมในขั้นตอนต่างๆ นั้นประชาชนไม่มีส่วนร่วม

J.M. Cohen และ N.T. Uphoff (1981) ได้แบ่งการมีส่วนร่วมออกเป็น 4 รูปแบบ ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision Making) โดยการกำหนดความต้องการและจัดลำดับความสำคัญ จากนั้นจึงเลือกนโยบายและประชากรที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย การตัดสินใจในช่วงเริ่มต้น การตัดสินใจช่วงดำเนินการวางแผนและการตัดสินใจในช่วงการปฏิบัติตามที่วางแผน

2. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ (Implementation) องค์กรประกอบของการดำเนินงานตามโครงการได้จากคำถามที่ว่าใครทำประโยชน์ให้แก่โครงการใดบ้างและทำประโยชน์โดยวิธีใด เช่น การสนับสนุนด้านทรัพยากร การบริหารงาน การประสานงานและการขอความช่วยเหลือ เป็นต้น

3. การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ (Benefit) ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ นอกจากความสำคัญของผลประโยชน์ในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพแล้ว ได้พิจารณาถึงการกระจายผลประโยชน์ภายในกลุ่ม ทั้งผลประโยชน์ในทางบวกและทางลบที่เป็นผลเสียของโครงการซึ่งจะเป็นประโยชน์และเป็นโทษต่อบุคคลและสังคมด้วย

4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation) สิ่งสำคัญที่สุดที่จะต้องสังเกต คือ ความเห็นชอบ ความชอบและความคาดหวัง ซึ่งจะมีอิทธิพลแปรเปลี่ยนพฤติกรรมของบุคคลได้

จากแนวคิดข้างต้น ผู้ศึกษาได้กำหนดการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี ออกเป็น 4 ด้าน คือ การมีส่วนร่วมในการวางแผน การมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน หมายถึง การที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมคิดและแสดงความคิดเห็นในการบริหารจัดการขยะมูลฝอย โดยการเข้าร่วมประชุมเพื่อนำเสนอปัญหาและความต้องการที่จำเป็น เพื่อตัดสินใจ ตัดเลือกโครงการและกิจกรรมในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยมีส่วนร่วมในการวางแผนขั้นตอนการดำเนินงานของโครงการและกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการจัดการขยะมูลฝอย ตลอดจนกำหนดทรัพยากรและแหล่งของทรัพยากรที่จะใช้ในโครงการและกิจกรรมการบริหารจัดการขยะมูลฝอย

2. ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม หมายถึง การที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการทำประโยชน์แก่โครงการและกิจกรรมการบริหารจัดการขยะมูลฝอย โดยร่วมปฏิบัติโครงการและกิจกรรม ร่วมสนับสนุนทรัพยากร ได้แก่ การบริจาคทรัพย์สินเงินทองและวัสดุอุปกรณ์ เพื่อใช้ในกิจกรรมบริหารจัดการขยะมูลฝอย และร่วมในการบริหาร

3. ด้านการมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ หมายถึง การมีส่วนร่วมรับผลทั้งทางตรงและทางอ้อมของประชาชนที่เกิดจากการบริหารจัดการขยะมูลฝอย โดยได้รับความรู้เรื่องการจัดการขยะมูลฝอยมากขึ้นจากการเข้าร่วมโครงการและกิจกรรม ชุมชนมีผลผลิตและรายได้เพิ่มขึ้น สภาพแวดล้อมทางสังคมของชุมชนที่อยู่ได้รับการบริหารจัดการขยะมูลฝอยส่งผลให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

4. ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล หมายถึง การติดตามและการประเมินผลงานการบริหารจัดการขยะมูลฝอย ที่ได้ดำเนินการไปทั้งจากบุคคลภายในและภายนอกชุมชน โดยติดตามผลการดำเนินงานของโครงการและกิจกรรมการบริหารจัดการขยะมูลฝอยอย่างสม่ำเสมอเกี่ยวกับการควบคุมและการตรวจสอบการดำเนินโครงการและกิจกรรมทั้งหมด

ผู้ศึกษาได้ใช้แนวความคิดข้างต้นในการกำหนดแบบสอบถามการวิจัยในการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี เพื่อให้เนื้อหาของการศึกษาวิจัยมีความสอดคล้องกับแนวคิด ทฤษฎีและการสรุปผลการศึกษามีความถูกต้องตามหลักทฤษฎีและมีความน่าเชื่อถือสามารถนำผลวิจัยไปใช้ประโยชน์ในการบริหารจัดการขยะมูลฝอย

นอกจากนี้ International Association for Public Participation (IAP2) สถาบันนานาชาติ ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน ได้ศึกษาและกำหนดระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน 5 ระดับ ซึ่งเป็นรูปแบบที่หน่วยงานภาครัฐในประเทศไทยหลายแห่งยึดเป็นแนวทางดำเนินการ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.) 2560) มีรายละเอียด ดังนี้

1. ระดับการให้ข้อมูล ถือเป็น การมีส่วนร่วมของประชาชนในระดับต่ำที่สุด แต่เป็นระดับที่สำคัญที่สุด และเป็นวิธีการที่ง่าย เพราะเป็นจุดเริ่มต้นของภาคประชาการที่จะเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าถึงส่วนร่วมในเรื่องต่างๆ วิธีการให้ข้อมูลข่าวสารสามารถใช้ได้หลากหลายช่องทาง เช่น สื่อสิ่งพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ การจัดนิทรรศการ สื่อสังคมออนไลน์ การจัดงานแถลงข่าว ป้ายติด ประกาศ เป็นต้น แต่ไม่ได้เปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็นหรือเข้ามาเกี่ยวข้องใดๆ

2. ระดับการเปิดรับฟังความคิดเห็น เป็นระดับขั้นที่สูงกว่าระดับแรก โดยการเปิดให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลข้อเท็จจริงและรับฟังความคิดเห็น เพื่อประกอบการตัดสินใจของหน่วยงานภาครัฐด้วยวิธีต่างๆ เช่น การรับฟังความคิดเห็น การสำรวจความคิดเห็น การจัดเวทีเสวนาสาธารณะ การแสดงความคิดเห็นผ่านช่องทางสื่อสังคมออนไลน์ เป็นต้น

3. ระดับการปรึกษาหารือหรือการดึงให้เข้ามาเกี่ยวข้อง เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน หรือร่วมเสนอแนะแนวทางที่นำไปสู่การตัดสินใจ เพื่อสร้างความมั่นใจแก่ประชาชนว่าความคิดเห็นและความต้องการของประชาชนจะถูกนำไปประกอบการพิจารณาทางเลือกในการบริหารงานของภาครัฐ เช่น การประชุมเชิงปฏิบัติการ การประชาพิจารณ์ การจัดตั้งคณะทำงาน เป็นต้น

4. ระดับการร่วมปฏิบัติหรือความร่วมมือ เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนหรือผู้แทนภาคสาธารณะเข้ามามีส่วนร่วม โดยเป็นหุ้นส่วนกับภาครัฐในทุกขั้นตอนของการตัดสินใจ การดำเนินงาน และดำเนินกิจกรรมร่วมกันอย่างต่อเนื่อง เช่น คณะกรรมการที่มีประชาชนเข้ามาเป็นกรรมการ เป็นต้น

5. ระดับการควบคุมโดยประชาชน เป็นขั้นที่ให้ประชาชนเข้ามามีบทบาทในระดับสูงที่สุด เป็นการเสริมอำนาจแก่ประชาชน โดยประชาชนเป็นผู้ตัดสินใจ เช่น การลงประชามติ แต่การลงประชามติจะสะท้อนถึงความต้องการของประชาชนได้ดีเพียงใด ขึ้นอยู่กับความชัดเจนของประเด็นที่จะลงประชามติและการกระจายข่าวสารเกี่ยวกับข้อดีข้อเสียของประเด็นดังกล่าวให้ประชาชนเข้าใจอย่างสมบูรณ์และทั่วถึงเพียงใด โดยในประเทศที่มีการพัฒนาทางการเมืองแล้ว ผลของการลงประชามติจะมีผลบังคับให้รัฐบาลต้องปฏิบัติตาม แต่สำหรับประเทศไทยนั้น รัฐธรรมนูญ ฉบับปัจจุบันบัญญัติให้ผลของการประชามติมีทั้งแบบที่มีข้อยุติโดยเสียงข้างมาก และแบบที่เป็นเพียง การให้คำปรึกษาแก่คณะรัฐมนตรีซึ่งไม่มีผลบังคับให้รัฐบาลต้องปฏิบัติตามแต่อย่างใด (มาตรา 165)

กล่าวโดยสรุป การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นกระบวนการที่สำคัญที่เปิดโอกาสและช่องทางให้ประชาชนเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินงานพัฒนา ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมดำเนินการ และร่วมรับผลประโยชน์ โดยมีเป้าหมายเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายร่วมกันของกลุ่ม สามารถดำเนินการได้หลายระดับและหลายวิธีขึ้นอยู่กับความเหมาะสม บางวิธีสามารถทำได้ง่าย ๆ แต่บางวิธีจำเป็นต้องใช้เวลา ขึ้นอยู่กับปัจจัยที่เกี่ยวข้องหลายอย่าง เช่น ความต้องการเข้ามามี

ส่วนร่วมของประชาชน ค่าใช้จ่าย และความจำเป็นในการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วม ซึ่งการมีส่วนร่วมของประชาชนนั้นเป็นเรื่องละเอียดอ่อน จึงต้องมีการพัฒนาความรู้ความเข้าใจในการให้ข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องแก่ประชาชน การรับฟังความคิดเห็น การเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม รวมทั้งพัฒนาทักษะและศักยภาพของข้าราชการทุกระดับควบคู่กันไปด้วย

1.7 ปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชน

World Health Organization (1981 อ้างถึงใน สุภาวดี ธนสีลังกูร 2545, น. 21) ได้เสนอปัจจัยพื้นฐานในการระดมการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ 3 ประการ คือ

1. ปัจจัยสิ่งของของจิตใจ จากสภาพความเป็นจริงของชาวชนบทที่จะมาเข้าร่วมในกิจกรรมหนึ่งหนึ่งทั้งในแง่ของการร่วมแรง รวมทรัพยากร หรืออื่นๆ นั้นมีเหตุผล 2 ประการ คือ การมองเห็นว่าจะได้ผลประโยชน์ตอบแทนในสิ่งที่ทำลงไปซึ่งถือเป็นเรื่องของการกระตุ้นให้เกิดมีสิ่งจูงใจ ประการที่สอง การที่ได้รับการบอกกล่าว หรือชักชวนจากเพื่อนให้เข้าร่วมโดยมีสิ่งจูงใจเป็นตัวนำซึ่งถือเป็นเรื่องของการก่อให้เกิดมีสิ่งจูงใจ

2. ปัจจัยโครงสร้างของช่องทางในการเข้ามามีส่วนร่วม เนื่องจากการเข้ามามีส่วนร่วมไม่ได้มีรูปแบบความสัมพันธ์ที่เหมาะสม เช่นภาวะผู้นำ กฎระเบียบ แบบแผน และลักษณะการทำงานให้ประชาชนบางส่วนไม่เห็นช่องทางที่จะเข้ามามีส่วนร่วมได้ ดังนั้น พื้นฐานด้านโครงสร้างของช่องทางจึงควรมีลักษณะ ดังนี้

2.1 เปิดโอกาสให้ทุกคนทุกกลุ่มในชุมชนมีโอกาสเข้าร่วมในชุมชนมีโอกาสเข้าร่วมในการพัฒนารูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง ทางที่เป็นการเข้าร่วมในรูปแบบของตัวแทนหรือเข้าร่วมโดยตรงก็ได้

2.2 มีเวลากำหนดที่ชัดเจน เพื่อให้ผู้เข้าร่วมสามารถกำหนดเงื่อนไขของตนเองได้ตามสภาพความเป็นจริงของตนเอง

2.3 กำหนดลักษณะของกิจกรรมให้แน่นอนว่าจะทำอะไร

3. ปัจจัยอำนาจในการส่งเสริมกิจกรรมของการมีส่วนร่วม กิจกรรมการมีเป้าหมายวิธี หรือผลประโยชน์ของกิจกรรมได้เพราะต้องขึ้นอยู่กับข้อกำหนดและการจัดสรรของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งจุดนี้เองเป็นเงื่อนไขที่ไม่อาจก่อให้เกิดการมีส่วนร่วมที่แท้จริงได้

นิรันดร์ จงวุฒิเวศน์ (2527, น. 17) ได้กล่าวถึงปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมไว้ ดังนี้

1. ศรัทธาที่มีความเชื่อถือบุคคลสำคัญและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ เช่น การลงแขก การบำเพ็ญประโยชน์ การสร้างโบสถ์วิหาร

2. ความเกรงใจที่มีต่อบุคคลที่เคารพนับถือ หรือมีเกียรติยศ ตำแหน่งทำให้ประชาชนเกิดความเกรงใจที่จะมีส่วนร่วมด้วย ที่ยังไม่มีศรัทธา หรือความเต็มใจอย่างเต็มเปี่ยมที่จะกระทำ เช่น ผู้ใหญ่ออกปากขอแรง ผู้น้อยก็ออกช่วยแรง

3. อำนาจบังคับที่เกิดจากบุคคลที่มีอำนาจเหนือกว่า ทำให้ประชาชนถูกบีบบังคับให้มีส่วนร่วมในการกระทำต่างๆ เช่น บีบบังคับให้ทำงานเยี่ยงทาส ฯลฯ

อนุภาพ ธีรลาภ (2528, น. 25 – 26) ได้กล่าวถึงปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ ดังนี้

1. ความเกรงใจผู้ที่มีสถานภาพที่สูงกว่า
2. ความต้องการการเป็นกลุ่มพวก
3. ความเชื่อถือในตัวผู้นำ
4. ความใกล้ชิดกับเจ้าหน้าที่รัฐ
5. การคำนึงถึงผลประโยชน์ตอบแทน
6. การยอมรับแบบอย่าง
7. ความไม่พอใจต่อสภาพแวดล้อม
8. การยอมรับในอำนาจรัฐ
9. ฐานะเศรษฐกิจ

1.8 ทฤษฎีการมีส่วนร่วม

โคเฮน และอัพฮอฟ (Cohen & Uphoff, 1997 อ้างถึงใน สุภาภรณ์ หรั่งหอด 2551, น. 13) ได้กล่าวว่า การให้ประชาชนมีบทบาทในการมีส่วนร่วมนั้นต้องเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมใน 4 ขั้นตอน ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ซึ่งรวมถึงการริเริ่มการตัดสินใจ การดำเนินการตัดสินใจและการตัดสินใจปฏิบัติการ
2. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ ประกอบด้วย การสนับสนุนทรัพยากรการบริหารและประสานความร่วมมือ
3. การมีส่วนร่วมในการได้รับประโยชน์ ไม่ว่าจะเป็นผลประโยชน์ทางด้านวัตถุ ประโยชน์ทั้งด้านสังคมหรือประโยชน์ส่วนบุคคล

โรเจอร์ และซูเมกเกอร์ (1971, pp. 312 – 316 อ้างถึงใน อาทรร นุ่มนวล 2550, น. 12) กล่าวว่า พลังในการตัดสินใจจะเข้าร่วมในกิจกรรมต่าง มีดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในอำนาจอย่างกว้างขวาง
2. การตัดสินใจเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลง โดยมีการปรึกษากับพวกที่รับผลกระทบ กระบวนการที่เกี่ยวกับการตัดสินใจ ดังกล่าวมีความสัมพันธ์กับตัวแปรดังต่อไปนี้
 - 2.1 ความรู้เกี่ยวกับความจำเป็นที่จะต้องเปลี่ยนแปลง
 - 2.2 การชักจูงและการประเมินผลการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจากการตัดสินใจ
 - 2.3 การตัดสินใจที่จะยอมรับหรือจะปฏิเสธอันมีผลจากการประเมิน

2.4 การสื่อสารเกี่ยวกับการตัดสินใจ

2.5 การกระทำจากการตัดสินใจ

จากทฤษฎีดังกล่าวสรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีบทบาทใน การตัดสินใจ การปฏิบัติ การได้รับประโยชน์

1.9 การมีส่วนร่วมของประชาชนกับการปกครองท้องถิ่น

อรทัย ก๊กผล (2550, น. 12 - 15) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนถือเป็นหัวใจสำคัญของการบริหารจัดการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ขาดด้วยเหตุผลทางหลักการและทางปฏิบัติการ คือ

1. การปกครองท้องถิ่นอยู่บนพื้นฐานความคิดของประชาธิปไตยในท้องถิ่น (Local Democracy) ซึ่งในทางหลักการนี้ประชาธิปไตยท้องถิ่นเป็นการที่ประชาชนปกครองตนเอง (Self Government Democracy) ซึ่งหมายถึงระบอบการปกครองที่ประชาชนไม่เพียงเลือกผู้แทนเท่านั้น แต่มีความรู้สึกเป็นเจ้าของบ้านเมือง ผูกพันกับการมีส่วนร่วม ร่วมดูแลแก้ปัญหาของส่วนรวมด้วยตนเอง ดังนั้น การมีส่วนร่วมของประชาชนในกรอบประชาธิปไตยที่ประชาชนปกครองตนเอง หมายถึง เปิดโอกาสให้ประชาชนร่วมแรงร่วมใจในการทำงานเพื่อบ้านเมือง เพื่อชุมชนและเพื่อท้องถิ่นของตนเองให้มากขึ้น เพื่อชุมชนและเพื่อท้องถิ่นของตนเองให้มากขึ้นประชาชนต้องถือว่าการเมือง การบริหารท้องถิ่นไม่ใช่เรื่องของนักการเมือง คณะผู้บริหาร หรือพนักงานท้องถิ่นเท่านั้น หากแต่เป็นเรื่องของประชาชนเช่นกัน

2. การบริหารองค์กรปกครองท้องถิ่นสมัยใหม่ต้องยึดหลักธรรมาภิบาล (Good Government) ซึ่งการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของหลักการดังกล่าว โดยมีองค์ประกอบสำคัญ 4 ประการ คือ หลักความโปร่งใส หลักนิติธรรม หลักความรับผิดชอบและหลักการมีส่วนร่วม มีการกล่าวว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นหลักการที่มีพลังสามารถขับเคลื่อนให้องค์กรมีองค์ประกอบอื่นๆ ของธรรมาภิบาลบรรลุผล เป็นกลไกที่เสริมสร้างการบริหารจัดการที่ดีและการบริการสาธารณะที่มีคุณภาพ

3. การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นสิ่งจำเป็นในบริบทใหม่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สังคมไทยเปลี่ยนแปลงไป ปัญหาซับซ้อนขึ้น ทางออกต้องการข้อมูลและความคิดเห็นที่หลากหลายรอบด้าน นอกจากนั้น ด้วยกระแสชาธิปไตยในช่วงทศวรรษที่ผ่านมาส่งผลให้ภาคประชาชนบางส่วนมีความตื่นตัวในทางการเมืองมากขึ้น มีการรวมกลุ่มทำกิจกรรมเพื่อผลประโยชน์สาธารณะ รวมทั้งการแสดงความคิดเห็นทางที่เห็นด้วยและไม่เห็นด้วยกับการตัดสินใจของภาครัฐ เส้นการคัดค้านเรื่องสถานที่ทิ้งขยะ ต่อต้านและประท้วงการออกใบอนุญาตสร้างโรงไฟฟ้า สถานการณ์ทำนองนี้เกิดขึ้นมาก ส่งผลให้การบริหารท้องถิ่นเป็นเรื่องที่ซับซ้อนขึ้นและผู้บริหารต้องหาความสมดุล

หาข้อตกลงที่สมานฉันท์ ดังนั้น การมีส่วนร่วมเป็นกลไกที่จะป้องกันความขัดแย้ง ขณะเดียวกัน ก็เสริมสร้างความสมานฉันท์ในชุมชน

4. กฎหมายเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน ในอดีตประชาชนมีส่วนร่วมในอดีตประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองท้องถิ่นตนเองเพียงการใช้สิทธิ์เลือกตั้งสมาชิกสภาหรือในบางกรณีเลือกตั้งผู้บริหารท้องถิ่นโดยตรง แต่เมื่อเลือกตั้งเสร็จสิ้นไปประชาชนแทบหมดความหมายไม่ค่อยมีส่วนร่วมอย่างอื่น ๆ แต่รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันสร้างกติกาใหม่ด้วยการมีส่วนร่วมหลายประการที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ต้องการมีกระบวนการขั้นตอนรองรับกติกาใหม่ๆ เหล่านี้ เช่น ประชาชนมีสิทธิ์ที่จะถอดถอนสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น การใช้สิทธิ์ประชาชนในการเสนอร่างกฎหมายท้องถิ่น การให้ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และการให้ประชาชนมีสิทธิแสดงความคิดเห็นก่อนการอนุญาตหรือดำเนินโครงการหรือกิจกรรมที่อาจส่งผลกระทบต่อประชาชน

การมีส่วนร่วมของประชาชนตามแนวคิดของผู้ศึกษาสามารถสรุปผลได้ว่าการมีส่วนร่วมเป็นรูปแบบหนึ่งของแนวความคิดในการกระจายอำนาจจากส่วนกลางลงมาสู่ส่วนท้องถิ่น เป็นการให้โอกาสแก่สมาชิกของชุมชนโดยเท่าเทียมกันในการเข้ารับผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการวางแผน ดังนั้น การวางแผนพัฒนาต้องอาศัยหลักการมีส่วนร่วมซึ่งเป็นการวางแผนพัฒนาร่วมกับประชาชน มีพื้นฐานความคิดและการปฏิบัติที่มีประชาชนเป็นเป้าหมาย

2. แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย

2.1 ความหมาย ขยะมูลฝอย

พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 และที่แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 2 พ.ศ. 2550 ให้คำจำกัดความของคำว่า “ขยะมูลฝอย” หมายความว่า เศษกระดาษ เศษผ้า เศษอาหาร เศษสินค้า เศษวัสดุ กุ้งพลาสติก ภาชนะที่ใส่อาหาร ถัง วัสดุสัตว์ ซากสัตว์หรือสิ่งอื่นใดที่เก็บกวาดจากถนน ตลาด ที่เลี้ยงสัตว์ หรือที่อื่น และหมายความรวมถึงมูลฝอยติดเชื้อ มูลฝอยที่เป็นพิษหรืออันตรายจากชุมชน

ศรัทธาธิป มาประสพ (2551) ได้ให้ความหมายในทางวิชาการจะใช้คำว่า “มูลฝอย, ขยะมูลฝอย” (Refuse Soild Waste) หมายถึง ของเสียหรือบรรดาสิ่งของที่ไม่ต้องการใช้แล้ว ส่วนใหญ่เป็นของแข็ง แต่อาจมีน้ำหรือความชื้นมาปนด้วยจำนวนหนึ่ง รวมถึงถัง ซากสัตว์ มูลสัตว์ ฝุ่นละออง และเศษวัสดุที่ทิ้งแล้วจากบ้านเรือนที่พักอาศัย สถานที่ต่างๆ รวมถึงสถานที่สาธารณะ ตลาด และโรงงานอุตสาหกรรมยกเว้น อุจจาระและปัสสาวะของมนุษย์ซึ่งเป็นสิ่งปฏิกูลที่ต้องการเก็บการกำจัดที่แตกต่างออกไปและ ขยะมูลฝอย คือ ของเหลือทิ้งจากกระบวนการผลิตและกระบวนการ

บริโภคซึ่งปัญหาของโลกสมัยใหม่โดยเฉพาะประเทศหรือเมืองที่กำลังเจริญเติบโตตามกระแสทุนนิยม และบริโภคนิยมในปัจจุบันเป็นปัญหาขยะที่เกิดขึ้นมาพร้อมกับอัตราความก้าวหน้าทางสังคมและเทคโนโลยีและลักษณะอัตราการเพิ่มของประชาชนที่มีจำนวนสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง

อาณัติ ต๊ะปินตา (2553) ได้กล่าวว่า มูลฝอย หรือ ขยะมูลฝอย ยังมีความหมายไปในทำนองเดียวกัน คือ เป็นเศษสิ่งของที่ผ่านการใช้งานมาแล้วและถูกทิ้งขว้างเพื่อนำไปกำจัดต่อไป

นอกจากนั้น จำรูญ ยาสมุทร (2555) ได้กล่าวว่า ขยะมูลฝอย หมายถึง สิ่งปฏิกูลที่เป็นของแข็ง (Solid wastes) ทั้งที่เนาเปื่อยได้และไม่เนาเปื่อย ได้แก่ ขยะเปียก ขยะแห้ง ขี้เถ้า ชากสัตว์ เศษวัสดุเหลือให้พวกเศษแก้ว ไม้ โลหะ ยาง พลาสติก ตลอดจนซากรถยนต์ ฯลฯ ซึ่งจำเป็นต้องเก็บรวบรวมและนำไปกำจัดให้ถูกหลักสุขาภิบาล

ธเรศ ศรีสถิต (2557) ได้ให้นิยาม มูลฝอย หมายถึง เศษวัสดุที่ไม่มีผู้ใดต้องการ เช่น เศษอาหาร สิ่งของ เครื่องใช้ วัสดุจากเกษตรอุตสาหกรรม หรือแม้แต่ซากสัตว์ที่ถูกทิ้งอยู่ตามสถานที่สาธารณะจัดว่าเป็นขยะมูลฝอย เช่นกัน ขยะมูลฝอยบางประเภทที่ถูกทิ้งยังคงมีประโยชน์อยู่ โดยอาจเป็นสิ่งที่บุคคลกลุ่มอื่นต้องการ เช่น เสื้อผ้าเก่า พลาสติกเก่า ขวดแก้ว โลหะต่างๆ

ไพบุลย์ แจ่มพงษ์ (2560) ได้ให้ความหมาย “ขยะ หรือ ขยะมูลฝอย” หมายถึง สิ่งต่างๆ ที่เหลือจากกิจกรรมการดำเนินชีวิตของมนุษย์รวมทั้ง เถ้า ชากสัตว์ มูลสัตว์ เศษวัสดุที่ทิ้งแล้วจากอาคารบ้านเรือน สถานที่อื่นๆ และไม่เป็นที่พึงประสงค์ของผู้ใช้ ทำให้สิ่งเหล่านั้นหมดคุณค่าหรือไม่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตอีกต่อไป

Shah (2000) ได้ให้ความหมาย ขยะมูลฝอย (Solid Waste) หมายถึง สิ่งต่างๆ ที่ใช้ในกิจกรรมการดำเนินชีวิตของมนุษย์แล้วถูกทิ้งขว้าง เนื่องจากไม่สามารถใช้งานได้อีกต่อไป หรือไม่เป็นที่พึงประสงค์ของผู้ใช้ หรืออาจด้วยเหตุผลอื่น ๆ ที่ทำให้สิ่งเหล่านั้นนั้นกลายเป็นสิ่งที่หมดคุณค่าหรือไม่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตอีกต่อไป

ดังนั้น อาจสรุปได้ว่า ขยะมูลฝอย หมายถึง สิ่งที่เหลือใช้จากกิจกรรมต่างๆ การดำเนินชีวิตประจำวันของมนุษย์ที่ถูกทิ้งจากบ้านเรือน ชุมชน ที่พักอาศัย ร้านค้า โรงงานอุตสาหกรรม และเกษตรกรรม รวมทั้งซากพืชและซากสัตว์ที่ถูกทิ้งอยู่ตามสถานที่สาธารณะ

2.2 ประเภทขยะมูลฝอย

สมนึก ชีवाल (2543) ระบุว่า มีการแบ่งแยกประเภทขยะมูลฝอยออกเป็น 3 ประเภทใหญ่ๆ คือ

1. ขยะมูลฝอยเปียก ได้แก่ เศษอาหาร เศษผัก เศษผลไม้ อินทรีย์วัตถุที่ย่อยสลายได้ง่าย มีความชื้นสูง และส่งกลิ่นเหม็นได้เร็ว ต้องเร่งเก็บขนและกำจัด

2. ขยะมูลฝอยแห้ง ได้แก่ เศษอาหาร เศษผ้า แก้ว โลหะ ไม้ยาง และพลาสติก ขยะมูลฝอยนี้ มีทั้งกำจัดได้โดยการเผา และที่เผาไม่ได้ ส่วนหนึ่งเป็นมูลฝอยที่สามารถคัดเลือกวัสดุที่ยังมีประโยชน์กลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ได้อีก โดยคัดเลือกขยะมูลฝอยก่อนที่จะทิ้งเป็นการลดปริมาณขยะมูลฝอยที่ต้องทำลาย และจะมีคุณประโยชน์นานาประการ

3. ขยะมูลฝอยหรือของเสียอันตราย ได้แก่ สิ่งปฏิภูลและของเสียอื่นๆ ที่มีลักษณะเป็นพิษมีฤทธิ์ในการกัดกร่อน และระเบิดง่าย ซึ่งต้องใช้กรรมวิธีพิเศษกว่าปกติในการจัดการเนื่องจากเป็นวัสดุที่มีอันตรายโดยเฉพาะอย่างยิ่งต่อสิ่งมีชีวิตมนุษย์ เช่น สารฆ่าแมลง ถ่านไฟฉาย แบตเตอรี่รถยนต์ ขยะมูลฝอยหรือของเสียอันตรายเหล่านี้ บางชนิดต้องระมัดระวังเป็นพิเศษเพราะมีลักษณะเป็น “ขยะมูลฝอยติดเชื้อ” ที่มีความอันตรายสูงเนื่องจากขยะมูลฝอยมีประเภทแตกต่างกัน ดังนั้นการกำจัดหรือทำงานขยะมูลฝอย จึงต้องมีกรรมวิธีที่แตกต่างกันไป สอดคล้องกับลักษณะของขยะมูลฝอยนั้น ด้วย

จํารูญ ยาสมุท (2555) แบ่งประเภทขยะมูลฝอย ได้ดังนี้

1. ขยะเปียกหรือขยะสด (Garbage) ได้แก่ สิ่งปฏิภูลที่ได้จากการเตรียมอาหาร ซึ่งอาจจะเป็นเศษเนื้อและผลไม้เศษผักต่างๆ และรวมถึงเศษอาหารอีกด้วย มีความชื้นสูง ขยะประเภทนี้ส่วนใหญ่เป็นพวกสารอินทรีย์มีน้ำหนักหรือมีความชื้นสูง จึงทำให้เกิดการย่อยสลายเน่า เปื่อยได้รวดเร็ว มีกลิ่นเหม็น จำเป็นต้องระมัดระวังในเรื่องการเก็บ การขนส่ง เพราะขยะประเภทนี้ เป็นแหล่งเพาะพันธุ์ที่ดีของแมลงชนิดต่างๆ

2. ขยะแห้ง (Rubbish) ได้แก่ มูลฝอยที่ไม่เน่าเปื่อยได้ง่าย เป็นขยะประเภทติดไฟเผาไหม้ได้ และเผาไหม้ไม่ได้ เป็นพวกไม่เป็นเชื้อเพลิงได้แก่ เศษกระป๋อง กระดาษ กล่อง ลังไม้ แกลบ เศษแก้ว เหล็ก ตะปู หน้้า วัสดุพวกยาง หนัง และพลาสติกที่ติดไฟได้ง่าย เช่น กระดาษ ถุงพลาสติกพวกที่เผาไหม้ได้ ถึงแม้จะเป็นอินทรีย์วัตถุก็ตาม แต่ก็เน่าเปื่อยสลายตัวได้ช้า ต้องทิ้งไว้เป็นเวลานาน จึงจะถูกย่อยสลายหมด ขยะพวกนี้ใช้เป็นเชื้อเพลิงได้

3. เถ้าถ่าน (Ashes) ได้แก่ ขยะที่ได้จากการเผาไหม้ เช่น จากการเผาไหม้ของถ่านไม้ ถ่านหิน และวัตถุอื่น ๆ ที่เผาไหม้ได้ ตามปกติขี้เถ้าเศษวัสดุก่อสร้างพวกอิฐ หิน กรวด ทราย หรือวัตถุที่เหลือจากการเผาไหม้เหมาะสำหรับใช้ถมที่หลุม

4. ซากสัตว์ได้แก่ มูลสัตว์เลี้ยงชนิดต่างๆ เช่น โค กระบือ สุนัข ม้า เนื่องจากถูกฆ่าและโยนทิ้งไว้ เช่น ซากหมู สุนัข แมว ที่ตายถูปล่อยทิ้งไว้บนถนน เป็นต้น ขยะประเภทนี้รวมถึงเศษหรือ ส่วนใดของสัตว์ที่ทิ้งมาจากโรงงานฆ่าสัตว์ ตลาดสดและอาคารบ้านเรือน

5. มูลสัตว์ (Manures) ได้แก่ ซากสัตว์เลี้ยงชนิดต่างๆ เช่น โค กระบือ สุนัข ม้า แพะ แกะ สุกร เป็ด ไก่ ถ้าหากเลี้ยงสัตว์เหล่านี้เพื่อการอุตสาหกรรมแล้ว ปริมาณมูลสัตว์จะมีมากเป็นปัญหาที่จะต้องนำไปกำจัด เพราะมูลสัตว์เป็นแหล่งเพาะพันธุ์อย่างดีของแมลงวัน

6. เบ็ดเตล็ด (Miscellaneous) นอกจากนี้ยังมีถึงขยะจากแหล่งอื่นๆ ที่ไม่อาจจัดรวมอยู่ในจำพวกที่กล่าวมาแล้ว เช่น เศษสิ่งของที่รื้อถอนอาคารบ้านเรือน ขยะจากโรงงานอุตสาหกรรมชนิดต่างๆ ตะกอนจากน้ำโสโครก ซากรถยนต์ ฟิล์มถ่ายรูป น้ำมันเครื่อง สิ่งเก็บกวาดจากถนน ขยะที่ทิ้งห่างจากโรงพยาบาลรวมทั้งเศษของสารกัมมันตภาพรังสีที่ใช้ในด้านต่างๆ ด้วย

กระทรวงวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม (2558) ได้แยกประเภทของขยะมูลฝอยไว้ ดังนี้

1. ขยะมูลฝอยจากชุมชน ได้แก่ ขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นจากบ้านเรือน ที่พักอาศัยจากการดำรงชีพของคน และการดำเนินธุรกิจ จัดอยู่ในพวกขยะมูลฝอยทั่วไป ขยะพวกนี้ส่วนใหญ่จะเก็บเป็นเศษอาหาร เศษกระดาษ เศษแก้ว เศษโลหะ เศษไม้ และพลาสติก นอกจากนี้ยังเป็นขยะมูลฝอยอันตราย เช่น ซากฟลูออเรสเซนต์ แบตเตอรี่เก่า ซากถ่านไฟฉาย ระเบิดสารเคมีที่ใช้ภายในบ้าน เป็นต้น

2. ขยะมูลฝอยจากโรงงานอุตสาหกรรม ได้แก่ เศษวัสดุเหลือทิ้ง ผลิตภัณฑ์ที่ไม่ได้มาตรฐาน สารต่างๆ มีทั้งขยะที่เป็นอันตรายและไม่อันตราย

3. ขยะมูลฝอยจากการเกษตรกรรม ได้แก่ ฟาง ผัก หญ้า เศษภาชนะที่ใช้บรรจุสารป้องกันและกำจัดศัตรูพืช ซากสัตว์ มูลสัตว์ เป็นต้น

การที่จัดการขยะมูลฝอยให้มีประสิทธิภาพ จำเป็นต้องศึกษาถึงประเภทกับส่วนประกอบ และปริมาณของขยะในชุมชนให้ครบถ้วนและถูกต้องก่อนโดย สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้แบ่งลักษณะของขยะมูลฝอยได้ 12 ประเภท ดังนี้

1. ขยะสด หมายถึง ขยะที่ประกอบไปด้วยสารอินทรีย์และความชื้นค่อนข้างสูงบางคนจึงเรียกว่า ขยะเปียก ได้แก่ เศษอาหาร เศษผัก เศษเนื้อ เศษผลไม้ อาหารเหลือทิ้ง ขยะประเภทนี้ทำให้เกิดการย่อยสลายได้เร็ว ส่วนมากมาจากบ้านเรือน โรงอาหาร ภัตตาคาร ตลาด ฯลฯ ขยะสดเป็นตัวการสำคัญก่อให้เกิดกลิ่นเหม็น รบกวนเป็นแหล่งอาหารของสัตว์นำโรคและแหล่งแพร่กระจายเชื้อโรค

2. ขยะแห้ง หมายถึง เศษวัสดุต่างๆ ที่เหลือใช้ เกิดจากบ้านเรือนและแหล่งธุรกิจและไม่ใช่ขยะสด หรือเถาถ่าน ได้แก่ เศษผ้า เศษยาง เศษรองเท้า กระดาษ ภาชนะแตก ขยะประเภทนี้ มีความชื้นในตัวต่ำและย่อยสลายได้ช้า จึงไม่ก่อให้เกิดกลิ่นเหม็น แต่ถ้ามีการสะสมมากและอยู่กระจัดกระจายทั่วไป ทำให้เกะกะรุงรัง เป็นที่อยู่ของสัตว์นำโรค เป็นเชื้อเพลิงและไปอุดตันท่อหรือทางระบายน้ำได้แบ่งได้ 2 ชนิด คือ

2.1 ชนิดที่สามารถไหม้เป็นเถาถ่านได้ ได้แก่ เศษไม้ เศษหญ้า กระดาษ ก้นบุหรี่

2.2 ชนิดที่ไม่สามารถไหม้เป็นเถาถ่านได้ด้วยการเผาไหม้ธรรมดา ได้แก่ เศษโลหะ เศษแก้ว เศษกระเบื้อง เศษคอนกรีต เป็นต้น

3. แก้วถ่าน หมายถึง ส่วนที่เหลือจากการเผาไหม้ของวัตถุติดไฟต่างๆ เช่น แก้วจากการเผาไหม้ถ่านหินของโรงไฟฟ้า แก้วจากการเผาไหม้โรงงาน แก้วจากเตาเผาให้ความอบอุ่นสำหรับเมืองหนาว ขยะประเภทเหล่านี้ จะมีปัญหาการฟุ้งกระจายเช่นเดียวกับฝุ่นและถ้ามีสารพิษในแก้วถ่านจะทำให้สามารถเข้าสู่ร่างกายมนุษย์ได้ ด้วยทางเดินหายใจ เกิดอันตรายได้

4. ซากสัตว์ หมายถึง ซากสัตว์ทุกชนิดที่ตายแล้ว แต่ไม่รวมถึงซากหรือชิ้นส่วนของสัตว์ที่ทิ้งจากโรงงาน ซากสัตว์เหล่านี้เน่าง่าย นอกจากก่อให้เกิดกลิ่นเหม็น และเป็นแหล่งเพาะพันธุ์แมลงวันแล้วยังสร้างอุจาดตาแก่ผู้พบเห็นอีกด้วย นอกจากนี้ ถ้าสัตว์เหล่านี้ มีโรคติดเชื้ออยู่ก็จะทำให้เกิดเชื้อโรคแพร่กระจายได้อย่างรวดเร็ว

5. เศษขยะบนถนน หมายถึง เศษสิ่งของที่ถูกเททิ้ง อยู่บนผิวถนนและทางเท้า เช่น ดิน ทราาย ไปไม้ หลุม มูลสัตว์ กระจาด ฯลฯ ขยะประเภทนี้ทำให้เกิดความสกปรกของถนนหรือทางเดินอุดตัน ท่อหรือคูระบายน้ำอาจก่อให้เกิดอุบัติเหตุอีกด้วย

6. มูลสัตว์ หมายถึง มูลสัตว์ต่างๆ ที่สามารถนำไปใช้เป็นปุ๋ยได้ ปกติขยะประเภทนี้จะมีปัญหาพื้นที่ชนบท เพราะเป็นแหล่งเพาะพันธุ์แมลง พาหะนำเชื้อโรค แต่ขยะเหล่านี้มีประโยชน์มากถ้านำไปหมักเพราะจะได้ปุ๋ยที่เป็นประโยชน์ต่อพืช

7. กากของเหลือจากการย่อยสลายในส้วม หมายถึง สิ่งที่เหลือจากการย่อยสลายของอุจจาระและปัสสาวะของคนที่ได้ผ่านการหมักนาน ๆ ในถังส้วมจนกลายเป็นของแข็งสีน้ำตาลแก่หรือสีดำ เมื่อถังส้วมเต็มก็จะถ่ายเทสิ่งเหล่านี้ออกมา ผลเสียของขยะเหล่านี้ไม่มี ยกเว้นจะมีกลิ่นบ้างเล็กน้อยในตอนขนถ่ายออกเท่านั้น สำหรับประโยชน์ คือ สามารถนำไปทำปุ๋ยหรือผสมกับขยะอื่นๆ ในการทำเพื่อช่วยให้เกิดการย่อยสลายเร็วขึ้น

8. ซากรถยนต์ หมายถึง ซากหรือชิ้นส่วนรถยนต์เก่าๆ ที่ไม่ใช้แล้ว เป็นขยะที่ย่อยสลายได้ยาก ถ้ามีมากก่อให้เกิดความไม่สะดวก เสียพื้นที่ในการใช้ประโยชน์

9. ขยะจากโรงงาน หมายถึง วัสดุใดๆ ที่เหลือทิ้งจากปัจจัยการผลิต รวมถึงของเสียที่เป็นของแข็งที่เกิดจากกระบวนการผลิตในโรงงานอุตสาหกรรมต่างๆ รวมทั้งโรงงานฆ่าสัตว์ ขยะจำพวกนี้จะมีความแตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับวัตถุดิบ และกระบวนการผลิตของโรงงานอุตสาหกรรมนั้น และส่งผลเสียหายต่อโรงงานและชุมชนบริเวณรอบ ๆ

10. ขยะจากการก่อสร้างหรือการรื้อถอน หมายถึง เศษวัสดุสิ่งของ เช่น เศษคอนกรีต กระจก เศษไม้ ซึ่งเป็นของเหลือจากการก่อสร้างตกแต่ง ซ่อมแซม รื้อถอน อาคาร หรือสิ่งก่อสร้างต่างๆ ทำให้รกรุงรังและเกิดอุบัติเหตุได้

11. ตะกอนน้ำโสโครก หมายถึง ของแข็งหรือตะกอนที่แยกจากน้ำในกระบวนการบำบัดน้ำเสียเช่น ตะกอนจากถังเกรอะ บ่อตกตะกอน ตะกอนที่เกิดจากการลากลอกท่อระบายน้ำ เป็นต้น สามารถนำมาทำปุ๋ยได้

12. ขยะอันตราย หมายถึง ขยะที่ก่อให้เกิดอันตรายเมื่อไม่มีการไปกำจัดหรือก่อให้เกิดความยุ่งยากในการเก็บขนและกำจัด เช่น กระจบองทินเนอร์ ไบโอมิดโกลน ขยะติดเชื้อจากโรงพยาบาล ขยะที่มีสารกัมมันตรังสีปนอยู่ เป็นต้น ขยะประเภทนี้ ต้องระมัดระวังเป็นพิเศษในการกำจัด

2.3 แหล่งกำเนิดขยะมูลฝอย

จํารูญ ยาสมุทร (อนามัยสิ่งแวดลอม, น. 12 – 17) ได้แบ่งแหล่งขยะมูลฝอยตามแหล่งสำคัญๆ ได้ดังนี้

1. อาคารที่อยู่อาศัย (Household or Residential Area) ได้แก่ อาคารบ้านเรือน แพลต ทาวน์เฮาส์ และคอนโดมิเนียม ซึ่งเป็นที่อยู่อาศัย ขยะจากแหล่งนี้เป็นพวกขยะอินทรีย์วัตถุ และอนินทรีย์วัตถุ เช่น เศษโลหะ กระจบอง ขวดแก้ว จานชาม จัดเป็นพวกขยะแห้ง (rubbish) จากการศึกษาของรัฐนิวยอร์กพบว่าขยะจากแหล่งที่อยู่อาศัยค่าพิสัย 945-1,182 กรัมต่อวัน และจากการศึกษาของจํารูญ ยาสมุทรและคณะ พบว่าขยะจากแหล่งที่อยู่อาศัยคิดเป็นอัตราร้อยละ 3 ของขยะที่ทิ้งมาจากแหล่งต่างๆ ยังมีขยะที่ทิ้งจากย่านที่อยู่อาศัยคือ จํารวกเศษสิ่งของที่ชำรุด เช่น ที่นอน หมอน แก้ว ติง โต้ะ แม้แต่ซากรถยนต์ที่ต้องนำไปทิ้ง

2. ย่านการค้า (Commercial Area) ได้แก่ ร้านค้า ศูนย์การค้าต่างๆ (Department store, Shopping-center super market) แหล่งการค้าของประเทศไทยและประเทศที่กำลังพัฒนาส่วนใหญ่จะประกอบการค้าโดยอาศัยร้านค้าชั้นล่าง ส่วนอาคารชั้นบนใช้เป็นที่อยู่อาศัยจะแตกต่างจากย่านการค้าของประเทศอเมริกาและยุโรป ที่อาคารใช้ประกอบการค้าเท่านั้น เมื่อหมดเวลาทำงานผู้ประกอบการจะกลับไปพักที่บ้านของตน ปริมาณขยะจากแหล่งกำเนิดนี้คิดเป็นน้ำหนักพิสัย 182-1090 กรัมต่อคนต่อวัน ย่านศูนย์การค้าได้แก่ร้านค้า ศูนย์การค้า คุณลักษณะของขยะจึงคล้ายคลึงกับขยะที่ทิ้งมาจากย่านที่พักอาศัย

3. ตลาดสด (Market) ขยะจากแหล่งตลาดสดมีปริมาณมาก เนื่องจากสังคมไทยนิยมซื้ออาคารเนื้อสัตว์ ผัก ผลไม้ จากตลาดสดเป็นประจำ ถึงแม้ประชาชนหันไปนิยมจ่ายตลาดที่ศูนย์การค้าก็ติดตาม ลักษณะจึงเป็นขยะรวม ประกอบด้วยอินทรีย์วัตถุเป็นส่วนใหญ่ คือ เศษผัก ผลไม้ ใบตองดิบ เศษอาหาร เศษเนื้อสัตว์ ส่วนอนินทรีย์วัตถุ คือ พวกรวกลพลาสติกมีปริมาณมาก เป็นต้น

4. โรงงานอุตสาหกรรม (Industrial Area) ขยะที่ทิ้งมาจากโรงงานอุตสาหกรรมจะมีปริมาณและคุณลักษณะแตกต่างกันไปตามขนาดและประเภทของโรงงานนั้น เช่น โรงงานอาหาร กระจบอง จะมีเศษขยะพวกเศษเนื้อสัตว์ เศษผัก เศษผลไม้ โรงงานฆ่าสัตว์จะมีแยกขยะพวกมูลสัตว์ ขนเศษชิ้นเนื้อสัตว์ เป็นต้น โรงงานตัดเสื้อผ้าสำเร็จรูปจะมีขยะพวกเศษผ้า เศษด้าย เศษกระดาษเป็นส่วนใหญ่โรงงานผลิตแบตเตอรี่มีถ่านไฟฉาย ยาปราบศัตรูพิช ที่รัฐควรจับตาเฝ้าติดตามอย่าใกล้ชิด

แม้มิให้เกิดอันตรายต่อมนุษย์และสิ่งแวดล้อม ปริมาณขยะจากแหล่งนี้ค่าพิสัยระหว่าง 90-363 กรัมต่อคนต่อวัน

5. การรื้อถอนอาคารและการก่อสร้าง (Demolition and Construction Area) ปัจจุบันสังคมไทยนิยมสร้างอาคารคอนกรีต เมื่ออาคารเก่าชำรุดหรือจำเป็นต้องทุบทิ้งเพื่อก่อสร้างอาคารใหม่ จะเหลือเป็นเศษวัสดุพวกอิฐ หิน กรวด ทราย เศษเหล็ก กระเบื้อง เศษเหล็กที่ติดมากับคอนกรีต เศษไม้ ฯลฯ ขยะพวกนี้นำไปใช้ประโยชน์ที่ลุ่มต่ำได้ ปริมาณขยะพวกเศษวัสดุ การรื้อถอนและก่อสร้าง อาคารมีค่าพิสัย 45-590 กรัมต่อคนต่อวัน

6. แหล่งเกษตรกรรม (Agricultural area) ส่วนใหญ่ขยะจะประกอบด้วย เศษหญ้า ฟาง เศษผัก มูลสัตว์ กระจอกยาฆ่าแมลง ยากำจัดวัชพืช

7. แหล่งขยะจากถนน และพื้นที่สาธารณะที่รับดูแล (Street Sweeping and Municipal service area) เศษสิ่งของทุกชนิดที่เก็บกวาดจากถนนถือเป็นขยะได้แก่ หิน กรวด ทราย กระดาษ ก้นบุหรี่ ใบไม้ กากตัวรถโดยสาร ขวดแก้ว และเศษผลไม้ ที่ผู้โดยสารโยนทิ้งออกมาจากยานพาหนะ ค่าพิสัย 45-363 กรัมต่อคนต่อวัน

8. สถาบันต่างๆ (Institutional area) ได้แก่ สถานที่ราชการ โรงเรียน วิทยาลัย มหาวิทยาลัย สถานสงเคราะห์คนชรา ฯลฯ ลักษณะส่วนใหญ่ประกอบด้วย ขยะแห้ง ได้แก่ กระดาษ กระจกพลาสติก เป็นต้น ปริมาณขยะที่ทั้งค่าพิสัย 45-90 กรัมต่อคนต่อวัน

9. แหล่งอื่นๆ (Other) เช่น โรงแรม ภัตตาคาร ร้านอาหาร เรือนจำ สนามบิน สถานีรถไฟ สถานีขนส่งทางบก ท่าเรือ โรงภาพยนตร์ สถานที่ประกอบการอื่นๆ รวมถึง ศาสนสถาน เช่น วัด และศาสนสถานต่างๆ เป็นต้น แต่ละวันจะมีขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นจำนวนมากนอกจากนั้นขยะอาจเกิดจากตะกอนน้ำโสโครกจากโรงงานบำบัดน้ำเสีย หรือตะกอนที่ได้มาจากท่อระบายน้ำโสโครก เป็นต้น คิดเป็นค่าพิสัย ระหว่าง 136-409 กรัมต่อคนต่อวัน นอกจากนี้ยังมีขยะจำพวกสิ่งของชำรุด

10. แหล่งจากโรงพยาบาลและสถานพยาบาลต่างๆ ขยะมูลฝอยจากโรงพยาบาล องค์การอนามัยโลกได้มีการแบ่งประเภทของขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นเป็น 8 ประเภท คือ

10.1 ขยะมูลฝอยทั่วไป (General Waste) เช่น เศษอาหาร เศษกระดาษ พลาสติก ฯลฯ

10.2 มูลฝอยพยาธิสภาพ (Pathological Waste) เช่น เลือด น้ำเหลือง เนื้อเยื่อ หรือชิ้นส่วนจากสัตว์ทดลอง

10.3 มูลฝอยติดเชื้อ (Infectious Waste) เช่น สิ่งปฏิภาณที่มีเชื้อโรคเนื้อเยื่อหรือชิ้นส่วนอวัยวะที่มีเชื้อโรค ภาชนะอุปกรณ์สัมผัสผู้ป่วยด้วยโรคติดเชื้อ ฯลฯ

10.4 มูลฝอยกัมมันตภาพรังสี (Radiological Waste) เช่น फिल्म เอกซเรย์ สารกัมมันตภาพรังสีที่ใช้ในการรักษาหรือวินิจฉัยโรค ฯลฯ

10.5 มูลฝอยเคมี (Chemical Waste) เช่น สารเคมีต่างๆ ที่ใช้ในการรักษาโรค สารเคมีที่ใช้ในห้องปฏิบัติการเพื่อการวินิจฉัยโรค ฯลฯ

10.6 มูลฝอยมีคม (Sharp Waste) เช่น เข็มฉีดยา กรรไกร มีดผ่าตัดมีดโกน ฯลฯ

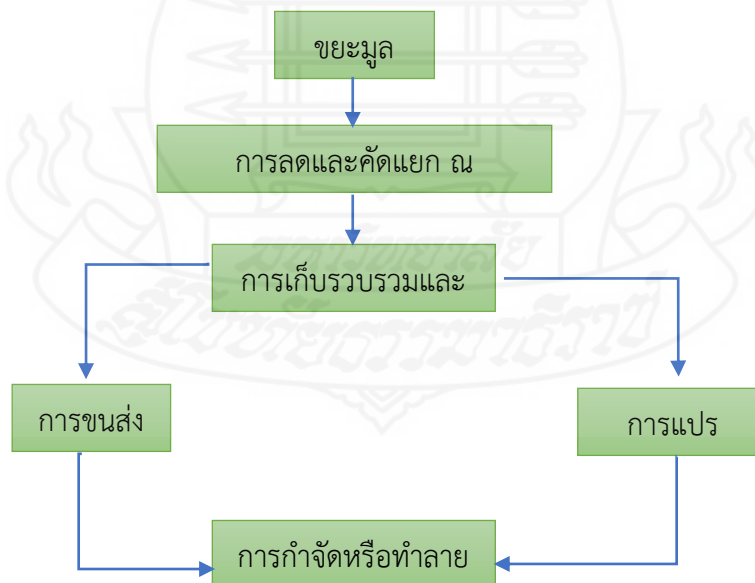
10.7 มูลฝอยประเภทยา (Medicine Waste) เช่น ยาที่เสื่อมคุณภาพ ยาที่เหลือจากการใช้ในการรักษา ยาที่ใช้ในศึกษาวิจัยในห้องปฏิบัติการ ฯลฯ

10.8 มูลฝอยประเภทกระป๋องอัดความดัน (Pressurized Container) เช่น กระป๋องยาที่ใช้ในการรักษา กระป๋องสารเคมีที่ใช้ในการทำลายเชื้อโรค กระป๋องสารเคมีที่ใช้ในการฆ่าแมลง ฯลฯ

พอสรุปได้ว่าประเภทของขยะถ้าแบ่งตามพิษภัยที่เกิดขึ้นกับมนุษย์และสิ่งแวดล้อม มี 2 ประเภทใหญ่ คือ 1. ขยะทั่วไป (General Waste) และ 2. ขยะมูลฝอยอันตราย (Hazardous Waste) ซึ่งเป็นอันตรายต่อชีวิตมนุษย์และสิ่งแวดล้อม

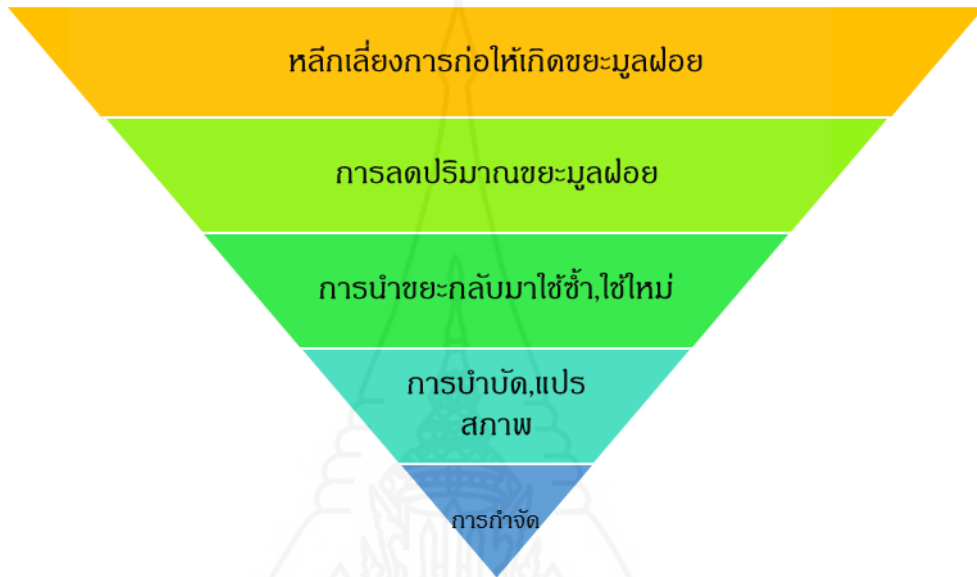
2.4 การจัดการขยะมูลฝอย

ปริมาณขยะและคุณภาพของขยะมีความแตกต่างกันไปในแต่ละแห่งไม่เหมือนกัน ดังนั้น การกำจัดขยะต้องอาศัยความรู้ และเทคโนโลยีมาช่วย การจัดการดำเนินงานต้องมีขั้นตอนวางไว้อย่างเป็นระบบตั้งแต่แหล่งกำเนิดขยะมูลฝอย โดยเริ่มจาก การลดและการคัดแยก ณ แหล่งกำเนิดขยะมูลฝอย ไปจนถึงวิธีการกำจัดหรือทำลายขยะมูลฝอย ซึ่งเป็นตอนสุดท้าย ดังภาพที่ 2.1

ภาพที่ 2.1 ขั้นตอนการดำเนินงานการจัดการขยะมูลฝอยอย่างครบวงจร

กรมควบคุมมลพิษ (2550) กล่าวถึง ขั้นตอนในการดำเนินงานจัดการขยะมูลฝอยอย่างครบวงจร อนึ่ง การจัดการขยะมูลฝอยยึดหลักการในการลดปริมาณขยะมูลฝอย ณ แหล่งกำเนิดให้เหลือน้อยที่สุดก่อนนำไปกำจัดโดยการเผาหรือการฝังกลบในขั้นตอนสุดท้าย ซึ่งมีแนวคิดในการจัดการขยะมูลฝอย ดังภาพที่ 2.2

ภาพที่ 2.2 แนวคิดในการจัดการขยะมูลฝอย

จากภาพที่ 2.2 สามารถอธิบายการจัดการขยะมูลฝอยซึ่งประกอบด้วยกิจกรรมต่างๆ ที่สำคัญหลายขั้นตอน ดังนี้

1. การลดและคัดแยกขยะ ณ แหล่งกำเนิด เป็นการดำเนินการกับขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นจากแหล่งกำเนิดต่างๆ อันได้แก่ บ้านเรือน อาคารสำนักงาน สถานศึกษา ตลอดจนสถานที่สาธารณะทั่วไปเพื่อรอการเก็บขน รวบรวมและนำไปกำจัดทำลายซึ่งการดำเนินการกับขยะมูลฝอย ณ แหล่งกำเนิดนี้ เป็นหน้าที่ความรับผิดชอบโดยตรงของบุคคลหรือเจ้าของบ้านเรือนอาคารสถานที่ต่างๆ ที่จะต้องดำเนินการแก้ไขใน 2 ลักษณะ คือ การลดขยะ ณ แหล่งกำเนิด และการคัดแยกขยะ ณ แหล่งกำเนิด

1.1 การลดขยะ ณ แหล่งกำเนิด ซึ่งดำเนินการได้หลายลักษณะ เช่น

1.1.1 การปฏิเสธหรือหลีกเลี่ยงสินค้าหรือบรรจุภัณฑ์ที่จะสร้างปัญหาขยะ (Reuse) แนวทางนี้สามารถดำเนินการได้หลายรูปแบบ ได้แก่

- 1) หลีกเลี่ยงการซื้อสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ที่ใช้บรรจุภัณฑ์ห่อหลายชั้น
- 2) หลีกเลี่ยงการซื้อสินค้าชนิดใช้ครั้งเดียวหรือผลิตภัณฑ์ที่มีอายุ

การใช้งานต่ำ

3) ในการเลือกซื้อสินค้าต่างๆ ที่ใช้ในชีวิตประจำวัน เช่น สบู่ ยาสีฟัน น้ำยาทำความสะอาด ผงซักฟอก ให้เลือกเฉพาะผลิตภัณฑ์ที่มีขนาดบรรจุภัณฑ์ใหญ่กว่าเนื่องจากบรรจุภัณฑ์น้อยกว่าเมื่อเปรียบเทียบกับน้ำหนักของผลิตภัณฑ์

4) หลีกเลี่ยงการซื้อสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ซึ่งมีส่วนประกอบของขยะที่เป็นมลพิษต่อสิ่งแวดล้อม เช่น กล่องโฟม ถุงพลาสติก ฯลฯ

1.1.2 การเลือกซื้อสินค้าที่สามารถส่งบรรจุภัณฑ์คืนแก่ผู้ผลิตได้ (Return) แนวทางนี้สามารถดำเนินการ ได้ดังนี้

- 1) เลือกซื้อสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ที่ผู้ผลิตมีการเรียกคืนซากบรรจุภัณฑ์หลังการบริโภคของประชาชน
- 2) เลือกซื้อสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ที่มีระบบมัดจำและคืนเงิน เช่น สินค้าประเภทขวดน้ำอัดลมหรือน้ำดื่มบรรจุ ฯลฯ
- 3) เลือกซื้อสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ที่สามารถนำกลับมาใช้ประโยชน์ หรือรีไซเคิลได้หรือมีส่วนประกอบวัสดุรีไซเคิลต่างๆ

1.1.3 การใช้ซ้ำ (Reuse) หมายถึง การนำสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ที่มีการใช้งานแล้วกลับมาใช้งานอีก โดยไม่ต้องผ่านกระบวนการเปลี่ยนแปลงหรือรูปแบบใด ๆ เช่น

- 1) เลือกซื้อหรือใช้ผลิตภัณฑ์ที่มีการออกแบบมาให้ใช้ได้มากกว่า 1 ครั้ง เช่น แบตเตอรี่ชนิดเติมประจุไฟฟ้าใหม่ได้ (Rechargeable Battery)
- 2) เลือกสินค้าชนิดเติม (Refill) เช่น ผงซักฟอก น้ำยาล้างจาน ฯลฯ
- 3) ซ่อมแซมเครื่องใช้และอุปกรณ์ต่างๆ ให้สามารถใช้งานได้อีกต่อไปหรือบำรุงรักษาให้มีอายุการใช้งานนานขึ้น
- 4) นำบรรจุภัณฑ์หรือวัสดุเหลือใช้อื่นๆ กลับมาใช้ประโยชน์อีก เช่น การใช้ซ้ำถุงผ้า ถุงกระดาษ กล่องกระดาษ
- 5) ยืมหรือเช่าหรือใช้สิ่งของหรือผลิตภัณฑ์ที่ใช้บ่อยครั้งร่วมกัน เช่น เครื่องดูดฝุ่น อุปกรณ์ทำความสะอาดบ้านต่างๆ ฯลฯ

1.2 การคัดแยกขยะ ณ แหล่งกำเนิด เป็นขั้นตอนการดำเนินงานภายหลังจากที่มีขยะมูลฝอยเกิดขึ้นแล้วซึ่งถือได้ว่าเป็นกิจกรรมเริ่มต้นที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการนำขยะที่มีศักยภาพในการนำมาใช้ใหม่ ไม่ถูกปนเปื้อนด้วยขยะอื่นๆ ที่มีความสกปรกหรือขยะเปียกต่างๆ จนทำให้เกิดคุณภาพของขยะที่จะนำกลับมาใช้ประโยชน์ด้อยลงไปหรืออาจจะทำให้เสียค่าใช้จ่ายในการล้างทำความสะอาด หรือทำการคัดแยกเพิ่มเติมก่อนที่จะส่งเข้าสู่โรงงานแปรรูปต่อไป ข้อดีอีกประการหนึ่งของการคัดแยกขยะ ณ แหล่งกำเนิดก็คือ เป็นการช่วยลดปริมาณขยะมูลฝอยที่จะต้องนำไปกำจัดขั้นสุดท้ายยังสถานที่ฝังกลบขยะให้เหลือน้อยลง อันเป็นการส่งผลกระทบต่ออายุการใช้งานสถานที่ฝังกลบให้สามารถใช้งานได้ยาวนานกว่าเดิมและยังเป็นการประหยัดงบประมาณจำนวนมหาศาลของรัฐที่จะต้องลงทุนเพื่อกำจัดขยะอีกด้วย

2. การเก็บรวบรวมขยะมูลฝอย เป็นการเก็บขนขยะมูลฝอยที่ถูกทิ้งไว้ในภาชนะรองรับขยะซึ่งวางไว้ตามสถานที่ต่างๆ อันได้แก่ บริเวณที่พักอาศัย สถาบันการศึกษา ตลาดสด ป้ายรถโดยสารประจำทาง และสวนสาธารณะ ฯลฯ เพื่อนำมารวบรวมไว้ยังจุดพักขยะก่อน แล้วจึงทำการขนถ่ายใส่รถเก็บขยะ เพื่อที่จะได้ขนส่งต่อไปยังสถานที่ฝังกลบสำหรับขยะที่ไม่สามารถนำกลับมาใช้ใหม่ได้อีก แต่หากเป็นขยะรีไซเคิลที่ได้มีการคัดแยกไว้ในภาชนะรองรับขยะตามที่กล่าวมาแล้ว ขยะเหล่านี้ก็จะถูกรวบรวมและส่งไปแปรรูปเพื่อนำกลับมาใช้ใหม่ต่อไป

อนึ่ง ขยะมูลฝอยเมื่อถูกรวบรวมจากภาชนะรองรับขยะที่อยู่ตามแหล่งกำเนิดต่างๆ แล้วจะถูกขนถ่ายโดยรถเก็บขนขยะเพื่อนำไปกำจัดทำลายยังสถานที่ฝังกลบให้เร็วที่สุด ทั้งนี้เพื่อป้องกันการเน่าเหม็นของขยะรวมทั้งเพื่อให้มีขยะตกค้างยังสถานที่ต่างๆ ให้น้อยที่สุดด้วย ดังนั้นขยะมูลฝอยเหล่านี้จึงไม่จำเป็นต้องมีการเก็บกัก (Storage) ณ จุดใดจุดหนึ่งก่อนนำไปกำจัดหรือทำลาย ยกเว้นในส่วนของขยะอันตรายหรือของเสียอันตรายต่างๆ เท่านั้นที่จะต้องทำการเก็บกักให้มีจำนวนมากพอก่อนที่จะส่งไปกำจัดอย่างถูกวิธีและปลอดภัย สำหรับการเก็บรวบรวมขยะเป็นหน้าที่ตามบทบัญญัติของกฎหมาย ซึ่งกำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) เป็นผู้รับผิดชอบ ดังนั้น หน่วยงานดังกล่าวจะต้องมีการวางระบบและแบบแผนในการเก็บรวบรวมขยะที่เกิดขึ้นในแต่ละวันอย่างเหมาะสม ทั้งนี้เพื่อมิให้มีขยะตกค้างตามสถานที่ต่างๆ ในปริมาณมากและนานเกินไป

ในขั้นตอนของการเก็บรวบรวมขยะมูลฝอยจำเป็นต้องแยกประเภทของขยะมูลฝอยเพื่ออำนวยความสะดวกในการนำไปกำจัด หรือนำขยะบางชนิดที่สามารถนำกลับมาใช้ประโยชน์ได้ นำมาแปรรูปหรือใช้ประโยชน์อีกครั้ง ในขั้นตอนการเก็บรวบรวมขยะมูลฝอยนี้ควรมีถังรองรับขยะมูลฝอย ดังนี้

1) ขยะมูลฝอยที่ย่อยสลายได้ให้ทิ้งลงถังที่มีสีเขียว ซึ่งรองรับขยะมูลฝอยที่เน่าเสียและย่อยสลายได้เร็ว สามารถนำมาทำปุ๋ยหมักได้ เช่น ผัก ผลไม้ เศษอาหารและใบไม้ ฯลฯ

2) ขยะมูลฝอยรีไซเคิล ให้ทิ้งลงถังที่มีสีเหลือง ซึ่งรองรับขยะมูลฝอยที่สามารถนำกลับมาใช้ใหม่ได้ เช่น แก้ว กระดาษ พลาสติกและโลหะ ฯลฯ

3) ขยะมูลฝอยมีพิษให้ทิ้งลงถังที่มีสีส้มหรือสีแดง ซึ่งรองรับขยะมูลฝอยที่เป็นอันตรายต่อสิ่งมีชีวิต และสิ่งแวดล้อม เช่น หลอดฟลูออเรสเซนต์ ขวดยา ถ่านไฟฉาย กระป๋องสีสเปรย์ และกระป๋องบรรจุสารฆ่าแมลง ฯลฯ

4) ขยะมูลฝอยทั่วไปให้ทิ้งลงถังรองรับที่มีสีฟ้า ซึ่งรองรับขยะมูลฝอยที่ย่อยสลายได้ยาก ไม่เป็นพิษ และไม่คุ้มค่าต่อการรีไซเคิล เช่น พลาสติกห่อขนม ถุงพลาสติกใส่อาหาร และโฟมใส่อาหาร ฯลฯ

ถังรองรับขยะมูลฝอยภายนอกอาคารโดยทั่วไปมักจะแบ่งเป็น 2 ชนิด ได้แก่

1) ขยะมูลฝอยที่ย่อยสลายได้ให้ทิ้งลงถังรับรองที่มีสีเขียว ซึ่งรับรองขยะมูลฝอยที่เน่าเสีย และย่อยสลายได้เร็ว สามารถกำจัดได้โดยการนำมาทำปุ๋ยหมัก ขยะมูลฝอยที่ทิ้งลงถังรองรับประเภทนี้ เช่น ผักผลไม้ เศษใบไม้ ฯลฯ

2) ขยะมูลฝอยรีไซเคิล และขยะมูลฝอยทั่วไป ให้ทิ้งลงถังรองรับขยะมูลฝอยสีเหลือง ซึ่งรองรับขยะมูลฝอยที่สามารถนำกลับมาใช้ใหม่ได้ เช่น แก้ว กระดาษ พลาสติกโลหะ ฯลฯ

3. การขนส่ง เป็นการนำขยะมูลฝอยที่เก็บรวบรวมจากแหล่งกำเนิดต่างๆ ภายในชุมชนขนถ่ายไปยังสถานที่ฝังกลบหรือที่กำจัดขยะซึ่งตั้งอยู่ห่างออกไปไกลจากชุมชนหรืออาจเป็นการขนถ่ายขยะสู่กระบวนการแปรสภาพเพื่อนำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่อีก ในการขนส่งขยะมูลฝอยไปยังสถานที่ฝังกลบนั้นจะเกิดขึ้นภายหลังจากที่ได้ทำการเก็บรวบรวมขยะภายในชุมชนเสร็จสิ้นแล้ว

4. การแปรสภาพ เป็นวิธีการที่จะทำให้ขยะมูลฝอยที่เก็บรวบรวมจากชุมชนอยู่ในสภาพที่เกิดความสะดวกต่อการเก็บขนไปกำจัดหรือทำลาย เพื่อนำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ได้ ซึ่งวัตถุประสงค์ของการแปรสภาพขยะจะมีอยู่ด้วยกัน 3 ประการ ดังนี้ คือ

4.1 เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของระบบจัดการขยะโดยการอัดขยะให้เป็นฟ่อนหรือเป็นก้อนๆ ซึ่งจะช่วยลดพื้นที่การเก็บขนขยะและลดค่าใช้จ่ายในการขนส่งไปยังสถานที่ฝังกลบให้น้อยลง นอกจากนี้การอัดขยะก่อนทำการฝังกลบจะช่วยทำให้สถานที่ฝังกลบมีอายุมีอายุการใช้งานได้นานขึ้น กล่าวคือ ขยะที่อัดแน่นโดยการมัดเป็นฟ่อนหรือเป็นก้อนจะมีปริมาตรลดลงเมื่อเทียบกับขยะที่เป็นขยะธรรมดา ด้วยเหตุนี้เมื่อนำไปฝังกลบสามารถรองรับปริมาณขยะได้มากขึ้นนั่นเอง

4.2 เพื่อนำวัสดุที่ใช้แล้วนำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ กล่าวคือ ในกระบวนการแปรสภาพจะมีการแยกส่วนประกอบหรือคัดแยกขยะออกเป็นประเภทต่างๆ ได้แก่กระดาษ พลาสติก โลหะ เหล็ก ฯลฯ ซึ่งขยะเหล่านี้สามารถนำไปยังโรงงานแปรรูป เพื่อใช้เป็น วัตถุดิบสำหรับผลิตสินค้าใหม่ได้ ส่วนขยะที่ใช้ประโยชน์ไม่ได้เมื่อถูกคัดแยกออกมาแล้วก็จะทำการขนส่งไปกำจัดหรือทำลายยังสถานที่ฝังกลบต่อไป

4.3 เพื่อนำผลผลิตที่เกิดขึ้นจากกระบวนการแปรสภาพมาใช้ประโยชน์ในด้านต่างๆ ตัวอย่างเช่น เมื่อการแปรสภาพขยะด้วยการย่อยสลายทางชีวภาพแล้วก็จะได้ปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยอินทรีย์มาใช้ในการเพาะปลูก หรือทำการย่อยสลายขยะทางชีวภาพเพื่อให้ได้ก๊าซมีเทนมาใช้เป็นเชื้อเพลิงในด้านต่างๆ เช่น การหุงต้ม การปั่นกระแสไฟฟ้า ฯลฯ

การแปรสภาพขยะมูลฝอยสามารถกระทำได้หลายวิธีด้วยกัน คือ การแปรสภาพด้วยการบด (Grinding) การอัดให้แน่น (Compaction) การแยกส่วนประกอบ (Separation) และการย่อยสลายทางชีวภาพ (Biodegradation)

5. การจำกัดหรือทำลายขยะมูลฝอย ถือเป็นขั้นสุดท้ายของการจัดขยะมูลฝอย ซึ่งเมื่อมีการดำเนินงานในขั้นตอนต่างๆ ตามที่ได้กล่าวมาเป็นลำดับแล้ว ในที่สุดขยะที่ไม่สามารถนำกลับมาใช้ประโยชน์ได้อีกก็จะถูกขนส่งไปยังสถานที่ฝังกลบเพื่อนำไปกำจัดต่อไป อย่างไรก็ตาม การจำกัดขยะมูลฝอยที่เป็นอยู่ในปัจจุบันมิได้มีการฝังกลบเพียงอย่างเดียว แต่ยังมีวิธีการอื่นๆ ที่สามารถกระทำได้โดยขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการทั้งในเรื่องคุณสมบัติของตัวขยะเองว่า เป็นขยะอันตรายหรือไม่ รวมไปถึงหรือทำลายขยะมีหลายวิธี ประกอบไปด้วย การเทกองบนพื้น (Open Dumping) การฝังกลบอย่างถูกหลักสุขาภิบาล (Sanitary Landfill) การฝังกลบโดยวิธีพิเศษ (Secure Landfill) และการเผาในเตาเผา (Incineration)

2.5 กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการขยะมูลฝอย

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการขยะมูลฝอย

2.5.1 พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535

มาตรา 4 "เจ้าพนักงานท้องถิ่น" หมายความว่า

- (1) นายกเทศมนตรีสำหรับในเขตเทศบาล
- (2) ประธานสุขาภิบาล สำหรับในเขตสุขาภิบาล
- (3) ผู้ว่าราชการจังหวัด สำหรับในเขตองค์การบริหารส่วนจังหวัด
- (4) ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร สำหรับในเขตกรุงเทพมหานคร
- (5) ปลัดเมืองพัทยาสำหรับในเขตเมืองพัทยา
- (6) หัวหน้าผู้บริหารท้องถิ่นขององค์การปกครองท้องถิ่นอย่างอื่น

นอกจาก (1) ถึง (5) ข้างต้นที่ได้รับการประกาศกำหนดให้เป็นราชการ ส่วนท้องถิ่น ตามกฎหมายเฉพาะว่าด้วยการนั้น สำหรับในเขตราชการส่วนท้องถิ่นนั้น

มาตรา 60 เพื่อประโยชน์ในการจัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระดับจังหวัดตามมาตรา 37 ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นในท้องที่ได้ประกาศกำหนดให้เป็นเขตควบคุมมลพิษตามมาตรา 59 จัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อลดและขจัดมลพิษในเขตควบคุมมลพิษนั้น เสนอต่อผู้ว่าราชการจังหวัดเพื่อรวมไว้ในแผนปฏิบัติการเพื่อการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระดับจังหวัด การจัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อลดและขจัดมลพิษให้ดำเนินการดังต่อไปนี้

(1) ทำการสำรวจและเก็บข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งกำเนิดมลพิษที่มีอยู่ในเขตควบคุมมลพิษนั้น

(2) จัดทำบัญชีรายละเอียดแสดงจำนวน ประเภท และขนาดของแหล่งกำเนิดมลพิษที่ได้ทำการสำรวจและเก็บข้อมูลตาม

(3) ทำการศึกษาวิเคราะห์และประเมินสถานภาพมลพิษรวมทั้งขอบเขตความรุนแรงของสภาพปัญหาและผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม เพื่อกำหนดมาตรการที่เหมาะสมและจำเป็นสำหรับการลดและขจัดมลพิษในเขตควบคุมมลพิษนั้น

มาตรา 73 ห้ามมิให้ผู้รับจ้างเป็นผู้ควบคุมหรือรับจ้างให้บริการ บำบัดน้ำเสีย หรือกำจัดของเสียเว้นแต่จะได้รับใบอนุญาตจากเจ้าพนักงานท้องถิ่น การขอและการออกใบอนุญาต คุณสมบัติของผู้ขอรับใบอนุญาต การควบคุมการปฏิบัติงานของผู้ได้รับอนุญาต การต่ออายุ ใบอนุญาต การออกใบแทน ใบอนุญาต การสั่งพักและการเพิกถอนการอนุญาตและการเสีย ค่าธรรมเนียมการขอ และการออกใบอนุญาต ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์วิธีการและเงื่อนไขที่กำหนด ในกฎกระทรวงให้ถือว่า ผู้ได้รับใบอนุญาตให้เป็นผู้รับจ้างให้บริการเป็นผู้รับใบอนุญาตให้เป็นผู้ควบคุมด้วยในการรับจ้างให้บริการ บำบัดน้ำเสียหรือกำจัดของเสียของผู้รับจ้างให้บริการตามวรรคหนึ่งจะเรียกเก็บค่าบริการเกินกว่าอัตราที่กำหนดในกฎกระทรวงมิได้ มาตรา 74 ในเขตควบคุมมลพิษใดหรือในเขตท้องที่ใดที่ทางราชการยังมิได้จัดให้มีระบบบำบัดน้ำเสียรวมหรือระบบกำจัดของเสียรวม แต่มีผู้ได้รับใบอนุญาตรับจ้างให้บริการ บำบัดน้ำเสียหรือกำจัดของเสียอยู่ในเขต ควบคุมมลพิษหรือเขตท้องที่นั้น ให้เจ้าของหรือผู้ครอบครอง แหล่งกำเนิดมลพิษ

มาตรา 71 และมาตรา 72 จัดส่งน้ำเสียหรือของเสียจากแหล่งกำเนิดของตน ไปให้ผู้รับจ้าง ให้บริการทำการบำบัดหรือกำจัดตามหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขที่เจ้าพนักงานท้องถิ่นกำหนด โดยคำแนะนำของเจ้าพนักงานควบคุมมลพิษ มาตรา 75 ในเขตควบคุมมลพิษใดหรือเขตท้องที่ใดที่ ทางราชการยังมิได้จัดให้มีระบบบำบัดน้ำเสียรวมหรือระบบกำจัดของเสียรวมและไม่มีผู้ได้รับใบอนุญาตรับจ้างให้บริการบำบัดน้ำเสียหรือกำจัดของเสียอยู่ในเขตควบคุมมลพิษหรือเขตท้องที่นั้น เจ้าพนักงานท้องถิ่นโดยคำแนะนำของเจ้าพนักงานควบคุมมลพิษ อาจกำหนดวิธีการชั่วคราว

สำหรับการบำบัดน้ำเสียหรือกำจัดของเสียซึ่งเกิดจากแหล่งกำเนิดมลพิษตามมาตรา 71 และมาตรา 72 ได้ตามที่จำเป็นจนกว่าจะได้มีการก่อสร้าง ติดตั้งและเปิดดำเนินการระบบบำบัดน้ำเสียรวมหรือระบบกำจัดของเสียรวมในเขตควบคุมมลพิษหรือเขตท้องที่นั้น วิธีการชั่วคราวสำหรับการบำบัดน้ำเสียหรือกำจัดของเสียตามวรรคหนึ่ง ให้หมายความรวมถึงการเก็บรวบรวม การขนส่ง หรือการจัดส่งน้ำเสียหรือของเสียด้วยวิธีการใดๆ ที่เหมาะสมไปทำการบำบัดหรือกำจัดโดยระบบบำบัดน้ำเสียรวมหรือระบบกำจัดของเสียรวมของทางราชการที่อยู่ในเขตอื่นหรืออนุญาตให้ผู้ได้รับใบอนุญาตรับจ้างให้บริการบำบัดน้ำเสียหรือกำจัดของเสียซึ่งรับจ้างให้บริการอยู่ในเขตอื่น เข้ามาเปิดดำเนินการรับจ้างให้บริการในเขตควบคุมมลพิษหรือเขตท้องที่นั้นเป็นการชั่วคราว หรืออนุญาตให้ผู้ได้รับใบอนุญาตรับจ้างให้บริการนั้นทำการเก็บรวบรวมน้ำเสียหรือของเสียเพื่อนำขน เคลื่อนย้ายไปทำการบำบัดหรือกำจัดโดยระบบบำบัดน้ำเสียหรือระบบกำจัดของเสียของผู้รับจ้างซึ่งอยู่ในเขตท้องที่อื่นนอกเขตควบคุมมลพิษหรือเขตท้องที่นั้น

มาตรา 76 น้ำเสียที่ได้รับการบำบัดโดยระบบบำบัดน้ำเสียรวมของทางราชการ หรือระบบบำบัดน้ำเสียของผู้ได้รับใบอนุญาตรับจ้างให้บริการบำบัดน้ำเสียหรือกำจัดของเสียจะต้องมีคุณสมบัติตามมาตรฐานควบคุมมลพิษจากแหล่งกำเนิดที่กำหนดตามมาตรา 55 หรือมาตรฐานที่ส่วนราชการใดกำหนดโดยอาศัยอำนาจตามกฎหมายอื่นและมาตรฐานนั้นยังมีผลใช้บังคับตาม มาตรา 56 หรือมาตรฐานที่ผู้ว่าราชการจังหวัดกำหนดเป็นพิเศษสำหรับเขตควบคุมมลพิษตาม มาตรา 58

มาตรา 77 ให้ส่วนราชการหรือราชการส่วนท้องถิ่นซึ่งเป็นผู้จัดให้มีระบบบำบัดน้ำเสียรวม หรือระบบกำจัดของเสียรวมโดยใช้เงินงบประมาณแผ่นดินหรือเงินรายได้ของราชการส่วนท้องถิ่น 18 และเงินกองทุนตามพระราชบัญญัตินี้มีหน้าที่ดำเนินการและควบคุมการทำงานของระบบบำบัดน้ำเสียรวมหรือระบบกำจัดของเสียรวมที่ส่วนราชการนั้นหรือราชการส่วนท้องถิ่นนั้นจัดให้มีขึ้นในกรณีเช่นว่านี้ส่วนราชการหรือราชการส่วนท้องถิ่นจะจ้างผู้ที่ได้รับใบอนุญาตรับจ้างให้บริการบำบัดน้ำเสียหรือกำจัดของเสียตามพระราชบัญญัตินี้เป็นผู้ดำเนินการและควบคุมการทำงานของระบบบำบัดน้ำเสียรวมหรือระบบกำจัดของเสียรวมก็ได้มาตรา 80 เจ้าของหรือผู้ครอบครอง แหล่งกำเนิดมลพิษ ซึ่งมีระบบบำบัดอากาศเสีย อุปกรณ์หรือเครื่องมือสำหรับควบคุมการปล่อยทิ้ง อากาศเสียหรือมลพิษอื่น ระบบบำบัดน้ำเสีย หรือระบบกำจัดของเสียตาม

มาตรา 68 หรือมาตรา 70 เป็นของตนเองมีหน้าที่ต้องเก็บสถิติและข้อมูล ซึ่งแสดงผลการทำงานของระบบหรืออุปกรณ์และเครื่องมือดังกล่าวในแต่ละวัน และจัดทำบันทึกรายละเอียดเป็นหลักฐานไว้ ณ สถานที่ตั้งแหล่งกำเนิดมลพิษนั้น และจะต้องจัดทำรายงานสรุปผลการดำเนินงานของระบบ หรืออุปกรณ์และเครื่องมือดังกล่าวเสนอต่อเจ้าพนักงานท้องถิ่นแห่งท้องที่ที่แหล่งกำเนิด มลพิษนั้นตั้งอยู่อย่างน้อยเดือนละหนึ่งครั้ง

มาตรา 78 การเก็บรวบรวม การขนส่ง และการจัดการด้วยประการใดๆ เพื่อ บำบัดและขจัดขยะมูลฝอย และของเสียอื่นที่อยู่ในสภาพเป็นของแข็ง การป้องกันและควบคุมมลพิษที่เกิดจากหรือมีที่มาจากการทำงานเหมืองแร่ทั้งบนบกและในทะเล การป้องกันและควบคุมมลพิษที่เกิดจากหรือมีที่มาจาก การสำรวจและขุดเจาะน้ำมันก๊าซธรรมชาติ และสารไฮโดรคาร์บอนทุกชนิด ทั้งบนบก และในทะเล หรือการป้องกันและควบคุมมลพิษที่เกิดจากหรือมีที่มาจาก การปล่อยทิ้งน้ำมันและ การทิ้งเทของเสียและวัตถุอื่นๆ จากเรือเดินทะเล เรือบรรทุกน้ำมันและเรือประเภทอื่นให้เป็นไปตาม กฎหมายว่าด้วยการนั้น

มาตรา 79 ในกรณีที่ไม่มีความหมายใดบัญญัติไว้โดยเฉพาะ ให้รัฐมนตรีโดย คำแนะนำของคณะกรรมการควบคุมมลพิษมีอำนาจออกกฎกระทรวง กำหนดชนิดและประเภทของ ของเสียอันตรายที่เกิดจากการผลิต การใช้สารเคมีหรือวัตถุอันตราย ในกระบวนการผลิตทาง อุตสาหกรรมเกษตรกรรม การสาธารณสุขและกิจการอย่างอื่น ให้อยู่ในความควบคุม ในการนี้ให้ กำหนดหลักเกณฑ์มาตรการ และวิธีการเพื่อควบคุมการเก็บรวบรวม การรักษาความปลอดภัย การขนส่ง เคลื่อนย้ายการนำเข้ามาในราชอาณาจักร การส่งออกปนออกนอกราชอาณาจักร และการจัดการบำบัดและ กำจัดของเสียอันตรายดังกล่าว ด้วยวิธีการที่เหมาะสมและถูกต้องตามหลักวิชาที่เกี่ยวข้องด้วย

มาตรา 88 ในเขตควบคุมมลพิษหรือเขตท้องที่ใดซึ่งได้จัดให้มีการก่อสร้างและ ดำเนินการ ระบบบำบัดน้ำเสียรวมหรือระบบกำจัดของเสียรวมของทางราชการโดยเงินงบประมาณ แผ่นดิน หรือเงินรายได้ของราชการส่วนท้องถิ่น และเงินกองทุนซึ่งจัดสรรตามพระราชบัญญัตินี้แล้ว ให้คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติโดยคำแนะนำของคณะกรรมการควบคุมมลพิษพิจารณากำหนด อัตราค่าบริการที่จะประกาศใช้ในแต่ละเขตควบคุมมลพิษหรือเขตท้องที่ที่เป็นที่ตั้งของระบบบำบัด น้ำเสียรวมหรือระบบกำจัดของเสียรวมดังกล่าวการกำหนดอัตราค่าบริการตามวรรคหนึ่งให้ ประกาศ ในราชกิจจานุเบกษา มาตรฐานการจัดการขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล

2.5.2 พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ.2535 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

หมวด 3 การกำจัดสิ่งปฏิกูลและมูลฝอย

มาตรา 18 การกำจัดสิ่งปฏิกูลและมูลฝอยในเขตราชการส่วนท้องถิ่นใดให้ เป็นอำนาจ หน้าที่ของราชการส่วนท้องถิ่นนั้นในกรณีที่มีเหตุอันสมควร ราชการส่วนท้องถิ่นอาจมอบ ให้บุคคลใดดำเนินการตามวรรคหนึ่งแทนภายใต้การควบคุมดูแลของราชการส่วนท้องถิ่น หรืออาจ อนุญาตให้บุคคลใดเป็นผู้ดำเนินการกำจัดสิ่งปฏิกูลหรือมูลฝอยตามมาตรา 19 ก็ได้

มาตรา 19 ห้ามมิให้ผู้ใดดำเนินกิจการรับทำการเก็บ ขน หรือกำจัดสิ่งปฏิกูล หรือมูลฝอย โดยทำเป็นธุรกิจหรือโดยได้รับประโยชน์ตอบแทนด้วยการคิดค่าบริการ เว้นแต่จะได้รับ ใบอนุญาตจากเจ้าพนักงานท้องถิ่น

มาตรา 20 เพื่อประโยชน์ในการรักษาความสะอาดและการจัดระเบียบในการเก็บ
ขน และกำจัดสิ่งปฏิกูลหรือมูลฝอย ให้ราชการส่วนท้องถิ่น มีอำนาจออกข้อกำหนดของท้องถิ่น
ดังต่อไปนี้

- (1) ห้ามการถ่าย เท ทิ้ง หรือทำให้มีขึ้นในที่หรือทางสาธารณะซึ่ง สิ่งปฏิกูล
หรือมูลฝอย นอกจากในที่ที่ราชการส่วนท้องถิ่นจัดไว้ให้
- (2) กำหนดให้มีที่รองรับสิ่งปฏิกูลหรือมูลฝอยตามที่หรือทางสาธารณะ และ
สถานที่เอกชน
- (3) กำหนดวิธีการเก็บ ขน และกำจัดสิ่งปฏิกูลหรือมูลฝอยหรือให้เจ้าของ
หรือผู้ครอบครองอาคารหรือสถานที่ใดๆ ปฏิบัติให้ถูกต้องด้วยสุขลักษณะตามสภาพหรือลักษณะ
การใช้อาคารหรือสถานที่นั้นๆ
- (4) กำหนดอัตราค่าธรรมเนียมการให้บริการของราชการส่วนท้องถิ่นในการ
เก็บและขนสิ่งปฏิกูลหรือมูลฝอยไม่เกินอัตราตามที่กำหนดในกฎกระทรวง
- (5) กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการเก็บ ขน และกำจัดสิ่ง
ปฏิกูลหรือมูลฝอย เพื่อให้ผู้รับใบอนุญาตตามมาตรา 19 ปฏิบัติ ตลอดจนกำหนดอัตราค่าบริการขั้นสูง
ตามลักษณะการให้บริการที่ผู้รับใบอนุญาตตามมาตรา 19 จะพึงเรียกเก็บได้
- (6) กำหนดการอื่นใดที่จำเป็นเพื่อให้ถูกต้องด้วยสุขลักษณะ

2.5.3 พระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของ บ้านเมือง พ.ศ.2535

มาตรา 2 พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับในเขตเทศบาล สุขาภิบาล กรุงเทพมหานคร
และเมืองพัทยา เมื่อพ้นกำหนดสามสิบวันนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป สำหรับ
องค์การบริหารส่วนจังหวัดจะให้ใช้พระราชบัญญัตินี้บังคับในเขตองค์การบริหารส่วนจังหวัดใด ใน
ท้องที่ใดมีบริเวณเพียงใดและจะให้ใช้บังคับทั้งหมดทุกมาตราหรือยกเว้นมาตราใดให้ กระทรวงมหาดไทย
ประกาศในราชกิจจานุเบกษา สำหรับองค์การปกครองท้องถิ่นอื่นนอกจากที่ระบุไว้ในวรรคหนึ่งและ
วรรคสองการใช้บังคับตามพระราชบัญญัตินี้ให้เป็นไปตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยประกาศ

มาตรา 4 ในพระราชบัญญัตินี้

ที่สาธารณะ หมายความว่า สาธารณสมบัติของแผ่นดินนอกจากที่รกร้างว่างเปล่า
และหมายความรวมถึงถนนและทางน้ำด้วย

สถานสาธารณะ หมายความว่า สถานที่ที่จัดไว้เป็นสาธารณะสำหรับประชาชน
ใช้เพื่อการบันเทิง การพักผ่อนหย่อนใจ หรือการชุมนุม

ถนน หมายความว่ารวมถึง ทางเดินรถ ทางเท้า ขอบทาง ไหล่ทาง ทางข้ามตาม กฎหมายว่าด้วยการจราจรทางบก ตรอก ซอย สะพาน หรือถนนส่วนบุคคลซึ่งเจ้าของยินยอมให้ ประชาชนใช้ 20 เป็นทางสัญจรได้

ทางน้ำ หมายความว่า ทะเล ทะเลสาบ หาดทรายชายทะเลอ่างเก็บน้ำ แม่น้ำ ห้วย หนอง คลอง คับคลอง บึง คู ลำราง และหมายความว่ารวมถึงท่อระบายน้ำด้วย

อาคาร หมายความว่า ตึก บ้าน เรือน โรง ร้าน เรือ แพ ตลาด คลังสินค้า สำนักงาน หรือสิ่ง ปลูกสร้างอย่างอื่นซึ่งบุคคลอาจเข้าอยู่หรือเข้าใช้สอยได้ และหมายความว่ารวมถึงอัมจันทร์ เขื่อน ประตูน้ำ อุโมงค์ หรือป้ายตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมอาคารด้วย

สิ่งปฏิกูล หมายความว่า อุจจาระ หรือปัสสาวะ รวมตลอดถึงวัตถุอื่นใดซึ่งเป็น ของโสโครกหรือมีกลิ่นเหม็น

มูลฝอย หมายความว่า เศษกระดาษ เศษผ้า เศษอาหาร เศษสินค้า ถุงพลาสติก ภาชนะที่ใส่อาหาร เถ้า มูลสัตว์ หรือซากสัตว์ รวมตลอดถึงสิ่งอื่นใดที่เก็บกวาดจากถนน ตลาด ที่เลี้ยงสัตว์ หรือที่อื่น ซากยานยนต์ หมายความว่า รถยนต์ รถจักรยานยนต์ เครื่องจักรกล เรือ ล้อเลื่อน ยานพาหนะ อื่นๆ ที่เสื่อมสภาพจนไม่อาจใช้ การได้และหมายความว่ารวมถึงชิ้นส่วนของรถ เครื่องจักรกล หรือยานพาหนะ

มาตรา 8 เจ้าของหรือผู้ครอบครองอาคารหรือที่ดินผู้ใด

(1) วางกระถางต้นไม้บนทางเท้าหรือปลูกต้นไม้ที่บริเวณภายนอกอาคารที่ตน เป็นเจ้าของหรือผู้ครอบครองและปล่อยปละละเลยให้ต้นไม้เหี่ยวแห้งหรือมีสภาพกรูกร้าง หรือปล่อย ปละละเลยให้มีสิ่งปฏิกูลหรือมูลฝอยในกระถางต้นไม้หรือที่บริเวณภายนอกของอาคาร

(2) ปล่อยปละละเลยให้ต้นไม้หรือธัญพืชที่ตนปลูกไว้หรือที่ขึ้นเองในที่ดิน ของตนให้เหี่ยวแห้ง หรือมีสภาพกรูกร้าง หรือปล่อยปละละเลยให้มีการทิ้งสิ่งปฏิกูลหรือมูลฝอยใน บริเวณที่ดินของตน

(3) ถ้าปล่อยปละละเลยตาม (2) มีสภาพที่ประชาชนอาจเห็นได้จากที่สาธารณะ เจ้าของหรือผู้ครอบครองอาคารมีความผิดตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา 13 เจ้าของรถซึ่งใช้บรรทุกสัตว์ กรวด หิน ดิน เสน ทราย สิ่งปฏิกูล มูลฝอย หรือสิ่งอื่นใด ต้องจัดให้รถนั้นอยู่ในสภาพที่ป้องกันมิให้มูลสัตว์ หรือสิ่งดังกล่าวตกลง รั่วไหล ปลิวฟุ้ง กระจายลงบนถนนในระหว่างที่ไ้รถนั้น รวมทั้งต้องป้องกันมิให้น้ำมันจากรถรั่วไหลลงบนถนน

ถ้ามีกรณีดังกล่าวตามวรรคหนึ่งเกิดขึ้น ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ เจ้าพนักงาน จราจรหรือตำรวจที่ปฏิบัติหน้าที่ควบคุมการจราจรมีอำนาจสั่งให้ผู้ขับขี้นำรถไปที่สถานีตำรวจ ที่ทำ การขนส่งหรือสำนักงานขององค์การปกครองท้องถิ่นและยึดรถนั้นไว้จนกว่าเจ้าของหรือผู้ครอบครอง จะชำระค่าปรับ

มาตรา 14 ห้ามมิให้ผู้ใด

(1) ปล่อยสัตว์ นาสัตว์ หรือจูงสัตว์ไปตามถนนหรือเข้าไปในบริเวณที่เจ้าพนักงานท้องถิ่นได้ประกาศห้ามไว้

(2) ปล่อยให้สัตว์ถ่ายมูลบนถนนและมีได้ขจัดมูลดังกล่าวให้หมดไป ความในวรรคหนึ่งมิให้ใช้บังคับแก่ผู้ได้รับหนังสืออนุญาตจากเจ้าพนักงานท้องถิ่นให้นำขบวนสัตว์ หรือฝูงสัตว์หรือจูงสัตว์ไปตามถนนและได้เสียค่าธรรมเนียมรักษาความสะอาดตามข้อกำหนดของท้องถิ่น

มาตรา 26 ห้ามมิให้ผู้ใดทิ้งสิ่งปฏิกูล มูลฝอย หรือเท หรือกองกรวด หิน ดิน เลนทราย หรือสิ่งอื่นใดในบริเวณที่ได้ปลูกหญ้าหรือต้นไม้ ซึ่งราชการส่วนท้องถิ่นราชการส่วนอื่นหรือรัฐวิสาหกิจเป็นเจ้าของ

มาตรา 29 ห้ามมิให้ผู้ใดถ่ายอุจจาระหรือปัสสาวะลงในที่สาธารณะหรือสถานสาธารณะซึ่งมิใช่สถานที่ที่ราชการส่วนท้องถิ่นได้จัดไว้เพื่อการนั้น

มาตรา 30 ห้ามมิให้ผู้ใดเท ปล่อยหรือระบายอุจจาระหรือปัสสาวะจากอาคารหรือยานพาหนะลงในทางน้ำ

มาตรา 31 ห้ามมิให้ผู้ใด

(1) บ้วนหรือถ่มน้ำลาย เสมหะ บ้วนน้ำหมาก สั่งน้ำมูก เทหรือทิ้งสิ่งใดๆ ลงบนถนนหรือ บนพื้นรถหรือพื้นเรือโดยสาร

(2) ทิ้งสิ่งปฏิกูลหรือมูลฝอยในสถานสาธารณะนอกอาณาเขตหรือที่ที่ราชการส่วนท้องถิ่นได้ จัดไว้

มาตรา 32 ห้ามมิให้ผู้ใด

(1) ทิ้งสิ่งปฏิกูลหรือมูลฝอยลงบนที่สาธารณะ

(2) ปล่อยปละละเลยให้มีสิ่งปฏิกูลหรือมูลฝอยในที่ดินของตนในสภาพที่ประชาชนอาจเห็นได้จากที่สาธารณะ

มาตรา 33 ห้ามมิให้ผู้ใดเท หรือทิ้งสิ่งปฏิกูล มูลฝอย น้ำโสโครกหรือสิ่งอื่นใดลงบนถนน หรือในทางน้ำ

ความในวรรคหนึ่งมิให้ใช้บังคับแก่เจ้าของหรือผู้ครอบครองเรือหรืออาคารประเภทเรือน แพ ซึ่งจอดหรืออยู่ในท้องที่ที่เจ้าพนักงานท้องถิ่นยังไม่ได้จัดสวมสาธารณะหรืออาณาเขตสำหรับทิ้งสิ่งปฏิกูลหรือมูลฝอย

มาตรา 34 ห้ามมิให้ผู้ใดเทหรือระบายอุจจาระหรือปัสสาวะจากอาคารหรือยานพาหนะลง ในที่สาธารณะหรือในสถานสาธารณะ

2.5.4 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

มาตรา ๒๙๐ เพื่อส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นย่อมมี อำนาจหน้าที่ตามที่กฎหมายบัญญัติกฎหมายตามวรรคหนึ่งอย่างน้อยต้องมีสาระสำคัญดังต่อไปนี้

(1) การจัดการ การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่อยู่ในเขตพื้นที่

(2) การเข้าไปมีส่วนร่วมในการบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่อยู่นอกเขตพื้นที่เฉพาะในกรณีที่มีผลกระทบต่อการดำรงชีวิตของประชาชนในพื้นที่ของตน

(3) การมีส่วนร่วมในการพิจารณาเพื่อริเริ่มโครงการหรือกิจกรรมใดนอกเขตพื้นที่ซึ่งอาจมีผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมหรือสุขภาพอนามัยของประชาชนในพื้นที่

2.5.5 แผนแม่บทการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของประเทศ พ.ศ. 2559 – 2564

แผนแม่บทการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของประเทศ พ.ศ. 2559 – 2564 จัดทำโดยกรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ภายใต้วิสัยทัศน์ “จัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายอย่างเป็นระบบและบูรณาการ โดยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน” เพื่อเป็นกรอบและทิศทางการดำเนินการแก้ไขปัญหาการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายของประเทศและบูรณาการการดำเนินงานร่วมกันของหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน จังหวัดและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถจัดทำแผนปฏิบัติการจัดการขยะมูลฝอยของจังหวัดให้สอดคล้องกับสภาพปัญหา และดำเนินการจัดการขยะมูลฝอยได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีเป้าหมายการดำเนินงาน ได้แก่ ขยะมูลฝอยชุมชนได้รับการจัดการอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ ไม่น้อยกว่าร้อยละ 75 ของปริมาณขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นภายใน พ.ศ. 2564 ขยะมูลฝอยตกค้างได้รับการจัดการอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ ร้อยละ 100 ของปริมาณขยะมูลฝอยตกค้าง พ.ศ. 2558 ภายใน พ.ศ. 2562 ของเสียอันตรายชุมชนได้รับการรวบรวมและส่งไปกำจัดถูกต้องตามหลักวิชาการ ไม่น้อยกว่าร้อยละ 30 ของปริมาณของเสียอันตรายชุมชนที่เกิดขึ้น ภายใน พ.ศ. 2564 มูลฝอยติดเชื้อได้รับการจัดการอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ ร้อยละ 100 ของปริมาณมูลฝอยติดเชื้อที่เกิดขึ้น ภายใน พ.ศ. 2563 กากอุตสาหกรรมที่เป็นอันตรายเข้าสู่ระบบการจัดการที่ถูกต้องร้อยละ 100 ของปริมาณกากอุตสาหกรรมที่เป็นอันตรายที่เกิดขึ้นภายใน พ.ศ. 2563 และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการคัดแยกขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายชุมชนที่ต้นทาง ไม่น้อยกว่าร้อยละ 50 ของจำนวนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั่วประเทศ ภายใน พ.ศ. 2564

การดำเนินงานตามแผนแม่บทฯ ได้กำหนด 3 มาตรการ ประกอบด้วย มาตรการลด การเกิดขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายที่แหล่งกำเนิด มาตรการเพิ่มศักยภาพการจัดการขยะมูลฝอย และของเสียอันตราย และมาตรการส่งเสริมการบริหารจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย และ เพื่อให้การจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย สามารถดำเนินการได้ตามมาตรการจัดการอย่างมี ประสิทธิภาพ จึงมีการกำหนดแนวทางปฏิบัติขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งมีอำนาจหน้าที่ โดยตรงในการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องไว้อย่างชัดเจน

3. ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี และพื้นที่ที่ศึกษาตำบล คลองขวาง อำเภอไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี

3.1 ประวัติและตราสัญลักษณ์

3.1.1 ตราสัญลักษณ์

ภาพที่ 2.3 ตราสัญลักษณ์องค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี

3.1.2 ประวัติความเป็นมา

การจัดรูปองค์การบริหารส่วนจังหวัดซึ่งเป็นการปกครองท้องถิ่นรูปแบบหนึ่งที่ใช้ อยู่ในปัจจุบันนี้ได้มีการปรับปรุงแก้ไข และวิวัฒนาการมาตามลำดับ โดยจัดให้มีสภาจังหวัดขึ้นเป็น ครั้งแรก ในปี พ.ศ. 2476 ตามความในพระราชบัญญัติจัดระเบียบเทศบาล พ.ศ. 2476 ฐานะของสภา จังหวัดตามพระราชบัญญัตินี้ มีลักษณะเป็นองค์กรที่ทำหน้าที่ให้คำปรึกษาหารือแนะนำแก่กรมการ จังหวัด (ทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษาของผู้ว่าราชการจังหวัดในการบริหารราชการแผ่นดินในจังหวัดและให้ ความเห็นชอบในการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดโดยมีผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธาน) โดยยังมีได้ มีฐานะเป็นนิติบุคคลที่แยกต่างหากจากราชการบริหารส่วนภูมิภาค

ต่อมา ในปี พ.ศ. 2481 ได้มีการตราพระราชบัญญัติสภาจังหวัด พ.ศ. 2481 ขึ้น โดยมีความประสงค์ที่จะแยกกฎหมายที่เกี่ยวกับสภาจังหวัดไว้โดยเฉพาะ แต่สภาจังหวัดยังทำหน้าที่เป็นสภาที่ปรึกษาของกรมการจังหวัดเช่นเดิม จนกระทั่งได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ.2495 ซึ่งกำหนดให้ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นหัวหน้าปกครองบังคับบัญชาข้าราชการ และรับผิดชอบบริหารราชการในจังหวัดของกระทรวง ทบวง กรม ต่างๆ ทำให้อำนาจของกรมการจังหวัดเป็นอำนาจของผู้ว่าราชการจังหวัด ดังนั้น โดยผลแห่งพระราชบัญญัติฉบับนี้ ทำให้สภาจังหวัดมีฐานะเป็นสภาที่ปรึกษาของผู้ว่าราชการจังหวัดด้วย ต่อมาได้เกิดแนวความคิดที่จะปรับปรุงบทบาทของสภาจังหวัดให้มีประสิทธิภาพและให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนในการปกครองตนเองยิ่งขึ้น อันมีผลให้เกิด “องค์การบริหารส่วนจังหวัด” ขึ้น ตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการส่วนจังหวัด พ.ศ. 2498 ซึ่งกำหนดให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดมีฐานะเป็นนิติบุคคลแยกจากจังหวัดซึ่งเป็นราชการส่วนภูมิภาค และประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ 218 ลงวันที่ 29 กันยายน 2515 ซึ่งเป็นกฎหมายแม่บทว่าด้วยการจัดระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน ได้กำหนดให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดมีฐานะเป็นหน่วยการปกครองท้องถิ่นรูปหนึ่งจนกระทั่งปัจจุบัน

3.1.3 ข้อมูลสภาพทั่วไป

1) ลักษณะที่ตั้ง

องค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรีจัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2540 มีฐานะเป็นนิติบุคคลและเป็นราชการส่วนท้องถิ่น เขตพื้นที่รับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนจังหวัด-นนทบุรี คือ เขตจังหวัดนนทบุรี มีอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในเขตจังหวัดนนทบุรี ตามกฎกระทรวง (พ.ศ. 2541) ออกตามความในพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2540 ประกาศ ณ วันที่ 15 กันยายน 2541 และพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ประกาศ ณ วันที่ 11 พฤศจิกายน 2542

2) ที่ตั้งและอาณาเขต

ภาพที่ 2.4 อาณาเขตจังหวัดนนทบุรี

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ	จังหวัดปทุมธานี และจังหวัดพระนครศรีอยุธยา
ทิศใต้	ติดต่อกับ	กรุงเทพมหานคร
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ	กรุงเทพมหานคร และจังหวัดปทุมธานี
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ	จังหวัดนครปฐม

3) ลักษณะภูมิประเทศ

จังหวัดนนทบุรีตั้งอยู่บนฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยา โดยมีแม่น้ำเจ้าพระยาแบ่งพื้นที่ของจังหวัดออกเป็น 2 ส่วน คือ ฝั่งตะวันออกและฝั่งตะวันตก พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่ม มีคูคลองทั้งตามธรรมชาติและที่ขุดขึ้นใหม่ เป็นจำนวนมากเชื่อมโยงติดต่อกัน สามารถใช้สัญจรไปมาระหว่างหมู่บ้าน ตำบล อำเภอ ย่านชุมชนหนาแน่น โดยทั่วไปพื้นที่ส่วนที่ห่างจากแม่น้ำและลำคลองจะเป็นสวนและไร่นา ซึ่งมักจะทำน้ำท่วมเสมอ แต่ในปัจจุบันพื้นที่ของจังหวัดในบางอำเภอซึ่งเคยเป็นสวนผลไม้ต่างๆ และมีเขตติดต่อกับกรุงเทพฯ เริ่มมีการเปลี่ยนแปลงเป็นที่อยู่อาศัยของประชาชนที่อพยพมาจากทุกภาคของประเทศ นอกจากนี้พื้นที่บางส่วนของบางอำเภอยังเป็นที่รองรับการขยายตัวในด้านอุตสาหกรรม โดยเฉพาะพื้นที่บางส่วนของอำเภอเมืองนนทบุรี อำเภอปากเกร็ด อำเภอบางใหญ่

อำเภอบางบัวทอง ซึ่งมีการจัดสรรที่ดินและก่อสร้างโรงงานอุตสาหกรรมเพิ่มมากขึ้นโดยอาจกล่าวได้ว่าพื้นที่ฝั่งตะวันออกซึ่งเป็นพื้นที่ติดต่อกับกรุงเทพมหานคร มีสภาพเหมือนกรุงเทพมหานคร

4) ลักษณะภูมิอากาศ

นนทบุรีมีลักษณะภูมิอากาศเป็นแบบร้อนชื้นอยู่ภายใต้อิทธิพลของลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ ประกอบด้วย ฤดูฝน ฤดูหนาว และฤดูร้อน เนื่องจากลักษณะพื้นที่เป็นที่ราบลุ่มมีความแตกต่างของระดับพื้นดินเพียงเล็กน้อยสภาพภูมิอากาศจึงมีลักษณะค่อนข้างสม่ำเสมอตลอดพื้นที่ อุณหภูมิเฉลี่ยตามที่กรมอุตุนิยมวิทยา รายงานอุณหภูมิเฉลี่ยต่ำสุด 25 °C และอุณหภูมิเฉลี่ยสูงสุด 33 °C

5) เขตการปกครอง

ในปี พ.ศ. 2556 จังหวัดนนทบุรีแบ่งการปกครองส่วนภูมิภาคออกเป็น 6 อำเภอ (อ.เมืองนนทบุรี อ.บางกรวย อ.บางใหญ่ อ.บางบัวทอง อ.ปากเกร็ด อ.ไทรน้อย) 52 ตำบล (ตำบลที่มีกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน มี 38 ตำบล นอกนั้น เป็นตำบลที่อยู่ในเขตเทศบาล) 328 หมู่บ้าน

6) ลักษณะสังคม

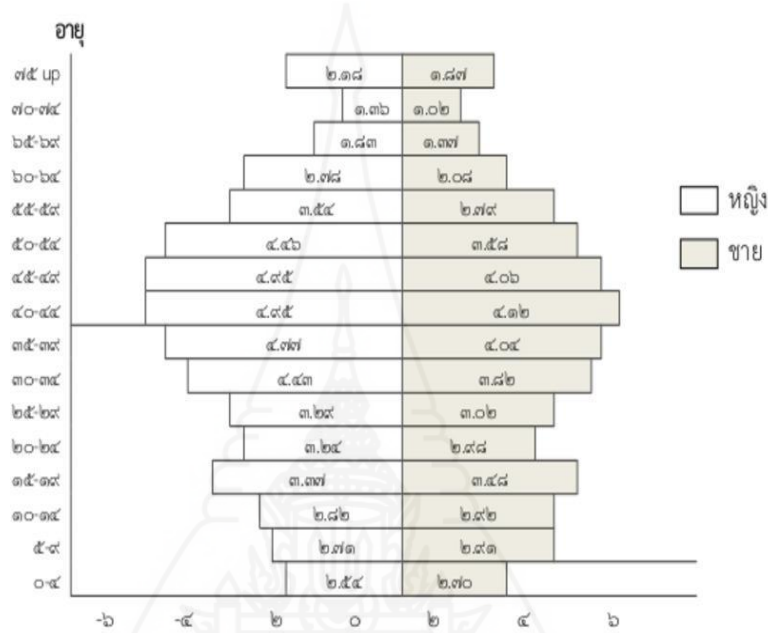
ประชากร จังหวัดนนทบุรีมีประชากรตามหลักฐานการทะเบียนราษฎร ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2557 ตามประกาศสำนักทะเบียนกลาง กรมการปกครอง รวมทั้งสิ้น 1,168,602 คน แบ่งเป็นชาย 547,506 คน เป็นหญิง 611,096 คน ความหนาแน่นของประชากรโดยเฉลี่ย 1,833 คนต่อตารางกิโลเมตร ประเภทที่อยู่อาศัยในจังหวัดนนทบุรีมีการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญ คือ มีสัดส่วนของครัวเรือนที่อยู่อาศัยในประเภทห้องชุด ร้อยละ 22.9 มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างมาก

ตารางที่ 2.1 จำนวนประชากรตามทะเบียนราษฎรของจังหวัดนนทบุรี

อำเภอ	ชาย	หญิง	รวม
เมืองนนทบุรี	27,037	31,200	58,237
บางกรวย	15,940	31,200	58,237
บางใหญ่	49,144	56,836	105,980
บางบัวทอง	87,591	100,270	187,861
ไทรน้อย	33,821	37,368	71,189
ปากเกร็ด	24,078	26,905	50,983
รวม	237,611	283,779	532,487

ที่มา: กลุ่มงานปกครอง ที่ทำการปกครองจังหวัด (ข้อมูล ณ 31 พฤษภาคม 2565)

โครงสร้างประชากร อัตราการเปลี่ยนแปลงจำนวนประชากรรวมของจังหวัดนนทบุรี เทียบกับ 8 ปี ที่ผ่านมา เพิ่มขึ้นประมาณร้อยละ 10 ในทุก 4 ปี มีสัดส่วนของประชากรกลุ่มผู้สูงอายุ ร้อยละ 14.51 เพิ่มขึ้นทุกปี ในขณะที่ประชากรกลุ่มอายุต่ำกว่า 15 ปี มีสัดส่วนร้อยละ 16.60 มีแนวโน้มลดลง แสดงดังภาพที่ 2.5

ภาพที่ 2.5 พีรามิดสัดส่วนร้อยละของประชากร

ตารางที่ 2.2 สถิติข้อมูลคนพิการที่มีบัตรประจำตัวคนพิการ จำแนกตามจังหวัด ประเภทความพิการ และเพศ ตั้งแต่วันที่ 1 พฤศจิกายน พ.ศ. 2537 ถึงวันที่ 31 มีนาคม พ.ศ. 2558

เพศ	ประเภทของความพิการ									รวมทั้งหมด
	ทางการมองเห็น	ทางการได้ยินหรือสื่อความหมาย	ทางการเคลื่อนไหวหรือทางร่างกาย	ทางจิตใจหรือพฤติกรรม	ทางสติปัญญา	ทางการเรียนรู้	ทางการออกเสียง	พิการซ้ำซ้อน	ไม่ระบุ	
ชาย	606	1,170	4,362	840	626	71	226	1,827	164	91,892
หญิง	545	1,206	3,427	685	505	19	55	1,555	141	8,127
รวม	1,151	2,376	7,789	1,525	1,131	90	281	3,371	305	18,019

ที่มา: กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ (ข้อมูล ณ วันที่ 31 มีนาคม 2558)

จังหวัดนนทบุรีมีการจัดบริการให้คนพิการเป็นไปตามพระราชบัญญัติ ส่งเสริมและพัฒนา คุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550 ที่บัญญัติให้คนพิการมีสิทธิได้รับความช่วยเหลือ จากรัฐ และจังหวัดนนทบุรี ยังมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับคนพิการโดยตรง ได้แก่ สำนักงานหลักประกัน สุขภาพแห่งชาติ สำนักคณะกรรมการ สุขภาพแห่งชาติ และศูนย์สิรินธรเพื่อการฟื้นฟูสมรรถภาพ ทางการแพทย์แห่งชาติ ในพื้นที่จังหวัดนนทบุรี หน่วยงานภาครัฐที่จัดบริการให้คนพิการ ประกอบด้วย สถานสงเคราะห์ เด็กอ่อนพิการทางสมองและปัญญาปากแกร็ด (บ้านเฟื่องฟ้า) สถานสงเคราะห์เด็ก พิการทางสมองและปัญญาปากแกร็ด (บ้านราชวดี) สถานสงเคราะห์เด็กพิการทางสมองและปัญญา (หญิง) ปากแกร็ด สถานสงเคราะห์เด็กพิการ และทุพพลภาพปากแกร็ด (บ้านนนทภูมิ) ศูนย์บริการ บุคคลออทิสติกจังหวัดนนทบุรี และศูนย์พัฒนาอาชีพคนพิการ (โรงงานปีคนพิการสากล)

7) ลักษณะทางเศรษฐกิจ

สภาพทางเศรษฐกิจ จังหวัดนนทบุรี มีพื้นที่เกษตรกรรมที่สร้างผลผลิต ที่มีชื่อเสียง โดยเฉพาะผลไม้ อาทิเช่น ทุเรียน นนท ปัจจุบันมีการจัดสรรพื้นที่เพื่อก่อสร้างอาคารที่อยู่อาศัย หมู่บ้านจัดสรร คอนโดมีเนียม โรงงานอุตสาหกรรม และสถานประกอบการธุรกิจเพิ่มขึ้นเป็น จำนวนมากอย่างรวดเร็ว ทำให้พื้นที่การเกษตรของจังหวัดลดลงเหลือเพียงร้อยละ 39 ของพื้นที่ทั้ง จังหวัด พื้นที่ส่วนใหญ่ลดลงจากพื้นที่ปลูกผลไม้และไม้ยืนต้น ลดลงจาก 60,000 ไร่ ในปี พ.ศ. 2550 เหลือประมาณ 20,000 ไร่ ในปี พ.ศ. 2555 ในขณะที่ธุรกิจต่างๆ โรงแรม ภัตตาคาร ห้างสรรพสินค้า สถานบันเทิง การขนส่ง ภาคอุตสาหกรรม รวมถึงสถานบริการสุขภาพเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดย กิจกรรมทางเศรษฐกิจที่มีจำนวนมากที่สุด ได้แก่ กิจกรรมการขายปลีก 9,362 แห่ง (ร้อยละ 35.31) จังหวัดนนทบุรีจึงเป็นพื้นที่หนึ่งที่เป็นแหล่งรายได้ของประชาชนที่อพยพมาจากทุกภาคของประเทศ และแรงงาน ต่างชาติที่อพยพเข้ามาทำงาน

3.2 องค์การบริหารส่วนตำบลคลองขวาง

3.2.1 ประวัติความเป็นมา

องค์การบริหารส่วนตำบลคลองขวาง เดิมเป็นสภาตำบลและต่อมาได้รับการ ยกฐานะให้จัดตั้งเป็นองค์การบริหารส่วนตำบล ตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหาร ส่วนตำบล พ.ศ. 2537 เมื่อวันที่ 2 มีนาคม 2538 โดยกำหนดให้หมอน้ำลายวิจิตรซึ่งเป็นตราประจำ จังหวัดนนทบุรี เป็นตราสัญลักษณ์ขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองขวาง โดยมีรวงข้าวเป็น องค์ประกอบ และมีข้อมูลสภาพทั่วไป ข้อมูลเกี่ยวกับศักยภาพขององค์การบริหารส่วนตำบลคลอง ขวาง และจุดยืนทางยุทธศาสตร์ (Positioning) ขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองขวาง รายละเอียด ดังนี้

ที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบลคลองขวาง ตั้งอยู่ 59/4 หมู่ที่ 10 ถนนปทุม-บางเลน ตำบลคลองขวาง อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม อยู่ทางทิศเหนือของอำเภอกำแพงแสน มีพื้นที่ประมาณ 22.3 ตารางกิโลเมตรและมีพื้นที่บางส่วนอยู่ติดกับอำเภอ โดยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลกำแพงแสน มีเนื้อที่ประมาณ 13,973 ไร่ มีอาณาเขตติดต่อกับตำบลต่างๆ ดังนี้

ทิศเหนือ	ติดต่อกับตำบลราษฎร์นิยม อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม
ทิศใต้	ติดต่อกับตำบลกำแพงแสน อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับตำบลราษฎร์นิยม อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับตำบลขุนศรี อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม

ตำบลคลองขวางอยู่ในเขตการปกครองของอำเภอกำแพงแสน มีจำนวนหมู่บ้านทั้งสิ้น 10 หมู่บ้าน ดังนี้

- หมู่ที่ 1 บ้านปากคลองห้าร้อย
- หมู่ที่ 2 บ้านคลองห้าร้อย
- หมู่ที่ 3 บ้านคลองขวาง
- หมู่ที่ 4 บ้านคลองขวาง
- หมู่ที่ 5 บ้านคลองขวาง
- หมู่ที่ 6 บ้านคลองขวาง
- หมู่ที่ 7 บ้านคลองขุนศรี
- หมู่ที่ 8 บ้านกระท่อมลาย
- หมู่ที่ 9 บ้านคลองพระพิมล
- หมู่ที่ 10 บ้านคลองนาหมอน

3.2.2 สภาพทั่วไปและข้อมูลพื้นฐาน

1) ที่ตั้งของตำบลคลองขวาง

องค์การบริหารส่วนตำบลคลองขวาง เดิมเป็นสภาตำบลและต่อมาได้รับการยกฐานะให้จัดตั้งเป็นองค์การบริหารส่วนตำบล ตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 เมื่อวันที่ 2 มีนาคม 2538 โดยกำหนดให้หมอน้ำลายวิจิตรซึ่งเป็นตราประจำจังหวัดนครปฐม เป็นตราสัญลักษณ์ขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองขวาง โดยมีรวงข้าวเป็นองค์ประกอบ และมีข้อมูลสภาพทั่วไป ข้อมูลเกี่ยวกับศักยภาพขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองขวาง และจุดยืนทางยุทธศาสตร์ (Positioning) ขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองขวาง รายละเอียดดังนี้

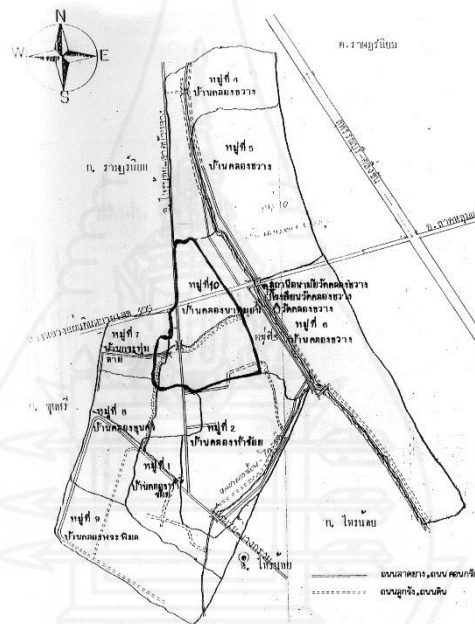
ที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบลคลองขวาง ตั้งอยู่ 59/4 หมู่ที่ 10 ถนนปทุม-บางเลน ตำบลคลองขวาง อำเภอไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี อยู่ทางทิศเหนือของอำเภอไทรน้อย มีพื้นที่ประมาณ 22.3 ตารางกิโลเมตรและมีพื้นที่บางส่วนอยู่ติดกับอำเภอ โดยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลไทรน้อย มีเนื้อที่ประมาณ 13,973 ไร่ มีอาณาเขตติดต่อกับตำบลต่างๆ ดังนี้

ทิศเหนือ ติดต่อกับ ตำบลราษฎร์นิยม อำเภอไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี

ทิศใต้ ติดต่อกับ ตำบลไทรน้อย อำเภอไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี

ทิศตะวันออก ติดต่อกับ ตำบลราษฎร์นิยม อำเภอไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี

ทิศตะวันตก ติดต่อกับ ตำบลขุนศรี อำเภอไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี

ภาพที่ 2.6 แผนที่ตำบลคลองขวาง อำเภอไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี

2) ลักษณะภูมิประเทศ

ลักษณะพื้นที่เป็นที่ราบลุ่ม ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม เช่น ทำนา ทำสวน (ทำการเกษตรร้อยละ 90 นอกนั้นเป็นโรงงานอุตสาหกรรมและที่อยู่อาศัย)

3) ประชากร

ข้อมูลเกี่ยวกับจำนวนและช่วงอายุประชากรขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองขวาง เป็นองค์การบริหารส่วนตำบลขนาดใหญ่ แบ่งการปกครองออกเป็น 10 หมู่บ้าน ดังตารางที่ 2.3 – 2.5

ตารางที่ 2.3 จำนวนประชากรแบ่งออกเป็นหมู่บ้านและจำนวนครัวเรือน

หมู่ที่	ชื่อหมู่บ้าน	จำนวนประชากร (คน)			จำนวนครัวเรือน
		ชาย	หญิง	รวม	
1	บ้านปากคลองห้าร้อย	558	601	1,159	646
2	บ้านคลองห้าร้อย	511	528	1,039	466
3	บ้านคลองขวาง	148	186	334	145
4	บ้านคลองขวาง	320	311	631	195
5	บ้านคลองขวาง	168	154	322	88
6	บ้านคลองขวาง	170	182	352	123
7	บ้านคลองขุนศรี	88	95	183	119
8	บ้านกระทุ่มราย	400	377	777	232
9	บ้านคลองพระพิมล	224	286	510	436
10	บ้านคลองนาหมอน	205	204	409	168
รวมทั้งสิ้น		2,792	2,924	5,716	2,618

ที่มา: สำนักงานทะเบียนอำเภอไทรน้อย(ข้อมูล ณ เดือนเมษายน พ.ศ. 2564)

ตารางที่ 2.4 จำนวนประชากรตามทะเบียนราษฎรของตำบลคลองขวาง อำเภอไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี ปี พ.ศ. 2564

หมู่ที่	ชื่อหมู่บ้าน	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง
					(คิดเป็นร้อยละของประชากรทั้งหมด)	(คิดเป็นร้อยละของประชากรทั้งหมด)
1	บ้านปากคลองห้าร้อย	558	601	1,159	9.76	10.50
2	บ้านคลองห้าร้อย	511	528	1,039	8.94	9.24
3	บ้านคลองขวาง	148	186	334	2.59	3.25
4	บ้านคลองขวาง	320	311	631	5.60	5.44
5	บ้านคลองขวาง	168	154	322	2.94	2.69
6	บ้านคลองขวาง	170	182	352	2.97	3.18

ตารางที่ 2.4 (ต่อ)

หมู่ที่	ชื่อหมู่บ้าน	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง
					(คิดเป็นร้อยละของประชากรทั้งหมด)	(คิดเป็นร้อยละของประชากรทั้งหมด)
7	บ้านคลองขุนศรี	88	95	183	1.54	1.66
8	บ้านกระทุ่มราย	400	377	777	7.00	6.60
9	บ้านคลองพระพิมล	224	286	510	3.92	5.00
10	บ้านคลองนาหมอน	205	204	409	3.59	3.57
รวมทั้งสิ้น		2,792	2,924	2,924	48.85	51.15

ที่มา: สำนักงานทะเบียนอำเภอไทรน้อย (ข้อมูล ณ เดือนเมษายน พ.ศ. 2564)

ตารางที่ 2.5 จำนวนประชากรแยกตามเกณฑ์อายุ

อายุ	ชาย	หญิง	รวม	อายุ	ชาย	หญิง	รวม
น้อยกว่า 1 ปี	30	39	69	51 ปี	48	45	93
1 ปี	37	33	70	52 ปี	48	42	90
2 ปี	53	45	98	53 ปี	36	48	84
3 ปี	73	53	126	54 ปี	35	50	85
4 ปี	54	61	115	55 ปี	46	37	83
5 ปี	54	54	108	56 ปี	47	54	101
6 ปี	59	57	116	57 ปี	40	46	86
7 ปี	58	48	106	58 ปี	28	34	62
8 ปี	65	67	132	59 ปี	34	33	67
9 ปี	53	46	99	60 ปี	29	38	67
10 ปี	40	34	74	61 ปี	23	33	56
11 ปี	43	38	81	62 ปี	23	20	43
12 ปี	36	30	66	63 ปี	21	30	51
13 ปี	38	35	73	64 ปี	21	38	59
14 ปี	40	36	76	65 ปี	21	30	51

ตารางที่ 2.5 (ต่อ)

อายุ	ชาย	หญิง	รวม	อายุ	ชาย	หญิง	รวม
15 ปี	47	34	81	66 ปี	19	29	48
16 ปี	47	43	61	67 ปี	28	29	57
17 ปี	36	39	75	68 ปี	22	14	36
18 ปี	40	27	67	69 ปี	21	28	49
19 ปี	34	38	72	70 ปี	19	14	33
20 ปี	33	36	69	71 ปี	19	19	38
21 ปี	25	32	57	72 ปี	16	28	44
22 ปี	38	32	70	73 ปี	11	15	26
23 ปี	33	39	72	74 ปี	13	9	22
24 ปี	41	45	86	75 ปี	9	16	25
25 ปี	45	40	85	76 ปี	10	8	18
26 ปี	45	59	104	77 ปี	9	4	13
27 ปี	45	42	87	78 ปี	9	12	21
28 ปี	49	43	92	79 ปี	11	14	25
29 ปี	41	46	87	80 ปี	7	10	17
30 ปี	38	50	88	81 ปี	8	17	25
31 ปี	45	50	95	82 ปี	4	14	18
32 ปี	55	42	97	83 ปี	6	4	10
33 ปี	49	61	110	84 ปี	9	5	14
34 ปี	39	37	76	85 ปี	6	4	10
35 ปี	53	60	78	86 ปี	5	9	14
36 ปี	44	40	84	87 ปี	3	4	7
37 ปี	57	50	107	88 ปี	1	5	6
38 ปี	55	36	91	89 ปี	2	3	5
39 ปี	51	37	88	90 ปี	4	0	4
40 ปี	43	55	98	91 ปี	2	2	4

ตารางที่ 2.5 (ต่อ)

อายุ	ชาย	หญิง	รวม	อายุ	ชาย	หญิง	รวม
41 ปี	37	49	86	92 ปี	1	2	3
42 ปี	38	56	94	93 ปี	0	1	1
43 ปี	58	41	99	94 ปี	1	1	2
44 ปี	50	46	96	95 ปี	0	1	1
45 ปี	41	46	87	96 ปี	1	0	1
46 ปี	52	44	96	97 ปี	1	1	2
47 ปี	44	38	82	98 ปี	0	0	0
48 ปี	43	47	90	99 ปี	1	0	1
49 ปี	41	53	94	100 ปี	0	0	0
50 ปี	41	52	93	มากกว่า 100 ปี	1	1	2

ที่มา: ระบบสถิติทางการทะเบียน สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง อ. ไทรน้อย
(ข้อมูล ณ เดือนมีนาคม พ.ศ. 2564)

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

พิเชษฐ์ คงนอก (2555) ได้ศึกษาการจัดการขยะชุมชนของประชาชน ในเขตเทศบาล ตำบลดอนหวาย อำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา พบว่า เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และ รายได้ ไม่มีความสัมพันธ์กับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการขยะ แต่ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการจัดการขยะ

ดวงใจ ปินตามูล (2555) ได้ศึกษาวิจัยการจัดการขยะแบบมีส่วนร่วมของประชาชน ใน องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านโสก อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ พบว่า ส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการวางแผนอยู่ในระดับน้อย มีส่วนร่วมในการบริหารงานอยู่ในระดับมาก และมีส่วนร่วมในการประเมินผลอยู่ในระดับกลาง นอกจากนี้ยังพบว่า ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ และการรับรู้ข่าวสารที่แตกต่าง กัน จะทำให้มีส่วนร่วมในการจัดการขยะที่แตกต่าง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

อนุศรา สาวังชัย (2555) ได้ศึกษายุทธศาสตร์การจัดการขยะเกาะภูเก็ต เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ พบว่าเกาะภูเก็ตเป็นพื้นที่ยุทธศาสตร์ด้านการท่องเที่ยวที่สำคัญของประเทศไทย ส่งผลให้มีปริมาณขยะมูลฝอยเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ระบบบริหารการจัดการขยะมูลฝอยมีอยู่อย่างจำกัด และระบบคัดแยกขยะมูลฝอยไม่สามารถดำเนินการได้ ส่วนระบบเตาเผาสามารถกำจัดขยะได้เพียง 250 ตันต่อวัน ส่งผลให้ปริมาณขยะที่ต้องนำไปฝังกลบเพิ่มขึ้นและพื้นที่ที่จัดเตรียมไว้ นั้นมีอยู่อย่างจำกัด ในส่วนของประชาชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีการเก็บรวบรวมขยะไปทิ้ง แต่ไม่ได้มีการคัดแยกขยะต้นทาง ทิ้งขยะไม่แยกตามประเภทของถังขยะ ส่วนใหญ่เป็นขยะสดหรือขยะอินทรีย์ก่อให้เกิดผลกระทบต่อประชาชนและสิ่งแวดล้อม การจัดการขยะมูลฝอยของเกาะภูเก็ตจึงเป็นลักษณะของการแก้ปัญหาที่ปลายเหตุ จึงไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร

พีรยา วัชโรทัย (2556) ได้ศึกษาการจัดการขยะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรณีศึกษาเทศบาลตำบลเมืองแกลง จังหวัดระยอง โดยวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการสำเร็จในการบริหารการจัดการขยะด้วยเทคนิคการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม (SWOT Analysis) พบว่า ปัจจัยภายในที่มีผลต่อความสำเร็จ ได้แก่ ผู้บริหารมีวิสัยทัศน์กว้างไกล มีวิธิตัดอย่างเป็นระบบ และมีการปฏิบัติงานเชิงประจักษ์ บุคลากรที่เกี่ยวข้องมีความกระตือรือร้น มีความชำนาญและประสบการณ์ แต่ขาดแคลนบุคลากรระดับปฏิบัติการ มีการแบ่งหน้าที่ชัดเจน ระบบการบริหารจัดการขยะมีการใช้ระบบมาตรฐาน ISO 14001 ยึดหลักการมีส่วนร่วมของประชาชน ช่องทางในการประชาสัมพันธ์หลากหลาย และวิธีการจัดการขยะเหมาะสมกับเทศบาล สำหรับปัจจัยภายนอกที่มีผลต่อความสำเร็จ ได้แก่ ผู้นำชุมชนและประชาชนมีความกระตือรือร้น และมีจิตสำนึกด้านสิ่งแวดล้อม หน่วยงานของรัฐและองค์กรด้านสิ่งแวดล้อมให้การสนับสนุน

ปภาวรินทร์ นาจำปา (2555) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอย ของเทศบาลตำบลคลองใหญ่ อำเภอคลองใหญ่ จังหวัดตราด มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลคลองใหญ่ อำเภอคลองใหญ่ จังหวัดตราด และเพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชน ต่อการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลคลองใหญ่ อำเภอคลองใหญ่ จังหวัดตราด จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน และระยะเวลาอาศัยอยู่ในตำบล ผลการศึกษาพบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลคลองใหญ่ อำเภอคลองใหญ่ จังหวัดตราด โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายละเอียดสรุปได้ว่า ประชาชนมีส่วนร่วมต่อการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลคลองใหญ่ อำเภอคลองใหญ่ จังหวัดตราด ในด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์อยู่ระดับมาก ประชาชนให้ความสำคัญในการมีส่วนร่วมเป็นอันดับแรก รองลงมาคือ ด้านการมีส่วนร่วม ในการปฏิบัติการ อยู่ในระดับมาก ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจอยู่ในระดับมาก และอันดับสุดท้าย คือ คือด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผลอยู่ในระดับน้อย ผลการทดสอบสมมติฐานจำแนกตามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีส่วนร่วม

ต่อการจัดการขยะมูลฝอย ของเทศบาลตำบลคลองใหญ่ ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย ส่วนประชาชนที่มีอายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน และระยะเวลาอาศัยอยู่ในตำบล ต่างกัน มีส่วนร่วมต่อการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลคลองใหญ่ แตกต่างกัน อย่างมีนัยยะสำคัญทาง สถิติที่ระดับ .05 จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย

พิศิพร ทศนา (2558) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะ มูลฝอย ในเขตพื้นที่เทศบาลนครพิษณุโลก วัตถุประสงค์เพื่อ 1. ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนใน การจัดการขยะมูลฝอย 2. เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย 3. ศึกษาข้อเสนอแนะและแนวทางแก้ไขปัญหการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตพื้นที่ เทศบาลนครพิษณุโลก ลักษณะงานวิจัยเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล คือ แบบสอบถาม แบ่งเป็น 3 ตอน และทำการวิเคราะห์ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้สถิติพรรณนา ได้แก่ ค่าร้อยละ วิเคราะห์ความคิดเห็นของ ประชาชนในเขตเทศบาลนครพิษณุโลก โดยใช้สถิติค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์ ข้อมูลพิสูจน์สมมติฐาน โดยใช้การทดสอบ (t – test) ค่าสถิติทดสอบ (F – test) ผลการวิจัยพบว่า 1. ผลการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในพื้นที่เทศบาลนครพิษณุโลก อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือด้านการมีส่วนร่วม รับรู้สถานการณ์และสภาพปัญหา รองลงมา ตามลำดับ คือด้านการมีส่วนร่วมทำกิจกรรมโครงการ ด้านการมีส่วนร่วมการวางแผนและตัดสินใจ และด้านการมีส่วนร่วมตรวจสอบและประเมินผลการ ดำเนินงาน และในส่วนของรายข้อในแต่ละด้าน 2. ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนใน การจัดการขยะมูลฝอยในพื้นที่เทศบาลนครพิษณุโลก จำแนก คุณลักษณะของประชากร พบว่า ประชาชนที่มี เพศ อายุ อาชีพ และระยะเวลาในการอยู่อาศัย อยู่ในชุมชนที่แตกต่างกันมีส่วนร่วมของ ประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในพื้นที่เทศบาลนครพิษณุโลกแตกต่างกัน ส่วนประชากรที่มีระดับ การศึกษา รายได้ และจำนวนสมาชิกในครัวเรือนแตกต่างกัน มีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการ ขยะมูลฝอยในพื้นที่เทศบาลนครพิษณุโลกไม่แตกต่างกัน 3. ผลการศึกษาข้อเสนอแนะและแนวทาง แก้ไขปัญหการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตพื้นที่เทศบาลนครพิษณุโลก สามารถสรุป ได้ว่า เทศบาลนครพิษณุโลก ควรมีการส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมใน ทุกกิจกรรม อย่างแท้จริง ไม่ว่าจะเป็ตั้งแต่กระบวนการร่วมรับรู้สถานการณ์และสภาพปัญหา ร่วมวางแผนการตัดสินใจ ร่วมทำกิจกรรมโครงการ ร่วมตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินงาน ควรมีการนำผลการวิจัยเสนอต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ หน่วยงานดังกล่าวเห็นถึงความสำคัญในการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการ ขยะมูลฝอยในพื้นที่เทศบาลนครพิษณุโลก มาใช้ให้เกิดประโยชน์ในแนวทางได้อย่างแท้จริง ควรมีการส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการวิจัยอย่างต่อเนื่อง ในเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการ

จัดการขยะมูลฝอยในพื้นที่เทศบาลนครพิษณุโลก เพื่อที่จะพัฒนาให้ประชาชนและหน่วยงานราชการ ในทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้น ควรมีการวิจัยถึงกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนว่า กระบวนการแต่ละกระบวนการ มีความสำคัญอย่างไร เพื่อเป็นการส่งเสริม สนับสนุน และเป็น แนวทางในการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในทุกขั้นตอนให้เกิดขึ้นอย่างแท้จริง

วีรยุทธ ด้วงชนะ (2556) ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนา การมีส่วนร่วมของประชาชน ในการบริหารจัดการขยะ กรณีศึกษาเทศบาลตำบลโพธิ์ทอง อำเภอโพธิ์ทอง จังหวัดอ่างทอง การวิจัย ครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขยะมูลฝอย พบว่า เพศอายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการจัดการขยะ

วีรกาล อุปนนท์ (2556) ได้ศึกษาแนวทางการกำจัดขยะมูลฝอยแบบมีส่วนร่วมของ องค์การบริหารส่วนตำบลโนนยอ อำเภอชุมพวง จังหวัดนครราชสีมา พบว่า ประชาชนในพื้นที่มี พฤติกรรมในการกำจัดขยะมูลฝอยโดยรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่ามากที่สุดคือ การนำกลับไปใช้ใหม่ และด้านที่มีค่าน้อยที่สุด คือ การกำจัดขยะมูลฝอย และการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะโดยรวมอยู่ใน ระดับมาก ด้านที่มีค่ามากที่สุดคือ การร่วมมือปฏิบัติ รองลงมา คือ การร่วมมือลดปริมาณขยะมูลฝอย และน้อยที่สุด คือ ด้านการให้ความร่วมมือในการแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอย ส่วนแนวทางการกำจัดขยะ มูลฝอยควรมุ่งเน้นการลดปริมาณขยะมูลฝอย ณ แหล่งกำเนิด โดยการส่งเสริมการสนับสนุนให้มีการ นำขยะมูลฝอยกลับมาใช้ประโยชน์ ให้ได้มากที่สุด และดำเนินกิจกรรมการลด คัดแยก และ ใช้ประโยชน์มูลฝอย ซึ่งเน้นการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนทั้งภาคประชาชน ท้องถิ่น เอกชน และ รัฐส่วนกลาง โดยการสร้างแรงจูงใจทางเศรษฐกิจต่อไป

สุริยะ หาญพิชัย และจันทร์ฉาย จันทร์ลา (2561) ได้ศึกษา การจัดการขยะแบบมีส่วนร่วม ของเทศบาลตำบลลำน้ำรายณ์ อำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มี ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับขยะที่ถูกต้องอยู่ในระดับมาก เป็นพื้นฐานให้มีการจัดการขยะในครัวเรือน อยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่ามากที่สุด คือ ด้านการเก็บรวบรวมขยะ อยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ ด้านการลดการเกิดขยะ และด้านการคัดแยกขยะ ด้านที่มีค่าน้อยที่สุด คือ ด้านการนำกลับมาใช้ใหม่ สำหรับการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะโดยรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่ามากที่สุด คือ การมีส่วนร่วม ในการวางแผนอยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ การมีส่วนร่วมในการดำเนินการอยู่ในระดับมาก และ ด้านที่มีค่าต่ำที่สุด คือ การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลอยู่ในระดับมาก

สรรพสิทธิ์ แก้วเฮ้า (2557) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชน เขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองโก อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม พบว่า การจัดการขยะมูล ฝอยในครัวเรือน ประชาชนส่วนมากจะให้ทางองค์การบริหารส่วนตำบลหนองโกดำเนินการกำจัด โดยประชาชนมีส่วนร่วมในการกำจัดขยะมูลฝอยอยู่ในระดับปานกลาง ประชาชนมีความพึงพอใจต่อ การจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองโก ร้อยละ 9 ความต้องการของประชาชน

ต่อการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองโก คือ ประชาชนต้องการรณรงค์เพื่อให้ บรรจุขยะมูลฝอย ถึงขยะที่มีฝาปิด มีรถเก็บขยะตรงเวลา มีการส่งเสริมวิธีการนำขยะมูลฝอยกลับมา ใช้ประโยชน์ให้คุ้มค่าและควรมีการตั้งธนาคารขยะ

นัยนา เดชะ (2557) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย ตำบลเสม็ด อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการร่วมกับชุมชน พบว่า ประชาชนมีพฤติกรรมในการจัดการขยะมูลฝอยไม่เหมาะสม ประกอบกับองค์การบริหารส่วนตำบล เสม็ด ยังไม่ได้จัดทำแผนแม่บทและขาดการบริหารจัดการขยะมูลฝอย ส่งผลให้การมีส่วนร่วมในการ จัดการขยะมูลฝอยอยู่ในระดับน้อย สำหรับผลการศึกษาดำเนินการด้วยกระบวนการ A-I-C ร่วมกับประชาชนใน ชุมชน พบว่า ประชาชนให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหา วางแผนแก้ไข ดำเนินการ แก้ไขปัญหา นำมาซึ่งโครงการ “เสม็ดน่าอยู่ไร้มูลฝอย” ในลักษณะของการจัดตั้งกองทุนมูลฝอย

สรุปงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้ศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะ มูลฝอยชุมชนนั้น ประชาชนส่วนใหญ่จะทราบถึงสถานการณ์และสภาพปัญหาขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้น ในพื้นที่ในฐานะผู้ก่อให้เกิดขยะมูลฝอยตั้งแต่ต้นทาง แต่การร่วมกันทำกิจกรรม โดยเฉพาะในขั้นตอน การวางแผนและตัดสินใจ การติดตามและประเมินผล ยังมีส่วนร่วมในระดับน้อย โดยสามารถจัด ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนได้ 2 ระดับ ได้แก่ กลุ่มที่มีระดับ การมีส่วนร่วมน้อยและกลุ่มที่มีระดับการมีส่วนร่วมปานกลางถึงมาก โดยแต่ละกลุ่มมีปัจจัยสนับสนุน แตกต่างกันไป ดังนี้ กลุ่มที่มีระดับการมีส่วนร่วมน้อย พบว่า ประชาชนมีพฤติกรรมในการจัดการขยะ มูลฝอยไม่เหมาะสม ประกอบกับหน่วยงานท้องถิ่นยังขาดแนวทางด้านการบริหารจัดการขยะมูลฝอย ขาดการให้ความรู้ ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับวิธีการจัดการขยะมูลฝอยแก่ประชาชน รวมถึงขาดภาชนะ รองรับขยะมูลฝอยที่แยกประเภทชัดเจนหรือมีไม่เพียงพอ เป็นต้น ส่งผลให้การมีส่วนร่วมในการ จัดการขยะมูลฝอยอยู่ในระดับน้อย ในขณะที่กลุ่มที่มีระดับการมีส่วนร่วมมาก พบว่า ประชาชนมี ความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย มีความตระหนักในการจัดการขยะมูลฝอย และชุมชนมีการดำเนินการด้วยตนเองผ่านกิจกรรมที่ชุมชนกำหนดตั้งแต่การคัดแยก การจัดเก็บ การรวบรวมซึ่งส่งผลให้ชุมชนเกิดความรู้ ความตระหนักถึงปัญหา และร่วมกันแก้ไขได้สำเร็จ

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษา

การศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ เพื่อศึกษาและวิเคราะห์การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี ในครั้งนี้ผู้ศึกษาใช้วิธีการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ที่เน้นรูปแบบการวิจัยเชิงปริมาณ ประกอบการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนาและข้อมูลเชิงอนุมาน ใช้วิธีเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม ซึ่งมีรายละเอียดวิธีการศึกษา ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร คือ ประชาชนที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไป (เฉพาะผู้มีสิทธิเลือกตั้ง) จากตำบล คลองขวาง หมู่ที่ 2, 3, 8 และ 10 จำนวนทั้งสิ้น 2,018 คน ซึ่งเป็นพื้นที่อยู่ใกล้บริเวณบ่อขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี

1.2 กลุ่มตัวอย่าง คือ ประชากรที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่ หมู่ 2, 3, 8 และ 10 ตำบล คลองขวาง อำเภอไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาใช้สูตรคำนวณของ Taro Yamane (อ้างถึงใน บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์ 2549, 114) ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และค่าความคลาดเคลื่อนร้อยละ 5

สูตร

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

กำหนดให้ e = ขนาดความคลาดเคลื่อนของกลุ่มตัวอย่าง (0.05)
 n = ขนาดของตัวอย่างทั้งหมดที่ต้องการศึกษา
 N = ขนาดของกลุ่มประชากร

แทนค่าจากสูตร

$$n = \frac{2,018}{1+2,018(0.05)^2}$$

$$n = 333.83$$

ดังนั้น ขนาดของกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 333.83 คน ซึ่งผู้ศึกษาได้ปรับเพื่อความเหมาะสมในการศึกษาครั้งนี้เป็น 334 คน โดยใช้วิธีการเก็บข้อมูลด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างโดยการสุ่มแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) แบบสัดส่วนและแบบบังเอิญ (Accidental sampling) จากประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่ หมู่ 2, 3, 8 และ 10 ตำบลคลองขวาง อำเภอไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี จำนวนประชากรกลุ่มตัวอย่าง 334 คน

ตารางที่ 3.1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการศึกษา

หมู่ที่	ชื่อหมู่	จำนวนประชากร (คน)	กลุ่มตัวอย่าง (คน)
2	คลองห้าร้อย	874	145
3	คลองขวาง	266	44
8	กระทุ่มราย	551	91
10	คลองนาหมอน	327	54
	รวม	2,018	334

2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

ในการศึกษาครั้งนี้ผู้ศึกษาใช้แบบสอบถามความคิดเห็นของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี จำนวน 334 คริวเรือน โดยแบ่งออกเป็น 4 ส่วนดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะคำถาม แบบปลายปิด จำนวน 5 ข้อ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และ ระยะเวลาอยู่อาศัย

ส่วนที่ 2 การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร เกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชน ลักษณะคำถามปลายปิด จำนวน 3 ข้อ

ส่วนที่ 3 พฤติกรรมในการจัดการขยะมูลฝอย ประกอบด้วย การลดการเกิดขยะมูลฝอย การคัดแยกขยะมูลฝอย การใช้ประโยชน์ขยะมูลฝอย การรวบรวมและการจัดเก็บขยะมูลฝอยและการกำจัดขยะมูลฝอย โดยมีคำถาม 23 ข้อ แบ่งเป็นคำถามเชิงบวก 21 ข้อ และคำถามเชิงลบ 2 ข้อ ให้เลือกตอบตรงตามการปฏิบัติมากที่สุด โดยกำหนดเกณฑ์การพิจารณาค่าเฉลี่ย ดังนี้

การปฏิบัติ	คำถามเชิงบวก	คำถามเชิงลบ
ทุกครั้ง	2	0
บางครั้ง	1	1
ไม่เคย	0	2

โดยกำหนดเกณฑ์พิจารณาค่าเฉลี่ย ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 0.00 – 0.66 มีพฤติกรรมในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนในระดับต่ำ

ค่าเฉลี่ย 0.67 – 1.33 มีพฤติกรรมในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.34 – 2.00 มีพฤติกรรมในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนในระดับสูง

ส่วนที่ 4 ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอย ประกอบด้วย การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision Marking) การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ (Implementation) การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์(Benefit) และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation) มีคำถามจำนวน 19 ข้อ ให้เลือกตอบตรงตามการปฏิบัติมากที่สุด เลือกตอบตรงตามกันปฏิบัติมากที่สุด และมีเกณฑ์การพิจารณา ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 1.00 - 2.30 มีระดับการมีส่วนร่วมต่อการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนในระดับต่ำ

ค่าเฉลี่ย 2.40 - 3.70 มีระดับการมีส่วนร่วมต่อการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 3.80 - 5.00 มีระดับการมีส่วนร่วมต่อการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนในระดับสูง

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นการตรวจสอบความถูกต้อง และความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์และกรอบแนวความคิดของการศึกษาหรือไม่ โดยมีวิธีตรวจสอบ ดังนี้

2.1 การทดสอบความตรง (Validity) หรือความแม่นยำของแบบสอบถาม โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (Item – Objective Congruence Index: IOC) ซึ่งให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ประเมินความตรงของเนื้อหาแบบสอบถามว่ามีความสอดคล้อง กับ วัตถุประสงค์ของการศึกษา มากน้อยเพียงใด เป็นรายข้อ ทั้งนี้ ผู้ศึกษาได้จัดทำแบบการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ที่ใช้สำหรับวัดประเมินของผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญเป็นรายข้อ โดยข้อคำถามที่มีความสอดคล้อง จะให้ 1 คะแนน ไม่แน่ใจให้ 0 คะแนน และไม่สอดคล้องให้ -1 คะแนน

$$IOC = \sum R/N$$

R = ผลคูณของคะแนน กับจำนวนผู้เชี่ยวชาญในแต่ละระดับความสอดคล้อง

N = จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

เมื่อผู้ศึกษาได้ทำการคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้อง เรียบร้อยแล้ว ผู้ศึกษาจะทำการคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่า มากกว่า 0.7 ส่วนข้อคำถามที่มีค่าน้อยกว่า 0.7 ผู้ศึกษาจะนำมาปรับปรุงแก้ไข ให้เป็นไปตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

2.2 ทดสอบความเชื่อมั่น (Reliability) หรือความคงที่ของแบบสอบถามเป็นการหา โดยเป็นการนำแบบสอบถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องมากกว่า 0.7 ไปใช้ในกลุ่มตัวอย่าง แต่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างคล้ายคลึงกันในบริเวณใกล้เคียง คือ ประชาชนในตำบลลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี จำนวน 30 คน ด้วยการหาค่าความเที่ยงตรงของครอนบาค (Cronbach) (อ้างถึงใน บุญชม ศรีสะอาด 2556, 116 – 117) เรียกว่า “สัมประสิทธิ์แอลฟา” (α = Coefficient)

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ข้อมูลทุติยภูมิ

การเก็บรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ โดยรวบรวมข้อมูลรายละเอียดตากทฤษฎีแนวคิด ผลงานวิจัยหนังสือ และเอกสารที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้ในการกำหนดกรอบแนวความคิด การวิเคราะห์ผล และการอภิปรายผลการศึกษา

3.2 ข้อมูลปฐมภูมิ

การเก็บรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ โดยใช้แบบสอบถามความคิดเห็นของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี เป็นการตอบแบบสอบถามของประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่หมู่ 2, 3, 8 และ 10 ตำบลคลองขวาง อำเภอไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี จำนวน 334 คน

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี ครั้งนี้ เมื่อดำเนินการจัดเก็บรวบรวมข้อมูลเรียบร้อยแล้ว ผู้ศึกษาได้นำแบบสอบถามมาทำรหัสแล้วนำมาประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows ดังนี้

4.1 สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าความถี่ และค่าร้อยละ พรรณนาข้อมูลในด้านปัจจัยส่วนบุคคล การรับรู้ข่าวสาร พฤติกรรม และระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน

4.2 สถิติเชิงอนุมาน เป็นการทดสอบสมมติฐาน ได้แก่

4.2.1 การทดสอบ t - test สำหรับเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย โดยใช้ทดสอบตัวแปรปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศกับการรับรู้ข่าวสารข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน กับตัวแปรตาม คือ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

4.2.2 การทดสอบ F - test สำหรับการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว ใช้ทดสอบตัวแปรปัจจัยบุคคล ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และระยะเวลาอยู่อาศัย กับตัวแปรตาม คือ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

4.2.3 การทดสอบ $Pearson's$ Correlation สำหรับหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร พฤติกรรมในการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชน มีความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี ที่ระดับนัยสำคัญ 0.01

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี ในครั้งนี้ ผู้ศึกษาใช้วิธีการเก็บแบบสอบถาม ประชากรที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไป และอาศัยอยู่ในเขตพื้นที่ หมู่ 2, 3, 8 และ 10 ตำบลคลองขวาง อำเภอไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี จำนวน 334 คน ได้แบบสอบถามครบถ้วนตามจำนวน ผลการวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป 4 ตอน ได้ผลการศึกษามีรายละเอียดดังนี้

1. ปัจจัยที่เกี่ยวข้องของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี
2. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี
3. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับระดับการมีส่วนร่วมของการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี
4. เพื่อเสนอแนวทางแก้ไขของการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี

1. ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และระยะเวลาอยู่อาศัย แสดงตามตารางที่ 4.1 – 4.5

ตารางที่ 4.1 จำนวนและร้อยละของเพศของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน (334 คน)	ร้อยละ (100.00)
เพศ		
ชาย	160	47.9
หญิง	174	52.1
รวม	334	100.00

จากตารางที่ 4.1 พบว่า จำนวนร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 174 คน คิดเป็นร้อยละ 52.1 เพศชาย จำนวน 160 คน คิดเป็นร้อยละ 47.9

ตารางที่ 4.2 จำนวนและร้อยละของอายุของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน (334 คน)	ร้อยละ (100.00)
อายุ		
18 - 27 ปี	82	24.6
28 - 37 ปี	96	28.7
38 - 47 ปี	99	29.6
48 - 57 ปี	31	9.3
58 ขึ้นไป	26	7.8
รวม	334	100

จากตารางที่ 4.2 พบว่า ระดับช่วงอายุส่วนใหญ่อยู่ในช่วง 38 – 47 ปี จำนวน 99 คน คิดเป็นร้อยละ 29.7 รองลงมา คือ ช่วงอายุ 28 – 37 ปี จำนวน 96 คน คิดเป็นร้อยละ 28.7 ช่วงอายุ 18 – 27 ปี จำนวน 82 คน คิดเป็นร้อยละ 24.6 ช่วงอายุ 48 – 57 ปี จำนวน 31 คน คิดเป็นร้อยละ 9.3 และช่วงอายุที่มีผู้ตอบแบบสอบถามน้อยที่สุด คือ 58 ปีขึ้นไป จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 7.8 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.3 จำนวนและร้อยละของระดับการศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน (334 คน)	ร้อยละ (100.00)
ระดับการศึกษา		
ประถมศึกษา	39	11.7
มัธยมศึกษาตอนต้น	41	12.3
มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.	48	14.4
อนุปริญญา/ปวส.	61	18.3
ปริญญาตรีหรือสูงกว่า	140	41.9
อื่นๆ	5	1.5
รวม	334	100

จากตารางที่ 4.3 พบว่า ระดับการศึกษาส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 140 คน คิดเป็นร้อยละ 41.9 รองลงมาคือผู้สำเร็จการศึกษาระดับอนุปริญญา/ปวส. จำนวน 61 คน คิดเป็นร้อยละ 18.3 ผู้สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. จำนวน 48 คน คิดเป็นร้อยละ 14.4 ผู้สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 41 คน คิดเป็นร้อยละ 12.3 ผู้สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาประถมศึกษา จำนวน 39 คน คิดเป็นร้อยละ 11.7 และผู้สำเร็จการศึกษาระดับอื่นๆ จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 1.5 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.4 จำนวนและร้อยละของอาชีพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน (334 คน)	ร้อยละ (100.00)
อาชีพ		
รับจ้างทั่วไป	56	16.8
รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ/พนักงานราชการ	130	38.9
ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว	29	8.7
พนักงานบริษัท	68	20.4
เกษตรกร	9	2.7
ไม่ได้ประกอบอาชีพ	22	6.6
อื่นๆ	20	6.0
รวม	334	100

จากตารางที่ 4.4 พบว่า ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับราชการ/รัฐวิสาหกิจ/พนักงานราชการ จำนวน 130 คน คิดเป็นร้อยละ 38.9 รองลงมาประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพพนักงานบริษัท จำนวน 68 คน คิดเป็นร้อยละ 20.4 อาชีพรับจ้างทั่วไป จำนวน 56 คน คิดเป็นร้อยละ 16.8 อาชีพค้าขาย จำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 8.7 ไม่ได้ประกอบอาชีพ จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 6.6 อาชีพอื่นๆ ที่ไม่ระบุ จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 6.0 และอาชีพที่ตอบแบบสอบถามน้อยที่สุดคือ อาชีพเกษตรกร จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 2.7 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.5 จำนวนและร้อยละของระยะเวลาอยู่อาศัยของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน (334 คน)	ร้อยละ (100.00)
ระยะเวลาอาศัยอยู่		
ไม่เกิน 10 ปี	98	29.3
11 – 20 ปี	82	24.6
21 – 30 ปี	60	18.0
30 ขึ้นไป	94	28.1
รวม	334	100

จากตารางที่ 4.5 พบว่า ประชากรส่วนใหญ่อาศัยอยู่ไม่เกิน 10 ปี จำนวน 98 คน คิดเป็นร้อยละ 29.3 รองลงมา คือ ระยะเวลาอาศัยอยู่ 30 ปีขึ้นไป จำนวน 94 คน คิดเป็นร้อยละ 28.1 ระยะเวลาอาศัยอยู่ 11 – 20 ปี จำนวน 82 คน คิดเป็นร้อยละ 24.6 และระยะเวลาอาศัยอยู่ 21 – 30 ปี จำนวน 60 คน คิดเป็นร้อยละ 18.0

2. การรับรู้ข่าวสารของการจัดการขยะมูลฝอย

การรับรู้ข่าวสารของการจัดการขยะมูลฝอย ประกอบด้วย การได้รับข่าวสารข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย ช่องทางในการได้รับข่าวสารและความสนใจในเนื้อหาการจัดการขยะมูลฝอย แสดงตามตารางที่ 4.6 – 4.8

ตารางที่ 4.6 จำนวนร้อยละของการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย

การรับรู้ข่าวสาร เกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย	จำนวน (334 คน)	ร้อยละ (100.00)
ไม่ได้รับข่าวสารข้อมูล	67	20.1
ได้รับข่าวสารข้อมูล	267	79.9
รวม	334	100.00

จากตารางที่ 4.6 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย จำนวน 267 คน คิดเป็นร้อยละ 79.9

ตารางที่ 4.7 จำนวนร้อยละของแหล่งการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย

การรับรู้ข่าวสาร เกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย	จำนวน	ร้อยละ
ท่านได้รับข้อมูลข่าวสารการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี*		
หนังสือพิมพ์/วารสารท้องถิ่น	49	13.80
แผ่นพับ/ใบปลิว	64	18.03
ป้ายประกาศ/สื่อออนไลน์	76	21.41
เสียงตามสาย/รถแห่โฆษณา/วิทยุ	32	9.01
เจ้าหน้าที่หน่วยงานของรัฐ	95	26.76
อื่นๆ	39	10.99

*ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

จากตารางที่ 4.7 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยผ่านทางเจ้าหน้าที่หน่วยงานของรัฐ จำนวน 95 คน คิดเป็นร้อยละ 26.76 รองลงมา คือ ป้ายประกาศ/สื่อออนไลน์ จำนวน 76 คน คิดเป็นร้อยละ 21.41 แผ่นพับ/ใบปลิว จำนวน 64 คน คิดเป็นร้อยละ 18.03 หนังสือพิมพ์/วารสารท้องถิ่น จำนวน 49 คน คิดเป็นร้อยละ 13.80 ช่องทางอื่นๆ จำนวน 39 คน คิดเป็นร้อยละ 10.99 เสียงตามสาย/รถแห่โฆษณา/วิทยุ น้อยที่สุด จำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 9.01 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.8 จำนวนร้อยละของความสนใจเนื้อหาเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย

การรับรู้ข่าวสาร เกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย	จำนวน	ร้อยละ
ท่านสนใจเนื้อหาเรื่องการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนด้านใดเป็นพิเศษ*		
การคัดแยกขยะมูลฝอย	125	31.41
การลดการเกิดขยะ	87	21.86
การนำขยะมูลฝอยกลับมาใช้ใหม่	66	16.58
การกำจัดขยะมูลฝอย	74	18.59
การป้องกันอันตรายจากขยะมูลฝอย	35	8.79
อื่นๆ	11	2.76

*ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

จากตารางที่ 4.8 พบว่า สิ่งที่ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความสนใจเนื้อหาเกี่ยวกับด้านการคัดแยกขยะมูลฝอย จำนวน 125 คน คิดเป็นร้อยละ 31.41 รองลงมาเป็นเนื้อหาเกี่ยวกับการลดการเกิดขยะ จำนวน 87 คน คิดเป็นร้อยละ 21.86 การกำจัดขยะมูลฝอย จำนวน 74 คิดเป็นร้อยละ 18.59 การนำขยะมูลฝอยกลับมาใช้ใหม่ จำนวน 66 คน คิดเป็นร้อยละ 16.58 การป้องกันอันตรายจากขยะมูลฝอย จำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 8.79 และเรื่องอื่นๆ จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 2.76 ตามลำดับ

3. พฤติกรรมในการจัดการขยะมูลฝอย

พฤติกรรมในการจัดการขยะมูลฝอย ประกอบด้วย การลดการเกิดขยะมูลฝอย การคัดแยกขยะมูลฝอย การใช้ประโยชน์จากขยะมูลฝอย การรวบรวมและการจัดกำจัดขยะมูลฝอย และการกำจัดขยะมูลฝอย แสดงดังตารางที่ 4.9 – 4.14

ตารางที่ 4.9 ค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมในการจัดการขยะมูลฝอย ในภาพรวม

การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย	ค่าเฉลี่ย	เกณฑ์	ลำดับ
ด้านการลดการเกิดขยะมูลฝอย	1.19	ปานกลาง	2
ด้านการนำกลับมาใช้ใหม่	1.28	ปานกลาง	1
ด้านการคัดแยกขยะมูลฝอย	1.17	ปานกลาง	3
ด้านการรวบรวมและการจัดเก็บขยะมูลฝอย	0.99	ปานกลาง	4
ด้านการกำจัดขยะมูลฝอย	0.85	ปานกลาง	5
รวม	1.10	ปานกลาง	

หมายเหตุ ค่าเฉลี่ย 0.00 – 0.66 มีพฤติกรรมในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนในระดับต่ำ
 ค่าเฉลี่ย 0.67 – 1.33 มีพฤติกรรมในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนในระดับปานกลาง
 ค่าเฉลี่ย 1.34 – 2.00 มีพฤติกรรมในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนในระดับสูง

จากตารางที่ 4.9 ค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมในการจัดการขยะมูลฝอย พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม มีพฤติกรรมในการจัดการขยะมูลฝอยในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย 1.10 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า มีพฤติกรรมในด้านการนำกลับมาใช้ใหม่อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย 1.28 รองลงมา คือ ด้านการลดการเกิดขยะมูลฝอย ปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย 1.19 ด้านการคัดแยกขยะมูลฝอย อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย 1.17 ด้านการรวบรวมและจัดเก็บขยะมูลฝอย ระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย 0.99 และสุดท้าย คือ ด้านการกำจัดขยะมูลฝอยอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย 0.85 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.10 จำนวน ร้อยละ และค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมในการจัดการขยะมูลฝอย ด้านการลดการเกิดขยะมูลฝอย

พฤติกรรมในการจัดการขยะมูลฝอย	ทุกครั้ง	บางครั้ง	ไม่เคย	ค่าเฉลี่ย (เกณฑ์)
	จำนวน (คน) ร้อยละ	จำนวน (คน) ร้อยละ	จำนวน (คน) ร้อยละ	
ด้านการลดการเกิดขยะมูลฝอย				
1.1. ท่านนำกระเป๋ากู้ ผ้า ตะกร้า มาใช้สิ่งของแทนถุงพลาสติก เมื่อไปซื้อของหรือจ่ายตลาด	121 (36.2)	204 (61.1)	9 (2.7)	1.34 สูง
1.2. ท่านนำภาชนะ เช่น ปิ่นโต กล่องอาหาร แก้วน้ำ มาใส่อาหารและ เครื่องดื่มจากร้านอาหาร เครื่องดื่ม และร้านกาแฟ	72 (21.6)	223 (66.8)	39 (11.7)	1.10 ปานกลาง
1.3. ท่านปฏิเสธการรับถุงพลาสติก จากร้านค้า	84 (25.1)	233 (69.8)	17 (5.1)	1.20 ปานกลาง
1.4. ท่านหลีกเลี่ยงการซื้อสินค้า หรือผลิตภัณฑ์ที่หีบห่อบรรจุหลายชั้น	62 (18.6)	241 (72.2)	31 (9.3)	1.09 ปานกลาง
1.5. ท่านบริจาคหรือขายสิ่งของ เครื่องใช้ที่ไม่ใช้แทนการทิ้ง เช่น หนังสือ เสื้อผ้า เฟอร์นิเจอร์	107 (32.0)	201 (60.2)	26 (7.8)	1.24 ปานกลาง
เฉลี่ย	89.2 (26.71)	220.4 (65.99)	24.4 (7.31)	1.19 ปานกลาง

จากตารางที่ 4.10 พบว่า พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอย ด้านการลดการเกิดขยะมูลฝอย มีค่าเฉลี่ยพฤติกรรมโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย 1.19 เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ท่านนำกระเป่า ถุงผ้า ตะกร้า มาใส่สิ่งของแทนถุงพลาสติกเมื่อไปซื้อของหรือจ่ายตลาด อยู่ในระดับสูง โดยมีค่าเฉลี่ย 1.34 รองลงมา คือ ท่านบริจาคหรือขายสิ่งของเครื่องใช้ที่ไม่ใช้แทนการทิ้ง เช่น หนังสือ เสื้อผ้า เพอร์นิเจอร์อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย 1.24 ท่านปฏิเสธการรับถุงพลาสติกจากร้านค้า โดยมีค่าเฉลี่ย 1.20 ท่านนำภาชนะ เช่น ปิ่นโต กล่องอาหาร แก้วน้ำ มาใส่อาหารและเครื่องดื่มจากร้านอาหาร เครื่องดื่ม และร้านกาแฟ อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย 1.10 ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ท่านหลีกเลี่ยงการซื้อสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ที่หีบห่อบรรจุหลายชั้น อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย 1.09

ตารางที่ 4.11 จำนวน ร้อยละ และค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมในการจัดการขยะมูลฝอย ด้านการนำกลับมาใช้ใหม่

พฤติกรรมในการจัดการ ขยะมูลฝอย	ทุกครั้ง	บางครั้ง	ไม่เคย	ค่าเฉลี่ย (เกณฑ์)
	จำนวน (คน) ร้อยละ	จำนวน (คน) ร้อยละ	จำนวน (คน) ร้อยละ	
ด้านการกลับมาใช้ใหม่				
2.1 ท่านมักจะใช้วัสดุที่สามารถ นำกลับมาใช้ใหม่ได้ เช่น ถุงผ้า ถุงกระดาษ ขวดน้ำดื่ม เป็นต้น	111 (33.2)	214 (64.1)	9 (2.7)	1.31 ปานกลาง
2.2 ท่านเก็บถุงพลาสติกที่ยังมี สภาพดีไว้แล้วนำกลับมาใช้ใหม่	170 (50.9)	154 (46.1)	10 (3.0)	1.48 สูง
2.3 ท่านนำเสื้อผ้าเก่าไปซ่อมแซม แล้วนำกลับมาใช้ใหม่	105 (31.4)	206 (61.7)	23 (6.9)	1.25 ปานกลาง
2.4 ท่านนำสิ่งของมาดัดแปลงให้ใช้ ประโยชน์ได้อีก เช่น นำขวดพลาสติก มาประดิษฐ์เป็นที่ใส่ของ	58 (17.4)	253 (75.7)	23 (6.9)	1.10 ปานกลาง
เฉลี่ย	111 (33.23)	207 (61.98)	16 (4.79)	1.28 ปานกลาง

จากตารางที่ 4.11 พบว่า พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน ด้านการนำกลับมาใช้ใหม่ มีค่าเฉลี่ยพฤติกรรมโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย 1.28 เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ท่านเก็บถุงพลาสติกที่ยังมีสภาพดีไว้แล้วนำกลับมาใช้ใหม่ อยู่ในระดับสูง โดยมีค่าเฉลี่ย 1.48 รองลงมา ท่านมักจะใช้วัสดุที่สามารถนำกลับมาใช้ใหม่ได้ เช่น ถุงผ้า ถุงกระดาษ ขวดน้ำดื่ม เป็นต้น อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย 1.31 ท่านนำเสื้อผ้าเก่าไปซ่อมแซมแล้วนำกลับมาใช้ใหม่ อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย 1.25 และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ท่านนำสิ่งของมาดัดแปลงให้ใช้ประโยชน์ได้อีก เช่น นำขวดพลาสติกมาประดิษฐ์เป็นที่ใส่ของอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย 1.10

ตารางที่ 4.12 จำนวน ร้อยละ และค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมในการจัดการขยะมูลฝอย ด้านการลดการคัดแยกขยะมูลฝอย

พฤติกรรมในการจัดการ ขยะมูลฝอยชุมชน	ทุกครั้ง	บางครั้ง	ไม่เคย	ค่าเฉลี่ย (เกณฑ์)
	จำนวน (คน) ร้อยละ	จำนวน (คน) ร้อยละ	จำนวน (คน) ร้อยละ	
ด้านการคัดแยกขยะมูลฝอย				
3.1 ครอบครัวยุคของท่านมีการคัดแยก ขยะมูลฝอยก่อนทิ้ง เพื่อนำไปใช้ ประโยชน์	128 (38.3)	182 (54.5)	24 (7.2)	1.31 ปานกลาง
3.2 ท่านแยกขยะอันตราย เช่น แบตเตอรี่ หลอดไฟ ออกจากขยะ ประเภทอื่นก่อนทิ้ง	149 (44.6)	162 (48.5)	23 (6.9)	1.38 สูง
3.3 ท่านแยกขยะอินทรีย์ เช่น เศษ อาหาร ใบไม้ เพื่อนำไปทำน้ำหมัก ชีวภาพ	72 (21.6)	172 (51.5)	90 (26.9)	0.95 ปานกลาง
3.4 ท่านแยกขยะอินทรีย์ เช่น เศษอาหาร ใบไม้ โดยไม่ได้นำไปใช้ ประโยชน์ต่อ	74 (22.2)	198 (59.3)	62 (18.6)	1.04 ปานกลาง
3.5 ท่านแยกขยะรีไซเคิล เพื่อนำไปขายแก่ร้านรับซื้อขยะ	146 (43.7)	162 (48.5)	26 (7.8)	1.36 สูง

ตารางที่ 4.12 (ต่อ)

พฤติกรรมในการจัดการ ขยะมูลฝอยชุมชน	ทุกครั้ง	บางครั้ง	ไม่เคย	ค่าเฉลี่ย (เกณฑ์)
	จำนวน (คน) ร้อยละ	จำนวน (คน) ร้อยละ	จำนวน (คน) ร้อยละ	
3.6 ในที่สาธารณะ ท่านทิ้งขยะตาม ประเภทของถังคัดแยกขยะมูลฝอย	152 (45.5)	166 (49.7)	16 (4.8)	1.41 สูง
3.7 ท่านเคยเข้าร่วมกิจกรรมธนาคาร ขยะ/ผ้าป่ารีไซเคิล	74 (22.2)	120 (35.9)	140 (41.9)	0.80 ปานกลาง
3.8 ท่านส่งเสริมให้ผู้อื่นมีการคัดแยก ขยะก่อนทิ้ง	95 (28.4)	191 (57.2)	48 (14.4)	1.14 ปานกลาง
เฉลี่ย	111 (33.23)	169 (50.60)	54 (16.17)	1.17 ปานกลาง

จากตารางที่ 4.12 พบว่า พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน ด้านการคัดแยกขยะมูลฝอย มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย 1.17 เมื่อพิจารณารายชื่อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ในที่สาธารณะ ท่านทิ้งขยะตามประเภทของถังคัดแยกขยะมูลฝอยอยู่ในระดับสูง โดยมีค่าเฉลี่ย 1.41 ท่านแยกขยะอันตราย เช่น แบตเตอรี่ หลอดไฟ ออกจากขยะประเภทอื่นก่อนทิ้ง อยู่ในระดับสูง โดยมีค่าเฉลี่ย 1.38 ท่านแยกขยะรีไซเคิล เพื่อนำไปขายแก่ร้านรับซื้อขยะอยู่ในระดับสูง โดยมีค่าเฉลี่ย 1.36 ครอบครัวของท่านมีการคัดแยกขยะมูลฝอยก่อนทิ้ง เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ อยู่ในระดับสูง โดยมีค่าเฉลี่ย 1.31 ท่านส่งเสริมให้ผู้อื่นมีการคัดแยกขยะก่อนทิ้ง อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย 1.14 ท่านแยกขยะอินทรีย์ เช่น เศษอาหาร ใบไม้ โดยไม่ได้นำไปใช้ประโยชน์ต่อ อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย 1.04 ท่านแยกขยะอินทรีย์ เช่น เศษอาหาร ใบไม้ เพื่อนำไปทำน้ำหมักชีวภาพ อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย 0.95 และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ท่านเคยเข้าร่วมกิจกรรมธนาคารขยะ/ผ้าป่ารีไซเคิล อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย 0.80

ตารางที่ 4.13 จำนวน ร้อยละ และค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมในการจัดการขยะมูลฝอย ด้านการลดการรวบรวมและการเกิดขยะมูลฝอย

พฤติกรรมในการจัดการ ขยะมูลฝอยชุมชน	ทุกครั้ง	บางครั้ง	ไม่เคย	ค่าเฉลี่ย (เกณฑ์)
	จำนวน (คน)	จำนวน (คน)	จำนวน (คน)	
	ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ	
ด้านการรวบรวมและการจัดการขยะมูลฝอย				
4.1 ท่านจัดถุงหรือภาชนะรองรับขยะ มูลฝอยโดยปิดมิดชิดและนำมาร่วมตาม วันที่ทางหน่วยงานของรัฐกำหนด	155 (46.4)	150 (44.9)	29 (8.7)	1.38 สูง
4.2 ท่านแยกประเภทของถุงหรือ ภาชนะรองรับขยะมูลฝอย เพื่อถ่ายต่อ การนำไปกำจัดต่อไป	110 (32.9)	200 (59.9)	24 (7.2)	1.26 ปานกลาง
4.3 ท่านทิ้งขยะในที่ว่างหรือข้างทาง*	61 (18.3)	109 (32.6)	164 (49.1)	1.31 ปานกลาง
เฉลี่ย	109 (32.63)	153 (45.81)	72 (21.56)	0.99 ปานกลาง

จากตารางที่ 4.13 พบว่า พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน ด้านการรวบรวมและจัดเก็บขยะมูลฝอย มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย 0.99 เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ท่านจัดถุงหรือภาชนะรองรับขยะมูลฝอยโดยปิดมิดชิดและนำมาร่วมตามวันที่ทางหน่วยงานของรัฐกำหนดอยู่ในระดับสูง โดยมีค่าเฉลี่ย 1.38 ท่านทิ้งขยะในที่ว่างหรือข้างทาง* อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย 1.31 และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ท่านแยกประเภทของถุงหรือภาชนะรองรับขยะมูลฝอย เพื่อถ่ายต่อการนำไปกำจัดต่อไป อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย 1.26

ตารางที่ 4.14 จำนวน ร้อยละ และค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมในการจัดการขยะมูลฝอย ด้านการลดการกำจัดขยะมูลฝอย

พฤติกรรมในการจัดการ ขยะมูลฝอยชุมชน	ทุกครั้ง	บางครั้ง	ไม่เคย	ค่าเฉลี่ย (เกณฑ์)
	จำนวน (คน) ร้อยละ	จำนวน (คน) ร้อยละ	จำนวน (คน) ร้อยละ	
5. ด้านการกำจัดขยะมูลฝอย				
5.1 ท่านเผากิ่งไม้ ใบไม้แห้ง หญ้า กระดาษ และขยะอื่นๆ บริเวณบ้าน ของท่านหรือที่โล่ง*	89 (26.6)	144 (43.1)	101 (30.2)	1.04 ปานกลาง
5.2 ท่านนำเศษอาหาร ใบไม้ ไปทำปุ๋ยหมัก หรือน้ำหมักชีวภาพ หรือใช้เลี้ยงสัตว์	64 (19.2)	193 (57.8)	77 (23.1)	0.96 ปานกลาง
5.3 ท่านไม่ได้กำจัดขยะมูลฝอย ด้วยตัวเอง แต่รวบรวมให้ทาง หน่วยงานของรัฐนำไปกำจัด	175 (52.4)	125 (37.4)	34 (10.2)	0.58 ต่ำ
เฉลี่ย	109 (32.63)	154 (46.11)	71 (21.26)	0.85 ปานกลาง

จากตารางที่ 4.14 พบว่า พฤติกรรมในการกำจัดขยะมูลฝอยชุมชน ด้านการกำจัดขยะมูลฝอย มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย 0.85 เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ท่านเผากิ่งไม้ ใบไม้แห้ง หญ้า กระดาษ และขยะอื่นๆ บริเวณบ้านของท่านหรือที่โล่ง* อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย 1.04 รองลงมา ท่านนำเศษอาหาร ใบไม้ ไปทำปุ๋ยหมัก หรือน้ำหมักชีวภาพ หรือใช้เลี้ยงสัตว์ อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย 0.96 และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ท่านไม่ได้กำจัดขยะมูลฝอยด้วยตัวเอง แต่รวบรวมให้ทางหน่วยงานของรัฐนำไปกำจัด อยู่ในระดับต่ำ โดยมีค่าเฉลี่ย 0.58

4. การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอย ประกอบด้วย การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision Making) การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ (Implementation) การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (Benefit) และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation) แสดงดังตารางที่ 4.15 – 4.19

ตารางที่ 4.15 ค่าเฉลี่ยของระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอย

การมีส่วนร่วมของประชาชน ต่อการจัดการขยะมูลฝอย	ค่าเฉลี่ย	เกณฑ์	ลำดับ
การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision Making)	2.52	ปานกลาง	3
การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ (Implementation)	2.61	ปานกลาง	2
การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (Benefit)	1.74	ต่ำ	4
การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation)	3.01	ปานกลาง	1
รวม	2.47	ปานกลาง	

หมายเหตุ ค่าเฉลี่ย 1.00 – 2.30 มีระดับการมีส่วนร่วมต่อการจัดการขยะมูลฝอยในระดับต่ำ
ค่าเฉลี่ย 2.40 – 3.70 ระดับการมีส่วนร่วมต่อการจัดการขยะมูลฝอยในระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 3.80 – 5.00 ระดับการมีส่วนร่วมต่อการจัดการขยะมูลฝอยในระดับสูง

จากตารางที่ 4.15 พบว่า ค่าเฉลี่ยของการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอย มีค่าเฉลี่ย 2.47 อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation) อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย 3.01 รองลงมา การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ (Implementation) อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย 2.61 การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision Making) อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย 2.52 และการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (Benefit) อยู่ในระดับต่ำ โดยมีค่าเฉลี่ย 1.74

ตารางที่ 4.16 จำนวน ร้อยละ และค่าเฉลี่ยของการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอย
ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision Making)

การมีส่วนร่วมของประชากร ต่อการจัดการขยะมูลฝอย	ระดับการมีส่วนร่วม					ค่าเฉลี่ย
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision Making)						
4.1 ท่านเข้าร่วมการประชุมเพื่อเสนอ ปัญหา และความต้องการจัดการขยะ มูลฝอยชุมชนร่วมกับหน่วยงานของรัฐ	55 (16.5)	59 (17.7)	105 (31.4)	55 (16.5)	60 (18.0)	2.98 ปานกลาง
4.2 ท่านมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ ปัญหาและความต้องการของประชาชน เพื่อจัดทำกิจกรรมในการจัดการ ขยะมูลฝอย	54 (16.2)	57 (17.1)	111 (33.2)	70 (21.0)	42 (12.6)	3.03 ปานกลาง
4.3 ท่านได้รับข้อมูลข่าวสารและเสนอ แนวทางการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน	28 (8.4)	58 (17.4)	130 (38.9)	70 (21.0)	48 (14.4)	2.84 ปานกลาง
4.4 ท่านมีส่วนร่วมในการวางแผน เกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน	50 (15.0)	62 (18.6)	121 (36.2)	66 (19.8)	35 (10.5)	3.08 ปานกลาง
4.5 ท่านมีส่วนร่วมในการจัดทำร่าง เทศบัญญัติของหน่วยงานของรัฐ เกี่ยวกับการรักษาความสะอาดในชุมชน	63 (18.9)	68 (20.4)	116 (34.7)	43 (12.9)	44 (13.2)	3.19 ปานกลาง
เฉลี่ย			2.52			ปานกลาง

จากตารางที่ 4.16 พบว่า การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision Making) มีค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย 2.52 เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ท่านมีส่วนร่วมในการจัดทำร่างเทศบัญญัติของหน่วยงานของรัฐเกี่ยวกับการรักษาความสะอาด อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.19 รองลงมา คือ ท่านมีส่วนร่วมในการวางแผนเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.08 ท่านมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ปัญหาและความต้องการของประชาชนเพื่อจัดทำกิจกรรมในการจัดการขยะมูลฝอยอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.03 ท่านเข้าร่วมการประชุมเพื่อเสนอปัญหา และความต้องการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนร่วมกับหน่วยงานของรัฐ อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 2.98 และค่าเฉลี่ยที่ต่ำที่สุด คือ ท่านได้รับข้อมูลข่าวสารและเสนอแนวทางการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน โดยอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 2.84

ตารางที่ 4.17 จำนวน ร้อยละ และค่าเฉลี่ยของการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอย ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ (Implementation)

การมีส่วนร่วมของประชากร ต่อการจัดการขยะมูลฝอย	ระดับการมีส่วนร่วม					ค่าเฉลี่ย
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ (Implementation)						
4.6 ท่านมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะ มูลฝอยก่อนนำไปทิ้งลงภาชนะรองรับ ขยะมูลฝอย	11 (3.3)	40 (12.0)	119 (35.6)	88 (26.3)	76 (22.8)	2.47 ปานกลาง
4.7 ท่านมีส่วนร่วมในการนำขยะมูล ฝอยในครัวเรือนมาทำปุ๋ย น้ำหมัก ชีวภาพ หรือใช้เลี้ยงสัตว์	40 (12.0)	53 (15.9)	130 (38.9)	75 (22.5)	36 (10.8)	2.96 ปานกลาง
4.8 ท่านมีส่วนร่วมในการนำถุงผ้า ปิ่นโต แก้วน้ำ มาซื้อสินค้า	9 (2.7)	32 (9.6)	132 (39.5)	91 (27.2)	70 (21.0)	2.46 ปานกลาง
4.9 ท่านเสียค่าธรรมเนียมในการ บริหารจัดการเก็บขยะแก่หน่วยงานของรัฐ	12 (3.6)	25 (7.5)	95 (28.4)	94 (28.1)	108 (32.3)	2.22 ต่ำ
4.10 ถ้ามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม ธนาคารขยะ ผ้าป่ารีไซเคิลที่ทางชุมชน หรือหน่วยงานต่างๆจัดขึ้น	44 (13.2)	61 (18.3)	118 (35.3)	62 (18.6)	49 (14.7)	2.97 ปานกลาง
เฉลี่ย	2.61					ปานกลาง

จากตารางที่ 4.17 พบว่า การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ (Implementation) มีค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย 2.61 เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ท่านมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมธนาคารขยะ ผ้าป่ารีไซเคิล ที่ทางชุมชนหรือหน่วยงานต่างๆ จัดขึ้น อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 2.97 รองลงมา คือ ท่านมีส่วนร่วมในการนำขยะมูลฝอยในครัวเรือนมาทำปุ๋ย น้ำหมักชีวภาพหรือเลี้ยงสัตว์ อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 2.96 ท่านมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยก่อนนำไปทิ้งลงภาชนะรองรับขยะ มูลฝอย อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย 2.47 ท่านมีส่วนร่วมในการนำถุงผ้า ปิ่นโต แก้วน้ำ มาซื้อสินค้า อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย 2.46 และค่าเฉลี่ยที่ต่ำที่สุด คือ ท่านเสียค่าธรรมเนียมในการบริหารจัดการเก็บขยะแก่หน่วยงานของรัฐ อยู่ในระดับต่ำ โดยมีค่าเฉลี่ย 2.22 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.18 จำนวน ร้อยละ และค่าเฉลี่ยของการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอย ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (Benefit)

การมีส่วนร่วมของประชากร ต่อการจัดการขยะมูลฝอย	ระดับการมีส่วนร่วม					ค่าเฉลี่ย
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (Benefit)						
4.11 ท่านมีส่วนร่วมในการนำวัสดุที่ใช้แล้วกลับมาใช้ใหม่ เช่น ขวดน้ำ ถูพลาสติก เป็นต้น	6 (1.8)	17 (5.1)	119 (35.6)	95 (28.4)	97 (29.0)	2.22 ต่ำ
4.12 ท่านมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยแล้วนำไปขายเพิ่มรายได้ครัวเรือน	16 (4.8)	32 (9.6)	123 (36.8)	93 (27.8)	70 (21.0)	2.49 ปานกลาง
4.13 ท่านมีส่วนร่วมไม่ทิ้งขยะลงแม่น้ำหรือริมถนน ทำให้ลำคลองและถนนสะอาด	5 (1.5)	17 (5.1)	82 (24.6)	83 (24.9)	147 (44.0)	1.95 ต่ำ
4.14 ท่านมีส่วนร่วมไม่เผาขยะในที่โล่งเพื่อลดปัญหามลพิษทางอากาศ	11 (3.3)	12 (3.6)	95 (28.4)	74 (22.2)	142 (42.5)	2.03 ต่ำ
เฉลี่ย	1.74					ต่ำ

จากตารางที่ 4.18 พบว่า การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (Benefit) มีค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วม โดยรวมอยู่ในระดับต่ำ โดยมีค่าเฉลี่ย 1.74 เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ท่านมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยแล้วนำไปขายเพิ่มรายได้ครัวเรือน อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 2.49 รองลงมา คือ ท่านมีส่วนร่วมในการนำวัสดุที่ใช้แล้วกลับมาใช้ใหม่ เช่น ขวดน้ำ ถูพลาสติก เป็นต้น อยู่ในระดับต่ำ โดยมีค่าเฉลี่ย 2.22 ท่านมีส่วนร่วมไม่เผาขยะในที่โล่งเพื่อลดปัญหามลพิษทางอากาศ อยู่ในระดับต่ำ โดยมีค่าเฉลี่ย 2.03 และค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ท่านมีส่วนร่วมไม่ทิ้งขยะลงแม่น้ำหรือริมถนน ทำให้ลำคลองและถนนสะอาด อยู่ในระดับต่ำ โดยมีค่าเฉลี่ย 1.95

ตารางที่ 4.19 จำนวน ร้อยละ และค่าเฉลี่ยของการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอย ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation)

การมีส่วนร่วมของประชากร ต่อการจัดการขยะมูลฝอย	ระดับการมีส่วนร่วม					ค่าเฉลี่ย
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation)						
4.15 ท่านมีส่วนร่วมในการแจ้งให้หน่วยงาน ของรัฐทราบ เมื่อพบภาชนะรองรับขยะมูล ฝอยชำรุดหรือมีไม่เพียงพอ	19 (5.7)	63 (18.9)	113 (33.8)	81 (24.3)	58 (17.4)	2.71 ปานกลาง
4.16 ท่านมีส่วนร่วมในการตรวจสอบรายได้ จากการเก็บค่าธรรมเนียมขยะมูลฝอยของ หน่วยงานของรัฐ	77 (23.1)	59 (17.7)	94 (28.1)	68 (20.4)	36 (10.8)	3.22 ปานกลาง
4.17 ท่านมีส่วนร่วมในการตอบแบบ ประเมินผลการปฏิบัติงานของพนักงานรักษา ความสะอาดของหน่วยงานของรัฐ	48 (14.4)	61 (18.3)	109 (32.6)	69 (20.7)	47 (14.1)	2.98 ปานกลาง
4.18 ท่านมีส่วนร่วมในการประเมินผลการ เก็บ ขนส่ง และการกำจัดขยะมูลฝอยของ หน่วยงานของรัฐ	52 (15.6)	57 (17.1)	122 (36.5)	71 (21.3)	32 (9.6)	3.08 ปานกลาง
4.19 ท่านร่วมแสดงความคิดเห็นหรือ ข้อเสนอแนะในการจัดการขยะมูลฝอย ให้แก่ทางหน่วยงานของรัฐทราบ	57 (17.1)	59 (17.7)	113 (33.8)	63 (18.9)	42 (12.6)	3.08 ปานกลาง
เฉลี่ย	3.01					ปานกลาง

จากตารางที่ 4.19 พบว่า การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation) มีค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วม โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย 3.01 เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ท่านมีส่วนร่วมในการตรวจสอบรายได้จากการเก็บค่าธรรมเนียมขยะมูลฝอยของหน่วยงานรัฐ อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย 3.22 รองลงมา คือ ท่านมีส่วนร่วมในการประเมินผลการเก็บ ขนส่ง และการกำจัดขยะมูลฝอยของหน่วยงานของรัฐ และท่านร่วมแสดงความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะในการจัดการขยะมูลฝอยให้แก่ทางหน่วยงานของรัฐทราบ อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย 3.08 ท่านมีส่วนร่วมในการตอบแบบประเมินผลการปฏิบัติงานของพนักงานรักษาความสะอาดของหน่วยงานของรัฐ อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย 2.98 และค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ท่านมีส่วนร่วมในการแจ้งให้หน่วยงาน

ของรัฐทราบ เมื่อพบภาชนะรองรับขยะมูลฝอยชำรุดหรือไม่เพียงพอ อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 2.71

5. ผลการทดสอบสมมติฐาน

ผลการทดสอบสมมติฐานด้านปัจจัยส่วนบุคคล การรับรู้ข่าวสาร และพฤติกรรมในการจัดการขยะมูลฝอย แสดงดังตารางที่ 4.20 – 4.22

ตารางที่ 4.20 ผลการทดสอบสมมติฐานกลุ่มตัวอย่างที่มีเพศต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอย

เพศ	การมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอย			t
	จำนวน (คน)	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	
ชาย	160	68.54	23.04	2.27
หญิง	174	59.41	21.34	

จากตารางที่ 4.20 พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีเพศแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ตารางที่ 4.21 การรับรู้ข่าวสาร มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรีที่แตกต่างกัน

การได้รับข้อมูลข่าวสาร	การมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอย			t
	จำนวน (คน)	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	
ไม่ได้รับข่าวสารข้อมูล	67	2.98	0.82	-3.37
ได้รับข่าวสารข้อมูล	267	3.37	0.73	

จากตารางที่ 4.21 พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้ข่าวสารที่แตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ตารางที่ 4.22 พฤติกรรมในการจัดการขยะมูลฝอย มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรีที่มีความสัมพันธ์กัน

ความสัมพันธ์ระหว่าง		ค่าสหสัมพันธ์	P-value
พฤติกรรมในการจัดการ ขยะมูลฝอย	การมีส่วนร่วมของประชาชน ในการจัดการขยะมูลฝอย	.999**	.000

จากตารางที่ 4.22 พบว่า พฤติกรรมในการจัดการขยะมูลฝอย มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี ที่มีความสัมพันธ์กันในระดับสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีค่า p-value เท่ากับ 0.000 จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

บทที่ 5

สรุปการศึกษา อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

1. สรุปการศึกษา

จากการศึกษา เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี สามารถสรุปผลการศึกษตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา โดยมีรายละเอียดดังนี้

1.1 สถานการณ์ปัญหาและการจัดการขยะ

จากการสำรวจพบว่า สถานที่กำจัดขยะมูลฝอยที่ถูกต้อง มีจำนวน 116 แห่ง และสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยที่ไม่ถูกต้อง จำนวน 2,021 แห่ง และเมื่อพิจารณาถึงปัจจัยต่างๆ จังหวัดนนทบุรีจัดอยู่ในลำดับที่ 5 ที่มีขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นเฉลี่ย 1,989 ตัน/วัน (กรมควบคุมมลพิษ 2564)

องค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี เป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบการบริหารจัดการระบบกำจัดมูลฝอยรวมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้ง 45 แห่งในจังหวัดนนทบุรี ตั้งอยู่ที่ หมู่ 2, 8 ตำบลคลองขวาง อำเภอไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี พื้นที่รวมประมาณ 620 ไร่ โดยใช้รูปแบบวิธีการฝังกลบอย่างถูกหลักสุขาภิบาล ซึ่งมีข้อจำกัดในการควบคุมมลพิษและผลกระทบที่เกิดจากกระบวนการฝังกลบมูลฝอยที่ควบคุมได้ยาก ไม่ว่าจะเป็นปัญหากลิ่นเหม็น น้ำขยะมูลฝอย ปัญหากลิ่นที่เกิดจากกระบวนการหมักและย่อยสลาย ก๊าซจากหลุมกลบมูลฝอยซึ่งมีองค์ประกอบของก๊าซมีเทนเป็นจำนวนมาก ทำให้เกิดภาระหนักในการรองรับการกำจัดขยะมูลฝอยของพื้นที่ที่มีอยู่อย่างจำกัด และปัญหาขยะมูลฝอยในองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรีมีแนวโน้มสูงขึ้นเรื่อยๆ เนื่องจากการขยายตัวของชุมชนและการเพิ่มขึ้นของประชากร รวมถึงประชากรที่เข้ามาพักอาศัยอยู่ในจังหวัดนนทบุรีเพื่อประกอบอาชีพในท้องถิ่นหรือพื้นที่ใกล้เคียง เพื่อให้การแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอยเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพต้องได้รับความร่วมมือจากหลายส่วนด้วยกัน เช่น หน่วยงานภาครัฐ หน่วยงานเอกชนและประชาชน

1.2 ผลจากแบบสอบถาม

ผู้ศึกษาได้สุ่มตัวอย่างโดยการสุ่มแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) แบบสัดส่วน จากประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่ หมู่ 2, 3, 8 และ 10 ตำบลคลองขวาง อำเภอไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี จำนวนประชากรกลุ่มตัวอย่าง 334 คน ดังตารางที่ 5.1

ตารางที่ 5.1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

หมู่ที่	ชื่อหมู่	จำนวนประชากร (คน)	กลุ่มตัวอย่าง (คน)
2	คลองห้าร้อย	874	145
3	คลองขวาง	266	44
8	กระท่อมราย	551	91
10	คลองนาหมอน	327	54
รวม		2,018	334

1.2.1 ปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า จำนวนร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 174 คน คิดเป็นร้อยละ 52.1 เพศชาย จำนวน 160 คน คิดเป็นร้อยละ 47.9 ระดับช่วงอายุส่วนใหญ่อยู่ในช่วง 38 – 47 ปี จำนวน 99 คน คิดเป็นร้อยละ 29.7 รองลงมา คือ 28 – 37 ปี จำนวน 96 คน คิดเป็นร้อยละ 28.7 ระดับการศึกษาส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 140 คน คิดเป็นร้อยละ 41.9 รองลงมาคือผู้สำเร็จการศึกษาระดับอนุปริญญา/ปวส. จำนวน 61 คน คิดเป็นร้อยละ 18.3 ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับราชการ/รัฐวิสาหกิจ/พนักงานราชการ จำนวน 130 คน คิดเป็นร้อยละ 38.9 รองลงมาประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพพนักงานบริษัท จำนวน 68 คน คิดเป็นร้อยละ 20.4 ประชากรส่วนใหญ่อาศัยอยู่ไม่เกิน 10 ปี จำนวน 98 คน คิดเป็นร้อยละ 29.3 รองลงมา คือ 30 ปีขึ้นไป จำนวน 94 คน คิดเป็นร้อยละ 28.1

1.2.2 การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย พบว่า จำนวนร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ส่วนใหญ่ได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย จำนวน 267 คน คิดเป็นร้อยละ 79.9 ผ่านทางเจ้าหน้าที่หน่วยงานของรัฐ คิดเป็นร้อยละ 26.76 รองลงมา คือ ป้ายประกาศ/สื่อออนไลน์ คิดเป็นร้อยละ 21.41 ช่องทางการรับรู้ข่าวสารข้อมูลของเสียงตามสาย/รถแห่โฆษณา/วิทยุ น้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 10.99 สิ่งที่ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความสนใจเนื้อหาเกี่ยวกับด้านการคัดแยกขยะมูลฝอย จำนวน 125 คน คิดเป็นร้อยละ 31.41 รองลงมาเป็นเรื่องเกี่ยวกับการลดการเกิดขยะ จำนวน 87 คน คิดเป็นร้อยละ 21.86

1.2.3 พฤติกรรมในการจัดการขยะมูลฝอย ค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมในการจัดการขยะมูลฝอย พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีพฤติกรรมในการจัดการขยะมูลฝอยในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย 1.10 เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า มีพฤติกรรมในด้านการนำกลับมาใช้ใหม่อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย 1.28 รองลงมา คือ ด้านการลดการเกิดขยะมูลฝอย อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย 1.19 ด้านการคัดแยกขยะมูลฝอย อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย 1.17 ด้านการรวบรวมและ

จัดเก็บขยะมูลฝอย อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย 0.99 และสุดท้าย คือ ด้านการกำจัดขยะมูลฝอย อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย 0.85 เมื่อพิจารณารายด้านแล้วพบว่า

1) ด้านการลดการเกิดขยะมูลฝอย พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยด้านการลดการเกิดขยะมูลฝอย มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย 1.19 เมื่อพิจารณา รายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ท่านนำกระเป๋ ถุงผ้า ตะกร้า มาใส่สิ่งของแทนถุงพลาสติกเมื่อ ไปซื้อของหรือจ่ายตลาด อยู่ในระดับสูง โดยมีค่าเฉลี่ย 1.34 รองลงมา คือ ท่านบริจาคหรือขาย สิ่งของเครื่องใช้ที่ไม่ใช้แทนการทิ้ง เช่น หนังสือ เสื้อผ้า เพอร์นิเจอร์ อยู่ในระดับปานกลาง โดยมี ค่าเฉลี่ย 1.24 ท่านปฏิเสธการรับถุงพลาสติกจากร้านค้า โดยมีค่าเฉลี่ย 1.20 ท่านนำภาชนะ เช่น ปิ่นโต กล่องอาหาร แก้วน้ำ มาใส่อาหารและเครื่องดื่มจากร้านอาหาร เครื่องดื่ม และร้านกาแฟ อยู่ใน ระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย 1.10 ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ท่านหลีกเลี่ยงการซื้อสินค้าหรือ ผลิตภัณฑ์ที่หีบห่อบรรจุหลายชั้น อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย 1.09

2) ด้านการนำกลับมาใช้ใหม่ พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนด้าน การนำกลับมาใช้ใหม่ มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย 1.28 เมื่อพิจารณา รายข้อพบว่า ท่านเก็บถุงพลาสติกที่ยังมีสภาพดีไว้แล้วนำกลับมาใช้ใหม่ อยู่ในระดับสูง โดยมีค่าเฉลี่ย 1.48 รองลงมา ท่านมักจะใช้วัสดุที่สามารถนำกลับมาใช้ใหม่ได้ เช่น ถุงผ้า ถุงกระดาษ ขวดน้ำดื่ม เป็นต้น อยู่ ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย 1.31 ท่านนำเสื้อผ้าเก่าไปซ่อมแซมแล้วนำกลับมาใช้ใหม่ อยู่ใน ระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย 1.25 และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ท่านนำสิ่งของมาดัดแปลงให้ใช้ ประโยชน์ได้อีก เช่น นำขวดพลาสติกมาประดิษฐ์เป็นที่ใส่ของอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย 1.10

3) ด้านการคัดแยกขยะมูลฝอย พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน ด้านการคัดแยกขยะมูลฝอย มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย 1.17 เมื่อพิจารณา รายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ในที่สาธารณะ ท่านทิ้งขยะตามประเภทของถังคัดแยกขยะ มูลฝอย อยู่ในระดับสูง โดยมีค่าเฉลี่ย 1.41 ท่านแยกขยะอันตราย เช่น แบตเตอรี่ หลอดไฟ ออกจาก ขยะประเภทอื่นก่อนทิ้ง อยู่ในระดับสูง โดยมีค่าเฉลี่ย 1.38 ท่านแยกขยะรีไซเคิล เพื่อนำไปขายแก่ ร้านรับซื้อขยะ อยู่ในระดับสูง โดยมีค่าเฉลี่ย 1.36 ครอบครัวของท่านมีการคัดแยกขยะมูลฝอยก่อนทิ้ง เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ อยู่ในระดับสูง โดยมีค่าเฉลี่ย 1.31 ท่านส่งเสริมให้ผู้อื่นมีการคัดแยกขยะก่อนทิ้ง อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย 1.14 ท่านแยกขยะอินทรีย์ เช่น เศษอาหาร ใบไม้ โดยไม่ได้ นำไปใช้ประโยชน์ต่อ อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย 1.04 ท่านแยกขยะอินทรีย์ เช่น เศษอาหาร ใบไม้ เพื่อนำไปทำน้ำหมักชีวภาพ อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย 0.95 และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ท่านเคยเข้าร่วมกิจกรรมธนาคารขยะ/ผ้าป่ารีไซเคิล อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย 0.80

4) ด้านการรวบรวมและจัดเก็บขยะมูลฝอย พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน ด้านการรวบรวมและจัดเก็บขยะมูลฝอย มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย 0.99 เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ท่านจัดถุงหรือภาชนะรองรับขยะมูลฝอยโดยปิดมิดชิดและนำมาพร้อมตามวันที่ทางหน่วยงานของรัฐกำหนด อยู่ในระดับสูง โดยมีค่าเฉลี่ย 1.38 ท่านทิ้งขยะในที่ว่างหรือข้างทาง* อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย 1.31 และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ท่านแยกประเภทของถุงหรือภาชนะรองรับขยะมูลฝอย เพื่อง่ายต่อการนำไปกำจัดต่อไป อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย 1.26

5) ด้านการกำจัดขยะมูลฝอย พฤติกรรมในการกำจัดขยะมูลฝอยชุมชนด้านการกำจัดขยะมูลฝอย มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย 0.85 เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ท่านเผากิ่งไม้ ใบไม้แห้ง หลู้ กระจดาช และขยะอื่นๆ บริเวณบ้านของท่านหรือที่โล่ง* อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย 1.04 รองลงมา ท่านนำเศษอาหาร ใบไม้ ไปทำปุ๋ยหมัก หรือนำหมักชีวภาพ หรือใช้เลี้ยงสัตว์ อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย 0.96 และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ท่านไม่ได้กำจัดขยะมูลฝอยด้วยตัวเอง แต่รวบรวมให้ทางหน่วยงานของรัฐนำไปกำจัด อยู่ในระดับต่ำ โดยมีค่าเฉลี่ย 0.58

1.2.4 การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอย พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย 2.47 เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation) อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย 3.01 รองลงมา การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ (Implementation) อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย 2.61 การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision Making) อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย 2.52 และการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (Benefit) อยู่ในระดับต่ำ โดยมีค่าเฉลี่ย 1.74 เมื่อพิจารณารายด้านแล้วพบว่า

1) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision Making) มีค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย 2.52 เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ท่านมีส่วนร่วมในการจัดทำร่างเทศบัญญัติของหน่วยงานของรัฐเกี่ยวกับการรักษาความสะอาด อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.19 รองลงมา คือ ท่านมีส่วนร่วมในการวางแผนเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.08 ท่านมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ปัญหาและความต้องการของประชาชนเพื่อจัดทำกิจกรรมในการจัดการขยะมูลฝอย อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.03 ท่านเข้าร่วมการประชุมเพื่อเสนอปัญหา และความต้องการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนร่วมกับหน่วยงานของรัฐ อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 2.98 และค่าเฉลี่ยที่ต่ำที่สุด คือ ท่านได้รับข้อมูลข่าวสารและเสนอแนวทางการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน โดยอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 2.84

2) การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ (Implementation) มีค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย 2.61 เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ท่านมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมธนาคารขยะ ผ้าป่ารีไซเคิล ที่ทางชุมชนหรือหน่วยงานต่างๆ จัดขึ้น อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 2.97 รองลงมา คือ ท่านมีส่วนร่วมในการนำขยะมูลฝอยในครัวเรือนมาทำปุ๋ย น้ำหมักชีวภาพ หรือเลี้ยงสัตว์ อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 2.96 ท่านมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยก่อนนำไปทิ้งลงภาชนะรองรับขยะมูลฝอย อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย 2.47 ท่านมีส่วนร่วมในการนำถุงผ้า ปิ่นโต แก้วน้ำ มาซื้อสินค้า อยู่ในระดับปานกลาง โดยีค่าเฉลี่ย 2.46 และค่าเฉลี่ยที่ต่ำที่สุดคือ ท่านเสียค่าธรรมเนียมในการบริหารจัดการเก็บขยะแก่หน่วยงานของรัฐ อยู่ในระดับต่ำ โดยมีค่าเฉลี่ย 2.22 ตามลำดับ

3) การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (Benefit) มีค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมโดยรวมอยู่ในระดับต่ำ โดยมีค่าเฉลี่ย 1.74 เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ท่านมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยแล้วนำไปขายเพิ่มรายได้ครัวเรือน อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 2.49 รองลงมา คือ ท่านมีส่วนร่วมในการนำวัสดุที่ใช้แล้วกลับมาใช้ใหม่ เช่น ขวดน้ำ ถุงพลาสติก เป็นต้น อยู่ในระดับต่ำ โดยมีค่าเฉลี่ย 2.22 ท่านมีส่วนร่วมไม่เผาขยะในที่โล่งเพื่อลดปัญหาหมอกพิษทางอากาศ อยู่ในระดับต่ำ โดยมีค่าเฉลี่ย 2.03 และค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ท่านมีส่วนร่วมไม่ทิ้งขยะลงแม่น้ำหรือริมถนน ทำให้ลำคลองและถนนสะอาด อยู่ในระดับต่ำ โดยมีค่าเฉลี่ย 1.95

4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation) ค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย 3.01 เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ท่านมีส่วนร่วมในการตรวจสอบรายได้จากการเก็บค่าธรรมเนียมขยะมูลฝอยของหน่วยงานรัฐ อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย 3.22 รองลงมา คือ ท่านมีส่วนร่วมในการประเมินผลการเก็บ ขนส่ง และการกำจัดขยะมูลฝอยของหน่วยงานของรัฐ และท่านร่วมแสดงความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะในการจัดการขยะมูลฝอยให้แก่ทางหน่วยงานของรัฐทราบ อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย 3.08 ท่านมีส่วนร่วมในการตอบแบบประเมินผลการปฏิบัติงานของพนักงานรักษาความสะอาดของหน่วยงานของรัฐ อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย 2.98 และค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ท่านมีส่วนร่วมในการแจ้งให้หน่วยงานของรัฐทราบ เมื่อพบภาชนะรองรับขยะมูลฝอยชำรุดหรือไม่เพียงพอ อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 2.71

2. อภิปรายผล

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีพฤติกรรมในการจัดการขยะมูลฝอยอยู่ในระดับสูง ส่วนใหญ่มีการนำกระเป่า ถุงผ้า ตะกร้า มาใส่สิ่งของแทนถุงพลาสติกเมื่อไปซื้อของหรือจ่ายตลาด การรวบรวมและจัดเก็บขยะมูลฝอยไปทิ้ง เพื่อให้ทางหน่วยงานของรัฐนำไปกำจัดตามวันและเวลาที่กำหนด

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ อายุและระยะเวลาอาศัยอยู่ในจังหวัดนนทบุรีที่แตกต่างกัน โดยกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 38 – 47 ปี จะมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยมากกว่ากลุ่มอายุ 18 – 27 ปี 28 – 37 ปี 48 – 57 ปี และ 58 ปีขึ้นไป ตามลำดับ ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีระยะเวลาอยู่อาศัยไม่เกิน 10 ปี จะมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยมากกว่า 30 ปีขึ้นไป 11 – 20 ปี และ 21 – 30 ปี ตามลำดับ ผลจากการวิเคราะห์นี้สามารถอธิบายได้ว่าประชากรในครอบครัวเป็นคนรุ่นใหม่ มีระยะเวลาอาศัยไม่เกิน 10 ปี เป็นกลุ่มที่มีการจัดการขยะมูลฝอยได้มากที่สุด สอดคล้องกับ พิศิพร ทักณา และโชติ บดีรัฐ (2558) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลนครพิษณุโลก พบว่า ประชาชนที่มีอายุและระยะเวลาในการอาศัยอยู่ที่แตกต่างกันมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตพื้นที่เทศบาลนครพิษณุโลกแตกต่างกัน

การได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนที่แตกต่างกันมีผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยที่แตกต่างกัน โดยกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับข้อมูลข่าวสารมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยมากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่ไม่ได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย สอดคล้องกับ ประภาพร แก่นจันทร์ และคณะ (2558) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลในจังหวัดปทุมธานี พบว่า การได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนที่แตกต่างกันจะมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยแตกต่างกัน

พฤติกรรมในการจัดการขยะมูลฝอยมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอย กล่าวคือ กลุ่มตัวอย่างที่มีพฤติกรรมในการจัดการขยะมูลฝอยที่ดีจะมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยเช่นกัน สอดคล้องกับ สุริยะ หาญพิชัย และจันทร์ฉาย จันทร์ลา (2561) ได้ศึกษาการจัดการขยะมูลฝอยแบบมีส่วนร่วมของทางเทศบาลตำบลลำานารายณ์ อำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยกับการจัดการขยะในครัวเรือนโดยรวมและรายด้านมีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

3. ข้อเสนอแนะ

3.1 ศึกษาข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับปริมาณขยะมูลฝอย องค์ประกอบของขยะ แหล่งกำเนิดขยะมูลฝอย ร้านรับซื้อขยะรีไซเคิล เพื่อให้ทราบลักษณะของขยะมูลฝอยและหาแนวทางการจัดการขยะ

3.2 ศึกษาความต้องการของกลุ่มคนรุ่นใหม่และระยะเวลาอยู่อาศัยช่วงระยะเวลาสั้นๆ ต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอย

3.3 ศึกษาเชิงเปรียบเทียบรูปแบบการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นๆ

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรมควบคุมมลพิษ. (2557). *ROADMAP การจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย*. สืบค้นจาก <http://infofile.pcd.go.th/waste/Roadmapbook.pdf?CFID>.
- กรมควบคุมมลพิษ. (2558). *คู่มือประชาชน การคัดแยกขยะมูลฝอยอย่างถูกวิธีและเพิ่มมูลค่า*. กรุงเทพมหานคร: บริษัท ฮีลท์ จำกัด.
- กรมควบคุมมลพิษ. (2559). *แผนแม่บทการบริหารจัดการขยะมูลฝอยชุมชนของประเทศไทย พ.ศ. 2559-2564*. กรุงเทพมหานคร: กรมควบคุมมลพิษ.
- กรมควบคุมมลพิษ. (2561). *รายงานสถานการณ์สถานที่กำจัดขยะมูลฝอยชุมชนของประเทศไทย พ.ศ. 2561*. กรุงเทพมหานคร: กรมควบคุมมลพิษ.
- กรมควบคุมมลพิษ. (2564). *รายงานสถานการณ์สถานที่กำจัดขยะมูลฝอยชุมชนของประเทศไทย พ.ศ. 2564*. กรุงเทพมหานคร: กรมควบคุมมลพิษ.
- จันทร์เพ็ญ มินคร. (2554). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนตำบลบางนางลี่ อำเภอบ้านลาด จังหวัดสมุทรสงคราม. *รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ได้รับทุนอุดหนุนจากมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา*.
- จूरรัตน์ ไชยจิตร และดาวัลย์ วิวรรณเดชะ. (2555). โมเดลการจัดการขยะชุมชน อำเภอกะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี. *วารสารเทคโนโลยีภาคใต้*, 5(2), 25-38.
- ธเรศ ศรีสถิต. (2553). *วิศวกรรมการจัดการมูลฝอยชุมชน*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นัยนา เดชะ. (2557). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน ตำบลเสม็ด อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี (วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, สงขลา.
- ปภาวารินทร์ นาจำปา. (2557). การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอย ของเทศบาลตำบลคลองใหญ่ อำเภอกองใหญ่ จังหวัดตราด (สารนิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.
- ประภาพร แก่นจันทร์, เสน่ห์ จุ้ยโต และชินรัตน์ สมสืบ. (2558). ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลในจังหวัดปทุมธานี. *วารสารวิจัยและพัฒนาวิจัยและพัฒนายุทธศาสตร์ ในพระบรมราชูปถัมภ์*, 10(3), 295-302.
- พระราชบัญญัติการสาธารณสุข. (2535). *ราชกิจจานุเบกษา ฉบับพิเศษ*, 109, 38(5 เมษายน), 28-34.

พระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง. (2535).

ราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา 109, 37(4 เมษายน), 2-37.

พิศิพร ทศนา และโชติ บดีรัฐ. (2558). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลนครพิษณุโลก. รายงานสืบเนื่องจากการประชุมสัมมนาวิชาการนำเสนองานวิจัยระดับชาติและนานาชาติ เครือข่ายบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏภาคเหนือ ครั้งที่ 15, 151-164.

พิรยา วัชรโทย. (2556). การจัดการขยะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น: กรณีศึกษา เทศบาลตำบลเมืองแกลง จังหวัดระยอง (วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, กรุงเทพมหานคร.

เมตต์ เมตต์การณจิต. (2553). การบริหารจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วม: ประชาชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และราชการ. กรุงเทพมหานคร: บุ๊คพอยต์.

วิสาขา ภูจินดา. (2553). ระเบียบวิธีวิจัยทางการจัดการสิ่งแวดล้อม. กรุงเทพมหานคร: บางกอกบล๊อคการพิมพ์.

วีรกาล อุปนันท์. (2556). การศึกษาแนวทางการกำจัดขยะมูลฝอยแบบมีส่วนร่วมขององค์การบริหารส่วนตำบลโนนยอ อำเภอชุมพวง จังหวัดนครราชสีมา. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี.

ศรัณย์ จิตตารีย์, สุรศักดิ์ โตประสี, ทัชชญา วรรณบวรเดช, วรินรำไพ สารกุล, และนรวัฒน์ ศรีเทพ. (2559). การมีส่วนร่วมในการจัดการขยะของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลบางเสาธง จังหวัดสมุทรปราการ. วารสารสารสนเทศ, 15(2), 92-102.

สมบัติ นามบุรี. (2557). ทฤษฎีการมีส่วนร่วมในงานรัฐประศาสนศาสตร์. วารสารวิจัยวิชาการ, 2(1), 183-197.

สรรพลสิทธิ์ นามบุรี. (2562). การมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองโก อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม. วารสารการจัดการสิ่งแวดล้อม, 10(1), 93-103.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2561). ยุทธศาสตร์ พ.ศ. 2561-2580 (ฉบับย่อ). สืบค้นจาก http://www.nesdb.go.th/download/document/SAC/NS_SumPlanOct2018.pdf.

สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. (2560). แผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2560-2564. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม.

สุริยะ หาญพิชัย และจันทร์ฉาย จันทร์ลา. (2561). การจัดการขยะแบบมีส่วนร่วมของเทศบาลตำบล
ลำনারายณ์ อำเภอยะบะดี จันทบุรี. *วารสารเทคโนโลยีสุรนารี*, 12(1), 67-85.
อาณัติ ต๊ะปิ่นตา. (2553). *ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย*. กรุงเทพมหานคร:
แอกทีฟ ปริ้นท์.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ

ที่ อว ๐๖๐๒.๑๗/บ ๑๙๐๗

สาขาวิชาวิทยาการจัดการ
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี ๑๑๑๒๐

๒๕ ตุลาคม ๒๕๖๕

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเครื่องมือวิจัย

เรียน ท่านตำบลคลองขวาง
(คุณสมภพ ณะโชติ)

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. โครงการการศึกษาค้นคว้าอิสระ จำนวน ๑ ชุด
๒. แบบสอบถาม จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย นายวิวัฒน์ สังข์แย้ม นักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา
วิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช กำลังทำการศึกษาค้นคว้าอิสระ เรื่อง “การมีส่วนร่วมของ
ประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี” ตามโครงการการศึกษาค้นคว้าอิสระ
ที่ส่งมาพร้อมนี้

การจัดทำการศึกษาค้นคว้าอิสระเรื่องดังกล่าว นักศึกษาได้จัดทำเครื่องมือที่เก็บรวบรวมข้อมูล
และได้รับความเห็นชอบเบื้องต้นจากอาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าอิสระ คือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.
จำเนียร ราชแพทยาคม ไว้ชิ้นหนึ่งแล้ว แต่เพื่อให้เครื่องมือวิจัยที่จัดทำนั้น มีความครอบคลุมเนื้อหาวิชา
แนวปฏิบัติและสอดคล้องกับหลักและกระบวนการวิจัย สาขาวิชาวิทยาการจัดการ จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่าน
เป็นผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเครื่องมือวิจัยโดยได้โปรดพิจารณาตรวจสอบและให้ความคิดเห็นเพื่อใช้ประกอบ
การศึกษาดังกล่าว หากต้องการสอบถามรายละเอียดเพิ่มเติมโปรดติดต่อกับนักศึกษาโดยตรงได้ที่หมายเลข
โทรศัพท์ ๐๘๓-๒๐๔-๗๘๖๔

สาขาวิชาวิทยาการจัดการ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านเป็นอย่างดี
และขอขอบคุณล่วงหน้ามา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภาวิน ชินะโชติ)
ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาวิทยาการจัดการ

โทร. ๐๒-๕๐๔๘๘๘๑-๖
โทรสาร. ๐๒-๕๐๓๓๖๑๒

ที่ อว ๐๖๐๒.๑๗/บ ๑๔๐๓

สาขาวิชาวิทยาการจัดการ
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี ๑๑๑๒๐

๒๕ ตุลาคม ๒๕๖๕

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเครื่องมือวิจัย

เรียน นายกองค้การบริหารส่วนตำบลคลองขวาง
(คุณสำเร็จ คุ่มด้วง)

สิ่งที่ส่งมาด้วย	๑. โครงการการศึกษาค้นคว้าอิสระ	จำนวน ๑ ชุด
	๒. แบบสอบถาม	จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย นายวิวัฒน์ สังข์แย้ม นักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา
วิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช กำลังทำการศึกษาค้นคว้าอิสระ เรื่อง “การมีส่วนร่วมของ
ประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี” ตามโครงการการศึกษาค้นคว้าอิสระ
ที่ส่งมาพร้อมนี้

การจัดทำการศึกษาค้นคว้าอิสระเรื่องดังกล่าว นักศึกษาได้จัดทำเครื่องมือที่เก็บรวบรวมข้อมูล
และได้รับความเห็นชอบเบื้องต้นจากอาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าอิสระ คือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.
จำเนียร ราชแพทยาคม ไว้ขั้นหนึ่งแล้ว แต่เพื่อให้เครื่องมือวิจัยที่จัดทำนั้น มีความครอบคลุมเนื้อหาวิชา
แนวปฏิบัติและสอดคล้องกับหลักและกระบวนการวิจัย สาขาวิชาวิทยาการจัดการ จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่าน
เป็นผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเครื่องมือวิจัยโดยได้โปรดพิจารณาตรวจสอบและให้ความคิดเห็นเพื่อใช้ประกอบ
การศึกษาดังกล่าว หากต้องการสอบถามรายละเอียดเพิ่มเติมโปรดติดต่อกับนักศึกษาโดยตรงได้ที่หมายเลข
โทรศัพท์ ๐๘๓-๒๐๔-๗๘๖๙

สาขาวิชาวิทยาการจัดการ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านเป็นอย่างดี
และขอขอบคุณล่วงหน้า ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภาวิน ชินะโชติ)
ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาวิทยาการจัดการ

โทร. ๐๒-๕๐๔๘๑๘๑-๖
โทรสาร. ๐๒-๕๐๓๓๖๑๒

ที่ อว ๐๖๐๒.๑๗/บ ๖๕๐๗

สาขาวิชาวิทยาการจัดการ
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี ๑๑๑๒๐

๒๕ ตุลาคม ๒๕๖๕

เรื่อง ขอร้องเรียนเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเครื่องมือวิจัย

เรียน หัวหน้าฝ่ายทรัพยากรธรรมชาติ กองทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
(คุณดวงเนตร วรเพชรอุท)

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. โครงการการศึกษาค้นคว้าอิสระ จำนวน ๑ ชุด
๒. แบบสอบถาม จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย นายวิวัฒน์ สังข์แย้ม นักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา
วิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช กำลังทำการศึกษาค้นคว้าอิสระ เรื่อง “การมีส่วนร่วมของ
ประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี” ตามโครงการการศึกษาค้นคว้าอิสระ
ที่ส่งมาพร้อมนี้

การจัดทำการศึกษาค้นคว้าอิสระเรื่องดังกล่าว นักศึกษาได้จัดทำเครื่องมือที่เก็บรวบรวมข้อมูล
และได้รับความเห็นชอบเบื้องต้นจากอาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าอิสระ คือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.
จำเนียร ราชแพทยาคม ไว้ขั้นหนึ่งแล้ว แต่เพื่อให้เครื่องมือวิจัยที่จัดทำนั้น มีความครอบคลุมเนื้อหาวิชา
แนวปฏิบัติและสอดคล้องกับหลักและกระบวนการวิจัย สาขาวิชาวิทยาการจัดการ จึงใคร่ขอร้องเรียนเชิญท่าน
เป็นผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเครื่องมือวิจัยโดยได้โปรดพิจารณาตรวจสอบและให้ความคิดเห็นเพื่อใช้ประกอบ
การศึกษาดังกล่าว หากต้องการสอบถามรายละเอียดเพิ่มเติมโปรดติดต่อกับนักศึกษาโดยตรงได้ที่หมายเลข
โทรศัพท์ ๐๘๓-๒๐๔-๗๘๖๕

สาขาวิชาวิทยาการจัดการ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านเป็นอย่างดี
และขอขอบคุณล่วงหน้ามา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภาวิน ชินะโชติ)

ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาวิทยาการจัดการ

โทร. ๐๒-๕๐๔๘๘๘๑-๖

โทรสาร. ๐๒-๕๐๓๖๑๒

ภาคผนวก ข

แบบสอบถาม

แบบสอบถาม

เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี

คำชี้แจง แบบสอบถามฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี จึงขอให้ท่านโปรดตอบแบบสอบถามตามความคิดเห็นที่แท้จริงของท่าน ทั้งนี้ ผู้ศึกษาจะไม่เปิดเผยข้อมูลที่ท่านได้ให้ไว้ในแบบสอบถามชุดนี้ และขอขอบพระคุณที่ท่านได้สละเวลาตอบแบบสอบถามมา ณ โอกาสนี้ โดยแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1	ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม
ส่วนที่ 2	การรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย
ส่วนที่ 3	พฤติกรรมในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน
ส่วนที่ 4	ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย

ขอขอบคุณในการตอบแบบสอบถาม
ผู้ศึกษา

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดใส่เครื่องหมาย ✓ ในช่อง ที่ตรงกับความเป็นจริงเกี่ยวกับตัวท่านและครัวเรือน

- 1.1 เพศ
 ชาย หญิง
- 1.2 อายุ
 18 – 27 ปี 28 – 37 ปี
 38 – 47 ปี 58 ปีขึ้นไป
 48 – 57 ปี
- 1.3 ระดับการศึกษา
 ประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น
 มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. อนุปริญญา/ปวส.
 ปริญญาตรีหรือสูงกว่า อื่นๆ (โปรดระบุ).....
- 1.4 อาชีพ
 รับจ้างทั่วไป รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ/พนักงานราชการ
 ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว พนักงานบริษัท
 เกษตรกร
 ไม่ได้ประกอบอาชีพ อื่นๆ (โปรดระบุ).....
- 1.5 ระยะเวลาอยู่อาศัย
 ไม่เกิน 10 ปี 11 - 20 ปี
 21 – 30 ปี 30 ปีขึ้นไป

ส่วนที่ 2 การรับรู้ข่าวสาร เกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชน

คำชี้แจง โปรดใส่เครื่องหมาย ✓ ในช่อง ที่ตรงกับการได้รับข่าวสารข้อมูล

2.1 ท่านได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยใหม่เขตองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี

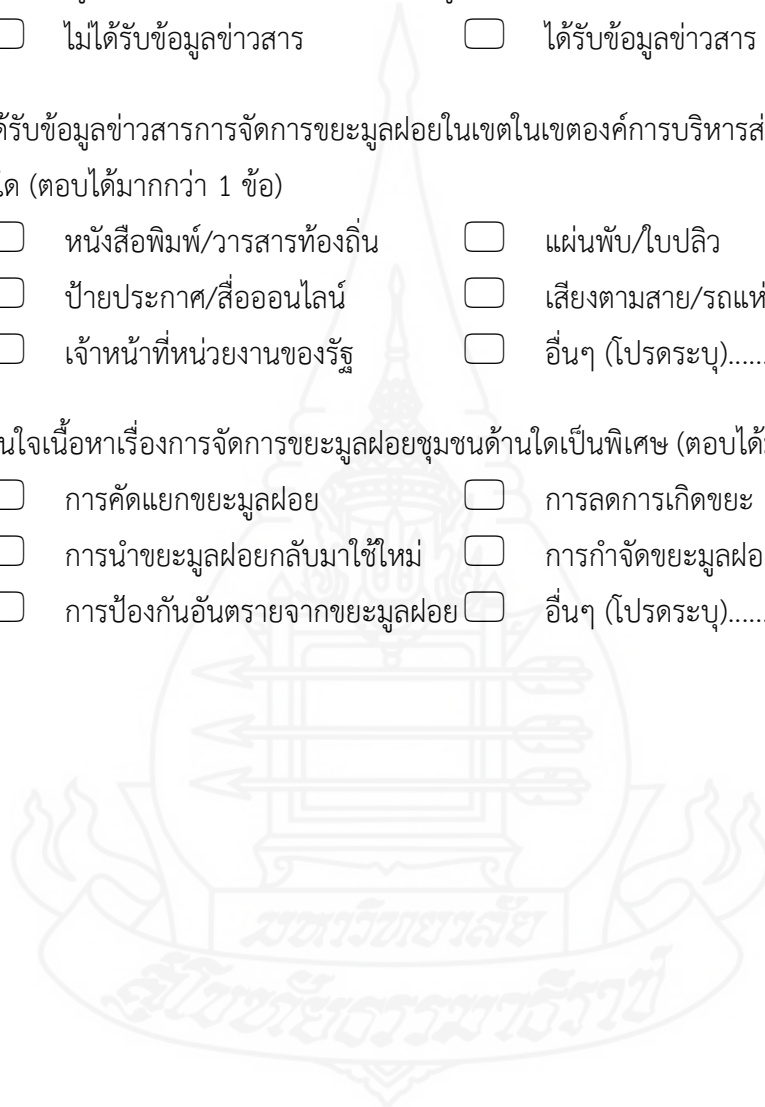
- ไม่ได้รับข้อมูลข่าวสาร ได้รับข้อมูลข่าวสาร

2.2 ท่านได้รับข้อมูลข่าวสารการจัดการขยะมูลฝอยในเขตในเขตองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี จากแหล่งใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ หนังสือพิมพ์/วารสารท้องถิ่น	☐ แผ่นพับ/ใบปลิว
☐ ป้ายประกาศ/สื่อออนไลน์	☐ เสียงตามสาย/รถแท็กซี่/โฆษณา/วิทยุ
☐ เจ้าหน้าที่หน่วยงานของรัฐ	☐ อื่นๆ (โปรดระบุ).....

2.3 ท่านสนใจเนื้อหาเรื่องการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนด้านใดเป็นพิเศษ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ การคัดแยกขยะมูลฝอย	☐ การลดการเกิดขยะ
☐ การนำขยะมูลฝอยกลับมาใช้ใหม่	☐ การกำจัดขยะมูลฝอย
☐ การป้องกันอันตรายจากขยะมูลฝอย	☐ อื่นๆ (โปรดระบุ).....

ส่วนที่ 3 พฤติกรรมในการจัดการขยะมูลฝอย

คำชี้แจง โปรดใส่เครื่องหมาย ✓ ในช่องที่ตรงกับการปฏิบัติของท่านในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน

พฤติกรรม		การปฏิบัติ		
		ทุกครั้ง	บางครั้ง	ไม่เคย
ด้านการลดการเกิดขยะมูลฝอย				
3.1	ท่านนำกระเป๋ากู้ผ้า ตะกร้า มาใส่สิ่งของแทนถุงพลาสติก เมื่อไปซื้อของ หรือจ่ายตลาด			
3.2	ท่านนำภาชนะ เช่น ปิ่นโต กล่องอาหาร แก้วน้ำ มาใส่อาหารและเครื่องดื่มจากร้านอาหาร เครื่องดื่ม และร้านกาแฟ			
3.3	ท่านปฏิเสธการรับถุงพลาสติกจากร้านค้า			
3.4	ท่านหลีกเลี่ยงการซื้อสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ที่มีหีบห่อการบรรจุหลายชั้น			
3.5	ท่านบริจาคหรือขายสิ่งของเครื่องใช้ที่ไม่ได้ใช้แทนที่การทิ้ง เช่น หนังสือ เสื้อผ้า เฟอร์นิเจอร์ ฯลฯ			
ด้านการนำกลับมาใช้ใหม่				
3.6	ท่านมักจะใช้วัสดุที่สามารถนำกลับมาใช้ใหม่ได้			
3.7	ท่านเก็บถุงพลาสติกที่ยังมีสภาพดี แล้วนำกลับมาใช้ใหม่			
3.8	ท่านนำเสื้อผ้าเก่าๆ ไปซ่อมแซม แล้วนำกลับมาใช้ใหม่			
3.9	ท่านนำสิ่งของมาดัดแปลงใช้ประโยชน์			
ด้านการคัดแยกขยะมูลฝอย				
3.10	ครอบครัวของท่านมีการคัดแยกขยะมูลฝอยก่อนทิ้งเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ต่อ			
3.11	ท่านแยกขยะอันตราย เช่น แบตเตอรี่ หลอดไฟ ออกจากขยะประเภทอื่นก่อนทิ้ง			
3.12	ท่านแยกขยะอินทรีย์ เช่น เศษอาหาร ใบไม้ เพื่อนำไปทำน้ำหมักชีวภาพ			

พฤติกรรม		การปฏิบัติ		
		ทุกครั้ง	บางครั้ง	ไม่เคย
3.13	ท่านแยกขยะอินทรีย์ เช่น เศษอาหาร ใบไม้ โดยไม่ได้นำไปใช้ประโยชน์ต่อ			
3.14	ท่านแยกขยะรีไซเคิล เพื่อนำไปขายแก่ร้านรับซื้อขยะ			
3.15	ในที่สาธารณะ ท่านทิ้งขยะตามประเภทของ ถังคัดแยกขยะมูลฝอย			
3.16	ท่านเคยเข้าร่วมกิจกรรมธนาคารขยะ/ผ้าป่ารีไซเคิล			
3.17	ท่านส่งเสริมให้ผู้อื่นมีการคัดแยกขยะก่อนทิ้ง			
ด้านการรวบรวมและจัดเก็บขยะมูลฝอย				
3.18	ท่านจัดถุงหรือภาชนะรองรับขยะมูลฝอยโดยปิดมิดชิด และนำมาร่วมตามวันที่ทางหน่วยงานของรัฐกำหนด			
3.19	ทางแยกประเภทของถุงหรือภาชนะรองรับขยะมูลฝอย เพื่อง่ายต่อการนำไปกำจัดต่อไป			
3.20	ท่านทิ้งขยะในที่ว่างหรือข้างทาง			
ด้านการกำจัดขยะมูลฝอย				
3.21	ท่านเผากิ่งไม้ ใบไม้แห้ง หญ้า กระดาษ และขยะอื่นๆ บริเวณบ้านของท่านหรือที่โล่ง			
3.22	ท่านนำเศษอาหาร ใบไม้ ไปทำปุ๋ยหมัก หรือนำหมักชีวภาพ			
3.23	ผ่านไม่ได้กำจัดขยะมูลฝอยด้วยตัวเอง แต่รวบรวมให้ทาง หน่วยงานของรัฐนำไปกำจัด			

ส่วนที่ 4 ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอย

คำชี้แจง โปรดใส่เครื่องหมาย ✓ ในช่อง ที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

5 = มากที่สุด 4 = มาก 3 = ปานกลาง 2 = น้อย 1 = น้อยที่สุด

	การมีส่วนร่วม	ระดับการมีส่วนร่วม				
		5	4	3	2	1
การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision Making)						
4.1	ท่านเข้าร่วมการประชุมเพื่อเสนอปัญหา และความต้องการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนร่วมกับหน่วยงานของรัฐ					
4.2	ท่านมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ปัญหาและความต้องการของประชาชน เพื่อจัดทำกิจกรรมในการจัดการขยะมูลฝอย					
4.3	ท่านได้รับข้อมูลข่าวสารและเสนอแนวทางการจัดการขยะมูลฝอย					
4.4	ท่านมีส่วนร่วมในการวางแผนเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย					
4.5	ท่านมีส่วนร่วมในการจัดทำร่างเทศบัญญัติของหน่วยงานของรัฐ เกี่ยวกับการรักษาความสะอาดในชุมชน					
การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ (Implementation)						
4.6	ท่านมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยก่อนนำไปทิ้งลงภาชนะรองรับขยะมูลฝอย					
4.7	ท่านมีส่วนร่วมนำขยะมูลฝอยในครัวเรือนมาทำปุ๋ยหมักชีวภาพ หรือใช้เลี้ยงสัตว์					
4.8	ท่านมีส่วนร่วมในการนำถุงผ้า ปิ่นโต แก้วน้ำ มาซื้อสินค้า					
4.9	ท่านเสียค่าธรรมเนียมในการบริหารจัดการเก็บขยะแก่หน่วยงานของรัฐ					
4.10	ถ้ามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมธนาคารขยะ ผ้าป่ารีไซเคิล ที่ทางชุมชนหรือหน่วยงานต่างๆจัดขึ้น					
การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (Benefit)						
4.11	ท่านมีส่วนร่วมในการนำวัสดุที่ใช้แล้วกลับมาใช้ใหม่ เช่น ขวดน้ำ ถูพลาสติก เป็นต้น					
4.12	ท่านมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยแล้วนำไปขายเพิ่มรายได้ครัว					
4.13	ท่านมีส่วนร่วมไม่ทิ้งขยะลงแม่น้ำหรือริมถนน ทำให้ลำคลองและถนนสะอาด					
4.14	ท่านมีส่วนร่วมไม่เผาขยะในที่โล่ง เพื่อลดปัญหามลพิษทางอากาศ					

	การมีส่วนร่วม	ระดับการมีส่วนร่วม				
		5	4	3	2	1
การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation)						
4.15	ท่านมีส่วนร่วมในการแจ้งให้หน่วยงานของรัฐทราบ เมื่อพบภาชนะรองรับขยะมูลฝอยชำรุดหรือมีไม่เพียงพอ					
4.16	ท่านมีส่วนร่วมในการตรวจสอบรายได้จากการเก็บค่าธรรมเนียมขยะมูลฝอยของหน่วยงานของรัฐ					
4.17	ท่านมีส่วนร่วมในการตอบแบบประเมินผลการปฏิบัติงานของพนักงานรักษาความสะอาดของหน่วยงานของรัฐ					
4.18	ถ้ามีส่วนร่วมในการประเมินผลการเก็บ ขนส่ง และการกำจัดขยะมูลฝอยของหน่วยงานของรัฐ					
4.19	ท่านร่วมแสดงความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะในการจัดการขยะมูลฝอยให้แก่ทางหน่วยงานของรัฐทราบ					

ข้อเสนอแนะ.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ผู้ศึกษาขอขอบพระคุณทุกท่านที่เสียสละเวลาในการตอบแบบสอบถาม

ประวัติผู้ศึกษา

ชื่อ	นายวิวัฒน์ สังข์แย้ม
วัน เดือน ปีเกิด	8 กุมภาพันธ์ 2521
สถานที่เกิด	อำเภอมนोरมย์ จังหวัดชัยนาท
ประวัติการศึกษา	วิศวกรรมศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี จังหวัดนครราชสีมา ปีที่สำเร็จการศึกษา 2544
สถานที่ทำงาน	กองทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม องค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี
ตำแหน่ง	หัวหน้าฝ่ายสิ่งแวดล้อม (นักบริหารงานทั่วไประดับต้น)

